

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל' פנחס ראובן שליט"א

מסכת שקלים (מ)

● [פרק ראשון - באחד באדר](#) ● [פרק שני - מצרפין שקלים](#) ● [פרק שלישי - בשלשה פרקים](#) ● [פרק רביעי - התרומה](#) ● [פרק חמישי - אלו הם הממונים](#) ● [פרק שישי - שלשה עשר שופרות](#) ● [פרק שביעי - מעות שנמצאו](#) ● [פרק שמיני - כל הרוקן](#)

פרק ראשון - באחד באדר

ב. ב. ג. ג. ד. ד. ה.ה.

פרק שני - מצרפין שקלים

ה. ה. ו. ו. ז.ז.

פרק שלישי - בשלשה פרקים

ח. ח. ט. ט.

פרק רביעי - התרומה

י. י. יא. יא. יב. יב. יג.

פרק חמישי - אלו הם הממונים

יג. יד. יד. טו. טו.

פרק שישי - שלשה עשר שופרות

טז. טז. יז. יז. יח. יח. יט.

פרק שביעי - מעות שנמצאו

יט. כ. כ. כא.

פרק שמיני - כל הרוקן

כא. כב. כב.

מתני' באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ובחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין (על) [את] הקברות ויוצאין אף על הכלאים: גמ' ולמה באחד באדר כדי שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן ומר רבי שמואל בר רב יצחק תרומת הלשכה כתחלתה דכתיב { שמות מ-יז } ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן. ותני עלה ביום שהוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה רבי טבי רבי יאשיה בשם כהנא) נאמר כאן { במדבר כח-יד } חדשי ונאמר להלן { שמות יב-ב } חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן א"ר יונה שבק רבי טבי ראשה דמתניתא ואמר סופה דל כן כהדא דתני { במדבר כח-יד } זאת עולת חדש בחדשו יכול יהא תורם בכל חדש וחדש ת"ל בחדשו לחדשי (השנה) בחדש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה יכול באיזה חדש שירצה נאמר כאן חדשי ונאמר להלן חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן: מהו משמיעין. רב הונא אמר מכריזין היך מה דאת אמר { דברי הימים ב כד-ט } ויתנו קול ביהודה ובירושלם תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים ביניהם רבי חלבו ורב הונא רב בשם ר' חייא רבה הכל יוצאין בי"ד שהוא זמן קרייתה א"ר יוסי

ויאות כלום אמרו משמיעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל את שקליהן בעונתן אם את אמר באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהיו הצמחין ניכרין אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין רבי חזקיה שאל מעתה בני בבל משמיעין על השקלים מראשו של (חודש) חורף לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן התיב ר' עולא קומי רבי מנא והא תנינן בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרוס הפסח בפרוס העצרת בפרוס החג אמר ליה (לא) נימר אילין דקריבין בפרוס הפסח אילין דרחוקין בפרוס העצרת ואילין דרחוקין מנהון בפרוס החג

קרבן העדה הלכה א* מתני' באחד באדר משמיעין על השקלים. ז"ד שולחין
בכל ערי ישראל ומכריזין שיביאו שקליהם ולמה באחד באדר מפרש בגמ': ועל הכלאים. מכריזין שימענטו הזרע האחר עד שלא יפאר בו רובע קב לסאה: ז"ז
בו קוראין את המגילה בכרכים. המוקפין חומה מימות יהושע בן נון איידי דבעי למתני דז"ז באדר שלחנות יושבים במדינה תני נמי כל מה שהיו עושין בו ביום ולהכי לא תני שז"ד קורין את המגילה בשאר עיירות ללא חש למיתני מה שנעשה בכל החדש: ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות. והשווקים שנתקלקלו בימות הגשמים בשביל עולי רגלים א"נ בשביל הרואחים בשגגה כדכתיב תכין לך הדרך: ואת מקוות המים. אם נתרבה בהם טיט מנקין אותן ואם נחסר שיעורן ממשיכין להן מים וממלאין אותן: כל ארכי רבים. מפרש בגמרא: ומאיינין את הקברות. שלא יאהילו עליהם הכהנים ועושי טהרות והליון הוא שממחים סיד ושופכין אותו סביב הקבר ובימות הגשמים היה הסיד נמוח ולריך לחזור ולציינו: גמ' בעונתן. בזמן קודם ר"ח ניסן כדי שיכולין לתרום תרומת הלשכה שממנה לוקחין קרבנות לארכי השנה הבא מניסן ואילך ולכך משמיעין באחד באדר שלשים יום קודם: תרומת הלשכה הוא התרומה שתורמין מן הלשכה שנתנו. בתוכה כל השקלים כדתנן לקמן פ"ג: ומר ר"ש בר"י. [ואמר] דהיינו טעמא דתורמין הלשכה דוקא בר"ח ניסן: כתחלתה. כמו שהיתה חרומה ראשונה בשעה שהוקם המשכן שהיתה בר"ח ניסן כן לדורות נמי מר"ח ניסן מתת. לין לתרום מן החדש: נאמר כאן

חדשי. זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה: ונאמר להלן חדשי. ראשון הוא לכם לחדשי השנה: שנה רבי טבי וכו'. הניח ר' טבי רישא דברייתא ואמר הסיפא לחוד: דל כן. ולא נכון לעשות בן שקילר במקום שהיה לו להאריך דמסיפא לא שמעי' דמדאורייתא צריך להביא מן החדש: ת"ל בחדשו לחדשי. דה"מ למכתב זאת עולת החדש: בחדש אחד כו'. וה"פ זאת עולת החדש בחדשו שיחדש ויביא מתרומה חדשה לכל חדשי השנה: יכול בא. זה חודש שיראה. יתרום לכל חדשי השנה: ויתנו קול ביהודה ובירושלם. להביא לה' משאת משה עבד ה' והיינו השקלים ש"מ שנכריזין על השקלים: תמן תנינן. מגילה פ"ק: אף שימוע שקלים וכלאים איכא. בין אדר ראשון לשני שאין משמיעין אללא בשני: ר' חלבו וכו' עד זמן קרייתה ל"ג: ויאות. שפיר קאמרת דשימוע שקלים וכלאים אינן אללא בשני: עד כדון וכו'. עדיין יא בשנה קודם ר"ח ניסן ששים יום ולמה יקדמו כל כך: עד כדון אינון דהיקין. עדיין הלמחים דקים ואינון ניכרין לידע אם הם כלאים: מעתה. דעיקר טעם הכרזה כדי שיביאו בעונתן דוקא א"כ למה משמיעין על שקליהם באדר הא אי אפשר להן להביאן קודם ר"ח ניסן וי"ג מראשו של חורף וה"פ לפי דצריך צריכין בני צבל להשמיע בראשו של חורף כדי שיבואו לירושלם בראש חודש ניסן: והא תנינן. לקמן פ"ג: צפרוס הפסח. היינו מ"ו יום דפרוס לשון מחאה הוא ושלשים יום קודם החג שואלין ודורשין: ה"נ א"כ. לפי משמעות משנה זו נאמר דג' זמנים אלו קבעו לתרום משקלי הקרובים לירושלם צפסח והרחוקים קצת בעלמא והרחוקים ביותר בחג נמלא שדי אף לבני צבל בהכרזת אדר שעדיין יא פנאי שיביאו (קרבן העדה)

ריבב"ן משנה א באחד באדר משמיעין על השקלים. לפי שצריך להביא בא' בניסן מתרומה חדשה כדאמר במגילה [דף כט:]: זאת עולת חדש בחדשי חדש והבא קרבן מתרומה חדשה תמידין ומוספין הבאין בר"ח ניסן נקנין משקלים חושים ולמה באדר כדתניא דורשין בהלכות פסח קידם לפסח שלשים יום ואפי' לרשב"ג דאמר ב' שבתות הואיל ושולחנין יושבים במדינה בט"ו באדר מקדימין מא' באדר: **משמיעין**. מכריזין כמו ויעבירו קול ביהודה וכן וישמע שאול את העם ומכריזין [על הכלאים] לפי שצמחין ניכרין ואעפ"כ לא היו עוקרין ומפקירין לאחר תקנה עד ט"י באדר שיהא גדול קצת שיוכל לעוקרו: **בכרכין**. המוקפין חומה מימות יהושע בן נון: **ומתקנין** את הדרכי'. לפי שנתקלקלו

מחמת המים: **ואת** מקוות המים. שמא ירבו הנוטפין על הזוחלין והטובל שם לא עלתה [לו] טבילה כדתניא בספרא אך מעין ובור מקוה מים מעין מטהר בזוחלין ואין המקוה מטהר בזוחלין אלא באשבורן פי' נוטפין מי גשמים כדאמרי ' בפי' במה אשה [שבת סה.]. אבוב דשמואל עביד לבנתיה מקוה ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי. אי נמי לפי שמעיינות מתמעטין בקיץ עושין מקוה ממי גשמים בחורף לצורך הקיץ כדאיתא בתוספתא מו"ק כל מקוה שאין בו ארבעים סאה מושכין לו אמת המים ומשלמין לו ארבעים סאה כדי שיהא כשר להקוות עליו: **מציינין** על הקברות. בריש מו"ק תנן מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין על הכלאים משמע שבחולו של מועד היו יוצאין קשיא ציון אציון קשיא כלאים אכלאים ציון אציון ל"ק כדמפרש בירושלמי תפתר שירדו גשמים אחר שציינוהו בט"ו באדר ושטפו הציון וגם יש להקשות דרכים ורחובות אדרכים ורחובות ויש לתרץ שירדו גשמים וחזרו וקלקלו כדאמר בפ"ק דר"ה בניסן נמי שכיחי קטרי כלאים אכלאים ל"ק כדמתרץ בירושלמי כאן בבכיר כאן באפיל ובבבלי עוד מתרצין כאן בזרעים כאן בירקות גרסינן במ"ק [דף ו.]. ועד כמה הן יוצאין כאותה ששנינו כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט ובמסכת כלאים היא שנויה:

דף ב - ב

א"ל כולה כאחת היא באה ולמה אמרו בשלשה פרקים כדי לעשו' פומבי לדבר ר' יהודה בר פזי בשם רבי הן נקרא ולא נבעת לטובה **{ שמות לה-ה/כב }** ותקרבוני אלי כלכם לטובה **{ שמות טו-א }** אז ישיר משה ובני ישראל לרעה **{ במדבר יד-א }** ותשא כל העדה וגו' אמר ר' חייא בר אבא **{ צפניה ג-ז }** אכן השכימו השחיתו וכל השחתה שהיו עושין בהשכמה היו עושין אותה א"ר אבא בר אחא אין את יכול לעמוד על אופיא של אומה זו נתבעין לעגל ונותנין נתבעין למשכן ונותנין. תנא ריב"ח הדא מתניתא **{ שמות כה-יז }** ועשית כפורת זהב טהור יבא זהב של כפורת ויכפר על זהב של עגל ר' בשם רשב"ג שלש תרומות נאמרו בפי' זאת תרומת אדנים ותרומת שקלים ותרומת המשכן **{ שמות כה-ב }** דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה

וגוי' זו תרומת אדנים [\[שמות כה-ב\]](#) מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי זו תרומת שקלים [\[שמות כה-ג\]](#) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זו תרומת המשכן תרומת המשכן למשכן מה שירצו יעשו) תרומת שקלים לקרבן מה שירצו יעשו כדי שיהא יד כולן שוה. תרומת אדנים לאדנים [\[שמות ל-טו\]](#) העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט אמר רבי אבון אף בפרשה הזאת נאמר בה ג' תרומות [\[שמות ל-יג\]](#) מחצית השקל תרומה לה' יתן תרומת ה' לתת את תרומת ה': בט"ו בו קורין את המגילה בכרכים: לא כן אמר רבי חלבו ר"ה רב בשם ר"ח רבה הכל יוצאין ביי"ד שהוא זמן קריאתה (א"ל) לא בא אלא ללמדך שכל המצות הנוהגו' באדר. שני אינן נוהגות באדר ראשון ר' יוסה ור' אחא הוון יתבין א"ר יוסה לר' אחא לא מסתברא אלא לשעבר אבל. לבא לא והא תני מקום שנהגו לקרותה שני ימים קורין אותה שני ימים א"ל אוף אנא סבר כן אמר רבי מנא ויאות אילו משקרייא ביי"ד חוזר וקרייא בט"ו שמא אין שומעין לו אם את אומר כן נמצאת עוקר זמן כרכים בידך. תני רשב"ג אומר מצות הנוהגות באדר שני אינן נוהגות בראשון חוץ מהספד ותענית שהן שווין בזה ובזה ר' בא רבי ירמיה בשם רב ר' סימון בשם ריב"ל הלכה כרשב"ג רב הונא רבה דצפורין אמר הנהיג ר"ח בציפורין כהדא דרשב"ג לא אמר אלא הנהיג (אבל) הא להלכה לא אבל לענין שטרות כותבין אדר ראשון ואדר שני) סתם ר"י אומר אדר ראשון

קרבן העדה שקליהן קודם החג: כולה כרחת היא צאה. לאורך כל השלשה תרומות היו תורמין בר"ח ניסן ואף שלא היו בה ממקומות הרחוקים לית לן בה שתורמין על הגבוי ועל העתיד לגבות: כדי לעשות פומבי לדבר. לפרסם ולהודיע כי חג הפסח חובה להביא תרומה ממקום הקרוב לירושלם והרחוק במקל צערת והרחוק ביותר בחג אבל לתוך הקופות לא בא משקלי הרחוקים: הן נקרא ולא נבעת. איך אפשר לקרות פסוקים אלו בלא בעיתה ורעדה: לטובה. לנדבת משכן לא הביאו כולם אלא כל נדיב לב הביאו: לרעה. במעשה עגל כתיב ויתפרקו כל העם: לטובה. במתן תורה כתיב ויולא משה את העם ולא ילאו מעלמון: לרעה. בשילוח מרגלים ותקרבין אלי מעלמון: אז ישיר משה. וע"י החעוררות משה השירו גם בני ישראל: לרעה. בביאת מרגלים ותשא כל העדה את קולם מעלמון: אכן השכימו השחיתו. כלומר גם הנביא לפניה הוכיחן כיוולא בזה השחתה עשו

בהשכמה והטוב לא עשו בהשכמה שגבי עגל כתיב וישכימו ממחרת וגבי נדבת המשכן כתיב והם הביאו אליו עוד נדבה צבקר צבקר ולא בהשכמה ממש: אופיא. דעתם ומנהגם של אומה זו: נתבעין לעגל. כשתבעו מהם זהב לעגל נתנו וכשתבעו למשכן נתנו: הדא מתניתא. פליגא על רבי בא דלכך נתנו למשכן כדי לכפר על מעשה עגל: צפרשה זאת. היא פרשת ויקחו לי חרומה: מה שיראו יעשו. ללרכי המשכן יהיה לאיזה כורך שיהיה וגם כמה שהיו רואים היו יכולים ליתן: מה שיראו יעשו. לאיזה קרבן שהיו לרכיין וכן מבקר. מומין היו לוקחין שכן מתרומת הלשכה וכמה שהיו רואים היו יכולים ליתן ובלבד שיהא יד כולם שוה: תרומת אדנים לאדנים. דוקא ולא לשאר דברים: אף צפרשה הזאת. והיא פרשת כי תשא: הכל יולאין בי"ד. אפי' כרכים שהוא עיקר זמן קריאתה והא דתנן כרכים קורין בט"ו היינו אם ראו משא"כ עיירות אסורים לקרות בט"ו דכתיב ולא יעבור: לא בא אלא ללמד פו'. כלומר ולא תיקשי לך א"כ דהכל יולאין בי"ד בזמניהם ל"ל דצבלי ריש מגילה אמרי' בזמניהם בא ללמד שזמנו של זה לא כזמנו של זה: קאמר הש"ס דלרבי חלבו בא ללמד שיכול לקרותן באחד מהזמנים באדר ראשון או בשני ובמגילה פ"ק הגירסא לא בא אלא ללמד שהמכות נהגות בשני ואיכא לפרוש. דה"ק בזמניהם אתי ללמד שלא יקראו אלא בזמנם דהיינו באדר שני והא דאיי דלרבי חלבו קשיא מתני' דתני בט"ו קורין את המג. לה בכרכים דמשמע מינה דחיובא הוא שיקראו דוקא בט"ו א"נ הכי קשיא ליה דבמחניתין משמע שאין קורין אלא באדר שני דומיא דאינד: הוון יתיבין. והוה קשיא להו מחני' לר' חלבו: ה"ג לא מסתבר אלא לשעבר אבל להבא לא. וה"פ הא דר"ח אינו אלא לשעבר אם קרא בכרכים בי"ד שיאל אבל לכתחלה כריך לקרו' בט"ו ומתניתין איירי בלכתחילה: ופריך והא תני מקום שנהגו לקרות שני ימים. והיינו במקום שמסופקים אם הוא כרך או כפר ואס"ד שהכל יולאין בי"ד למה קורין שני ימים: א"ל אף אנא סובר כן. שאינו יולא בי"ד: ויאות. בחמיה וכי שפיר קפריך דקאמר שאף הוא סובר כן. ל"א ויאות וספיר קאמר ר"ח ולא קשיא מהך ברייתא: שמה אין שומעין לו. וכי מוחין בידו: אם אומר את כן. שעיר שהיא ספק כרך אם קראו בי"ד שאסורין לקרות בט"ו עקרת זמן הכרכים בידך ולא ידענו שהוא ספק ובטלת

תקנת חכמים שאמרו שהכרכים יקראו בט"ו לחלוק כבוד לא"י וכיון שאין מוחזין בידן לא קשיא לרבי חלבו דלכך קורין שני ימים אע"פ שיאלו בקריאת י"ד כיון דלא אפסק: מלות. הנהגות באדר שני עון סדר פרשיות ומקרא מגילה ומתנות לאביונים: שהן שוין בזה ובה. שבי"ד ובט"ו שבראשון נמי אסור בהספד ובתענית: לא אמר אלא הנהיג. אבל אין מורין כן: כותבין אדר הראשון ואדר השני. כלומר ולא אמרינן לאדר ראשון שבט מיקרי אלא שניהן הן אדר וכותבין בשטרות אדר. אלא שבאדר ב' כותבין אדר תניין: רי"א כותבין תי"ו. (קרבן העדה)

ריבב"ן אין פירוש בדף זה (ריבב"ן)

דף ג - א

סתם אדר שני תניין: מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים: אלו הן צרכי הרבים דנין דיני ממונות ודיני נפשות דיני מכות ופודין ערכין וחרמים והקדישות ומשקין את הסוטה ושורפין את הפרה ועורפין עגלה ערופה ורוצעין עבד עברי ומטהרין את המצורע ומפרקין את המנעל מעל גבי המים ואין מחזירים אותן תמן תניין משקין בית השלחין ומציינין על הקברות לא כבר ציינו מאדר ותיפתר שירד שטף של גשמים ושטפו: ויוצאין אף על הכלאים לא כבר יצאו מאדר תיפתר שהיתה השנה אפילה ואין הצמחין נכרים מניין לציון ר' ברכיה ר' יעקב בר בת יעקב בשם ר' חונייא דברת חוורין ר' יוסה אמרי לה ר' יעקב בר אחא בשם ר' חונייא דברת חוורין ר' חזקי' ר' עוזיאל בריה דרב חונייא דבית חוורין בשם ר' חונייא דבית חוורין [ויקרא](#) [יג-מה](#) וטמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קוראה לך בפיה ואומרת לך פרוש ר' אילא בשם ר' שמואל בר נחמן [יחזקאל לט-טו](#) ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון עצם מיכן שמציינין על העצמות אדם מיכן שמציינין על השדרה והגלגולת ובנה מיכן שמציינין על גבי אבן

קבועה אם אומר את ע"ג אבן תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר אצלו למקום טהרה ציון מיכן לציון ומצא אבן אחת מצויינת אע"פ שאין מקיימין כן המאהיל עליה טמא אני אומר מת מצויין והיה נתון תחתיה היו שתים המאהיל עליהן טהור וביניהן טמא אם היה חורש בינתיים הרי הן כיחידיות ביניהן טהור וסביבותיהן טמא תני אין מציינין על הבשר שמא נתעכל הבשר ר' יוסטא בר שונם בעא קומי ר' מנא ולא נמצא מטמא טהרות למפרע א"ל מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם: הלכה ב* מתני א"ר יהודה בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהן משרבו עוברי עבירה היו משליכין לדרכים התקינו שיהו מפקירין את כל השדה: גמ' אמר רבי יהודה כו': תני אמר ר' יהודה בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהן והיו שמחים שתי שמחות אחת שהיו מנכשין שדותיהן וא' שהיו נהנין מן הכלאים משרבו עוברי עבירה היו משליכין על הדרכים אע"פ כן היו שמחים שהיו מנכשין שדותיהן התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה. מניין שהפקר בית דין הפקר דכתיב {עזרא י-ח} וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה מניין שהיא פטורה מן המעשרות רבי יונתן בריה דרב יצחק בר אחא שמע לה מן הדא אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זו מעוברת וחודש א' שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות הוא עד כדון שביעית מוצאי שביעית מאי א"ר (אבהו) ר' בון שלא לרבות באיסור חדש ר' זעירא בשם ר' אלעזר (ר' אבהו) הדא דאת אמר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ אבל משתתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ היא שביעית היא של שאר שני שבוע: תני אין מעברין וכו': א"ר מנא הדא דאת אמר בראשונה שהיו השנים כתקן אבל עכשיו שאין השנים כתקן היא שביעית היא שאר שני שבוע תני של בית רבן גמליאל עיברוה במוצאי שביעית מיד א"ר אבון אין מן הדא לית את ש"מ כלום {דברים טז-א} שמור את חדש האביב שומריו שיביאו בחידושו והיידא אמר' דא גדיש שלא לוקט תחתיו כל הנוגעות בארץ הרי הן (זה) של עניים וא"ר אמי

קרבן העדה שהיא ראשי תיבות תניין וסגי בזה: ומסקין את הסוטות. בודקין אם

ראוי לשתות: ומפקרין את המנעל מע"ג אימוס כו'. לאו לרכי רבים הוא אלא

סיומא דתוספתא הוא ובחול המועד איירי דמותר לפרק המנעל מע"ג הדפוס שאין זה מעשה אומן אבל אסור להחזירו שצריך אומן ואסור במועד: תמן תנינן. פ"ק דמו"ק: משקין בית השלחין ומליינין את הקברות ויוצאין אף על הכלאים במועד: ופריך לא כבר ליינו באדר. כדתנן במתני' ולמה כריו תו לציין במועד: ושטפו. לציון הראשון וכריך ציון אחר: לא כבר. לאו באדר ולמה להו ללאת שנית במועד: ואין הזמחין. של הכלאים היו ניכרין כולן בט"ו באדר: מניין. רמז לציון הקברות מקרא: טומאה קוראה וכו'. כלומר עושים סימנים על הטומאה כדי שיהיה מרגיש ופורש: ועברו העוברים וגו'. בנבואת יחזקאל כתיב שלעתיד יעשו ישראל ציונים על עצמות הפגרים המושלכין ופסטיה דקרא הציון הוא שיטלו אותו משם ויקברנו בגיא המון גוג מ"מ רמז הוא שבא הכתוב להזהיר וללמד שיהא אדם עושה ציון שיפרישו מפני הטומאה: עצם. קדריש כולא קרא: על העצמות. אע"פ שנתעכל הבשר דאכתי מטמא באהל' ואיירי בשיש בהן רובע הקב אע"פ שאינן לא רוב בנין ולא רוב מנין: טל השדרה ועל הגלגולת. אע"פ שאינן אלא עצם אחד: ע"ג אבן קבועה. טל הקבר לאפוקי אבן המתגלגל דהכי משמע ליטנא דקרא ובנה שהוא מחובר בצנין: אף היא הולכת. ומתגלגלת למקום אחר ויאמרו שהטומאה היא שם ומטהרים טמאות ומטמאין טהרות שלא כדין: למקום טהרה. מדלל כתיב ובנה עליו ציון משמע שאפילו על מקום טהרה שאכלו מליינין דאל"כ אינו מרגיש עד שיבוא על הציון וכבר נטמאו הטהרות לכך מרחיקין מקצת כשיבוא על הציון מרגיש בטומאה שלפניו ואינו הולך לשם: מכאן לציון. שעושין סימן: ה"ג תני מלא אבן וכו' אע"פ שאינו ראוי. שהרי צריך להרחיק הציון מן הטומאה כל שהוא כדפרישית בסמוך וכשהטומאה תחת האבן הרי כל האבן מטמא באהל: ה"ג אני אומר מת המלוץ והיה נתון תחתיה וכ"ה במו"ק. וה"פ מת שמרגלותיו מונחים אלל ראשו ונקבר שלא כדרכו ולא היה מחזיק מקומו יותר מן האבן הלזה ואפילו האבן קטן: המלוץ. פי' שנקמץ ואינו מחזיק הרבה וחזירו בפסחים פ' כיצד לולין דף פ"ו: היו שתיים. אבנים מצוינות וריוח ביניהן: עליהן טהור. שאני אומר מפני הטומאה שביניהן ליינו עליהן: אם היה חורף בינתיים. המקום שבין שני האבנים היה חרוף: הרי הן כיחידות וביניהן טהור. דמסתמא לא היה שם

טומאה שאין חורשין מקום הטמא: ה"ג ותחתיהן טמא: שםא נתעכל הבשר. נמאח מטמא טהרות שלא כדיו: ולא נמאח מטמא טהרות למפרע. כל זמן שלא נתעכל והוא לא ידע ויעבור עליו ומפסיד טהרותיו: מוטב שיתקלקלו בו לשעה. עד שיתעכל: ואל יתקלקלו בו לעולם. דכשיעשו ליון יסברו לעולם שעדיין הטומאה שם וישרפו עליו קדשים שיעברו עליו בשוגג או בלילה: הלכה ב* מתני' משרבו עוברי עבירה. ... מפרש בגמרא: גמ' שהיו מנכסין שדותיהן. דכשנוטלין הכלאים מאליו היה מתנכס: שהיו נהנין מן הכלאים. שמשליכין לפני בהמתן: וכל אשר לא יבא. בעזרא כתיב: מנין שהיא פטורה מן המעשרות. שביד ב"ד להפקיר שדה שבהא פטורה מן המעשרות: לא בשביעית. לפי שמאריכין עליהן איסור עבודת קרקע ויד הכל שולטת על הספיחין ולא ימלאו לקרב העומר ושתי הלחם: ולא במוצאי שביעית. בשמינית לפי שכלה היסן ומאריכין עליהן איסור חדש וכדמפרש בסמוך: וחדש אחד. שחכמים מוסיפין בעיבורם בשביעית וכי אינו פוטרים הפירות ממעשרות ואם"ד הפקר ב"ד אינו פוטר ממעשרות למה יהא מעובר אם עיברוהו בשביעית: עד כדון שביעית. הניחא שביעית שאין מעברין משום שתי הלחם והעומר וכדפרישית: מוצאי שביעית. מאי טעמא אין מעברין ואידי לאייתי להך ברייתא פירשה ולקמן מסיק פירכא לראיה זו דמייתי מינה דב"ד מפקירין: עד שלא התיר ר' להביא ירק מחו"ל לארץ. שחששו שםא יביא עמהן גוש מארץ העמים שמתמא במגע ובמשא ויטמא טהרות של א"י: אבל משהתיר ר' להביא ירק. וכ"ף תבואה: היא שביעית היא של שאר שני שבוע. דלעולם מותר לעבר שהרי לא יאכלו הספיחין שיוכלו להביא תבואה מח"ל: שהיו השנים כתיקנן. וישראל שרוין על אדמתן ובהמ"ק קיים אבל בזמן הזה שאין בהמ"ק קיים והארץ ביד נכרים אין חילוק בין שביעית לשאר שני שבוע דלעולם מעברין אפילו בשביעית: אין מן הדא וכו'. אדלעיל קאי דר' יונתן דייק דהפקר ב"ד פוטר מן המעשר והאמר ר' אבון דמהא ליכא למשמע דמדאורייתא מוסיפין חדש העיבור אלא דבשביעי' מדחין אותו ואם עיברוהו עשו כדינא לאורייתא ועברו אתקנת חכמים: שמהו. שיבא החדש הזה בחידושן ולולי הוספת החדש הזה היה חג פסח לפעמים בימו' החמה ופעמים בימו' הגשמים: והיידא אמר דא. והיכן אמר דבר

זה דב"ד פוטרין מן המעשרות: גדיש שלא ליקט. מתני' הוא זריש פ"ה לפיאה
וה"פ מי שאסף והגדיש את העומרים למקום אחד בתוך השדה שעדיין לא לקטו
סם העניים את הלקט: כל השבלים: הנוגעות בארץ (קרבן העדה)

ריבב"ן משנה ב בראשונה היו עוקרין הכלאים ומשליכין לפני בהמתן משרבו
עוברי עבירה שלא היו נמנעין לזרוע כלאים והיו שמחין שתי שמחות אחת
שמנכשין שדותיהן ועוד שמשליכין לפני בהמתן התקינו שיהיו משליכין בדרכים
ולא לפני בהמות ועדיין היו שמחין שמחה אחת שמנכשין שדותיהן התקינו
שיהיו מפקירין את כל השדה והפקר ב"ד הפקר כדכתיב וכל אשר לא יבא
לשלושת הימים יחרם (ריבב"ן)

דף ג - ב

בשם ר"ש בן לקיש דב"ש היא דאי כב"ה עניים אוכלים ומעשרין וא"ל ר'
יוסי שמענו שהוא פטור ממעשר ד"ה משום קנסא: הלכה ג* **מתני'**
בחמשה עשר בו שולחנות היו יושבין במדינה בכ"ה ישבו במקדש
משישבו במקדש התחילו למשכן את מי ממשכנין לויים וישראלים וגרים
ועבדים משוחררים אבל לא נשים ועבדים וקטנים וכל קטן שהתחיל
אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק אין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי
שלום אמר ר' יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא
אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא
שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן **{ויקרא ו-טז}** וכל מנחת כהן כליל
תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו (הם) היאך
נאכלין: **גמ'** אין ממשכנין את הקטנים: הא לתבוע תובעין הדא דתימר
בשהביא שתי שערות אבל אם לא הביא ב' שערות לא בדא ולמשכן אין
ממשכנין (עד שיביא שתי שערות) אע"פ שהביא ב' שערות כיני מתני' אין
ממשכנין את הכהנים מפני דרך הכבוד: אמר ר' יהודה העיד כו': א"ר
ברכיה טעמא דר' יוחנן בן זכאי **{שמות ל-יג}** זה יתנו י"ב שבטים יתנו ר'

טבי בשם רב המנונא כן משיבין חכמים לר"י חטאת יחיד מתה אין חטאת צבור מתה מנחת היחיד קריבה כליל ואין מנחת הצבור קריבה כליל וקשיא משיבין לאדם דבר שאינו מודה בו דתנן שאין חטאת צבור מתה ר' יהודה אומר תמות והוא מותיב לן זו לא נדבת יחיד היא ואינן מתיבין ליה כיון שנמסרה לצבור כמי שהוא נדבת צבור כתיב [שמות ל-](#) יג/ד

א

-

ד

דף

ואלו שחייבין בקלבון לויים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים אבל לא כהנים ונשים ועבדים וקטנים השוקל ע"י כהן ע"י האשה ע"י עבד ע"י קטן פטור ואם שקל על ידו וע"י חבירו חייב בקלבון א' ור"מ אומר ב' קולבנות הנותן סלע ונוטל שקל חייב שני קולבנות השוקל על יד עני ועל יד שכינו ועל יד בן עירו פטור ואם הלוון חייב האחין השותפין שחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה וכשחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון וכמה הוא קלבון מעה כסף דברי ר"מ וחכ"א חצי מעה: [גמ' אע"פ שאמרו כו' הא לתבוע אין תובעין הכא את אמר תובעין והכא את אמר אין תובעין כאן בשהביא ב' שערות וכאן בשלא הביא ב' שערות: הנכרי והכותי כו'. א"ר בא \(ביבא\) תיפתר כמ"ד כותי כנכרי דאתפלגין כותי כנכרי דברי רבי רשב"ג אומר כותי כישראל לכל דבר אמר ר' לעזר מתני' בנכרים הא בכותים לא ותני כן \[ויקרא א-ב\]\(#\) אדם לרבות את הגרים \[ויקרא א-ב\]\(#\) מכס להוציא את המומרים מתני' פליגי על ר' אלעזר אין מקבלין מידם קני זבין וזבות קני יולדות וכי יש קני זבין וזבות בנכרים אלא רישא בנכרים וסיפא בכותים \(והא כיני\) כן הוא רישא בנכרים וסיפא בכותים אמר ר' יוחנן בתחלה אין מקבלים מהן לא דבר מסוים ולא דבר שאינו מסוים ובסוף מקבלין מהן דבר שאינו מסוים ואין מקבלין מהן דבר מסוים רשב"ל אמר בין בתחילה בין בסוף אין מקבלין מהן לא דבר מסוים ולא דבר שאינו מסוים מתני' פליגי על רבי יוחנן אין מקבלין מהן הקדש ונדבה לבדק הבית פתר לה בין בתחלה בין בסוף ובלבד דבר מסוים \(נ"י פתר לה במסוים שאפילו מעותיו יוליכם לים המלח\). רשב"ל אמר בין בתחלה ובין בסוף אין מקבלין מהם לא דבר מסוים וכו': מתני' פליגי על רשב"ל דתני הכל שוין שהן נודרין ונידרין פתר לה עולה ניחא נודרין עולה נידרין עולה \(לא\) אלא כשאמר ישראל הרי עלי עולה ושמע נכרי ואמר מה שאמר זה עלי: ואינו מביא עמו נסכים ומותר נסכים לא לכלי שרת אינון נמצא מביא דבר מסוים התיב רבי יוסי בר רבי בון והא תנינן נערכין ועורכין לא לבדק הבית אינון היך מה דאת אמר תמן לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לבדק הבית כן את אמר אף הכא לשמים הוא מתכוין](#)

כשראו הכותים לסייען ושלחו להם נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם השיבו להם לא לכם ולנו לבנות בית בשותפות לאלהינו ולכם אין חלק ולדקה וזכרון בירושלים: קולבון. כלומר דבר קל מועט שמוסיפים על מחלית השקל כשרואין ליקח מן השלחני ב' חלאי שקלים בעד שקל שלם: השוקל ע"י אשה וכו' פטור. כגון שהלזה להם דכיון דפטורין כן לא מחייבי בקלבון ואי לא הלזה להם אלא שפורע בשבילם אפי' שוקל בשביל דר חיובא פטור מן הקלבון כלקמון: ואם שקל על ידו וע"י חבירו. בשלהוהו איירי ושוקל שקל שלם מחלית השקל בשבילו ומחלית השקל שמלזה לחבירו חייב קולבון א' לסבר הנותן מחלית השקל הקרוב בתורה פטור מן הקלבון וב' ששקלו שקל שלם אין נותנין אלא קלבון אחד: רמ"א ב' קלבונות. דסובר ר"מ השוקל מחלית השקל חייב בקלבון הלכך שנים ששקלו שקל שלם חייב ב' קלבונות: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשלחני של הקדש ונוטל ממנו מחליתו ושקל האמור כאן היינו מחלית השקל: נותן ב' קלבונות. מפרש ממ': גמ' הא לתבוע אין תובעין. מדקתני אם שקלו מקבלין מידן משמע אם שקלו מעלמן מקבלין אבל אין תובעין מהן וקשיא הכא אמרינן שאין תובעין וברישא תנו אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים דמשמע אבל תובעין מיהת: כאן. רישא איירי בקטן שהביא תתי שערות ותובעין וסיפא בקטן שלא הביא שתי שערות דאפי' תובעין נמי לא: תיפתר. תפרש דמתני' אתיא כמ"ד דכותי כנכרים לפיכך. אין מקבלין ממנו: דאיתפלגון. דפליגי: מתני' כנכרים. דוקא הוא דאין מקבלין מידן אבל מכותיים מקבלין: ותני כן. ותניא נמי הכי: אדם. כי יקריב מכס קרבן ודרשינן אדם לרבות את הגרים וקשיא ל"ל קרא תיפוק ליה דלא גרע מנכרים דאיתרבו מאיש איש שנודרים נדרים ונדבות אלא לאשמועינן דהא דכתיב מכס למעט מומרים דוקא מומרים מישראל אבל מגרים אפי' ממומרים מקבלין וה"ק מכס כנס חילקתי אבל בגרים לא ואי לא כתיב אדם ה"א כנס חילקתי ולא באומות כלליתא פרק קמא דחולין והשתא מכותיים אע"פ שחזרו לסורם מקבלין מהן וא"ת הא אדם גבי נדבה כתיב וע"כ לומר דשקלים לנדבה דמיין א"כ למה אין מקבלין מנכרים דהא כתיב איש איש י"ל דכתיב גבייהו דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה: ופריך מתני' פליגא וכו'. כלומר סיפא דמתני' קשיא לר"א: וכי יש קיני זבים כנכרים. הא בני ישראל כתיבי בפרשה אלא ודאי דסיפא בכותיים שהיו גרים וכיון שחזרו לסורם קמ"ל דאין מקבלין מהן וקשיא רישא בעכו"ם וסיפא בכותיים: ומשני והא כיני. כלומר יהי כן רישא כנכרים וסיפא בכותיים: בתחלה. בתחלת הבנין אין מקבלין מהן שום דבר דשמא לרפיון המלאכה מתכוונים: ובסוף. לחזק את בדקיו: ה"ג מקבלין מהן דבר שאינו מסוים ואין מקבלין מהם דבר מסוים. וה"פ דבר שאינו מסוים כגון מים ומלח ודבר מסוים דבר שגוראה בעין אין מקבלין מהן דגנאי הוא ועוד שמתפארים בו: הקדש נדבה לבדק הבית. ולא מפליג בין תחלה לסוף ובין דבר מסוים לשאינו מסוים: ה"ג ובלבד דבר מסוים. וה"פ ברייתא אי. רי דוקא בדבר מסוים: מתני'. דפ"ק דערכין קשיא על רשב"ל: הכל שוין וע' ברישא תנו נכרים רמ"א נערך אבל לא מעריך רי"א מעריך אבל לא נערך זה וזה מודים שנודרין ונידרין ונודרין היינו דמ. פלוני עלי ונידרין דמי עממו עלי או שאמרו אחרים דמי פלוני עלי והכל לבדק הבית שמעינן דמקבלין מהן: ומשני פתר לה. הא נודרין ונידרין היינו עולות אבל לבדק הבית לא: ופריך הניחא נודרין. איכא לאוקומי בעולה אלא נידרין ליכא למימר בעולה דאם הישראל מדירו שיתן עולה מי ישמע

לו הנכרי; ומשני לא בשאמר הישראל וכו'. יה"ז כאלו הישראל מדירו שהרי ע"י נדר הישראל הוא מתחייב; ופריך ואינו מביא. הנכרי עם העולה נסכים בתמיה וכיון שפריך להביא נסכים א"א שלא היה מותר ותנן לקמן מותר הנסכים לכלי שרת: ומשני נמלא מביא דבר מסוים. כלומר וליטעמך הא אף לר' יוחנן קשיא הרי מביא דבר מסוים לכלי שרת דבר מסו. ים הן: התיב ר"י בר בון. לתרומי לרבי יוחנן; וערכין לא לבדק הבית אינון. בתמיה ותקשי לך מתני' גופא: היו מה וכו'. ע"כ לומר דהתם לא מיקרי דבר מסוים כיון דלבו לשמים כלומר לגבוה ואנן לבדק הבית יהבינן ליה ה"נ במותר הנסכים כיון שהוא נותן להקריבן לגבוה וממילא ניתותרו ויהבינן (קרבן העדה)

ריב"ן לבנות בית אלא אנחנו לבד. גרסינן בערכין פ"ק תני חדא נכרי שהתנדב נדבה לבדק הבית מקבלין אותה ממנו ותניא אידך אין מקבלין אותה ממנו אמר ר' אילא אמר ר' יוחנן ל"ק הא לכתחלה הא לבסוף דאמר ר' אסי אמר רבי יוחנן בתחלה אפילו מים ומלח אין מקבלין מהם פירוש משום רפיון שמא יתכוונו לרפות ידי עושי המלאכה. לבסוף לאחר שנגמר בנין הבית דבר מסויים אין מקבלין מהן דבר שאינו מסויים מקבלין מהן היכי דמי דבר המסויים אמר רב יוסף כגון זו אמה כליא עורב פי' כל דבר הנראה למקדש אין מקבלין מהן לפי שלא יהיה להם חלק וזכרון בבית כדכתיב ולכם אין חלק וזכרון בירושלים: אלו חייבים בקלבון לויים וישראלים אבל כהנים לא [השוקל] ע"י העבד ע"י הקטן פטור הואיל שהן עצמן פטורין אם אחרים שקלו על ידיהן נמי פטורין אע"פ שבאו מיד אדם המחויב בקלבון לעצמו. על ידו ועל ידי חבירו חייב בקלבון אחד על עצמו ולא במה שנתן חצי שקל חבירו. ר"ע אומר ב' קולבנין: ירושלמי אע"פ שאין שקלו תורה קלבנו תורה כלומר אעפ"י שלא נתחייב ליתן השקל על חבירו הואיל שנותן יתן גם הקלבון סבר (בר') [ר"מ] בנותן שקלו שלם שפטור מן הקלבון פי' אם נתן שקל שלם ולא נתן בתורת קלבון ההוספה אפי' הכי פטור בקלבון: אמר רבי מאיר כמין מטבע אש הוציא הקדוש ברוך הוא מתחת כסא הכבוד והראהו למשה ואמר זה יתנו כזה יתנו. נתן סלע ליטול שקל חייב ב' קולבנות. ירושלמי אמר ר' אלעזר דר' מאיר דאמר דאחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל רב אמר ד"ה היא. אחד שקל שהוא נוטל ואחד לדבר תורה. הנותן סלע פי' בינו ובין חבירו הואיל שחבירו ישלם לו חייב ב' קולבנות פ"א נתן סלע להקדש כדי ליטול שקל מן ההקדש: השוקל ע"י עני שכנו משלו שנותן לו מתנה פטור מקולבון אעפ"י שלא צירפו (נ"א שצירפו) עם שקלו ונתן סלע שלם א. ל אם הלוון לו חייב דהוי כאילו הוא נתן לפי' יתחייב גם הוא בקולבון להלוות לו. ולת"ק דפליג לעיל על ר"מ אצטריך דאמרי לעיל על ידו וע"י חבירו חייב בקולבון אחד התם נתן לו מתנה אבל הכא שמלוהו חייב: האחין השותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר בהמה אם חלקו ממון אביהם אע"פ שחזרו ונשתתפו חייבין כל אחד ואחד בקולבון אעפ"י שהיה אביהן שוקל על ידן ופטור מן הקולבון אם היו קטנים פטורים דתנן לעיל על יד הקטן פטור ואם היו גדולים נמי פטור דתנן ע"י שכנו ע"י בן עירו פטור ובנו גדול כבן עירו דמי שלא היה אביו חייב עליו ואע"פ שעד עתה מתפוסת הבית לא פרע מהם אביהם קולבון עכשיו שחלקו חייב אע"פ שחזרו ונשתתפו לא אמרי' חזרה לתפוסת הבית כבתחלה. ופטורין ממעשר בהמה דת"ר בבכורות בפ' בתרא (דף נו) יהיה לך ולא של שותפות יכול אפי' מתפוסת הבית ת"ל יהיה [פי' יכול] אפי' מתפוסת הבית יהיו פטורים ממעשר בהמה דכשותפות דמי ת"ל יהיה ופריך התם והא בבכור כתיב אם אינו ענין לבכור דאיתיה בשותפות דכתיב ובכורות בקרכם וצאנכם תנהו לענין מעשר בהמה. אמר ר' ירמיה פעמים שחייבין בזה ובזה ופעמים שפטורין בזה ובזה. פעמים שחייבין בקולבון ופטורים ממעשר ופעמים שחייבין במעשר ופטור מן הקולבון. חייבין בזה ובזה שחלקו בכספים ולא חלקו בבהמה פטורין בזה ובזה שחלקו בבהמה (פי' שם רש"י וחזרו ונשתתפו) ולא חלקו בכספים חייבין בקולבון ופטור ממעשר בהמה שחלקו בכספים וחלקי בבהמה חייבין במעשר בהמה ופטורין בקולבון. (מצאתי שם שלא חלקו לא בזה ולא בזה). שחלקו בכספים ולא חלקו בבהמה. ירושלמי אמר ר' מנא הדא דתימא בשלא היתה בהמה רוב אבל אם היתה בהמה דוב הן הן עיקר נכסיו וחייבין בקולבון פי' רוב נכסיו

הן בהמה. ר' אבון אמר ר' שמי בעי מפני שעשיתו כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקולבון. פי' מתפוסת הבית מחייבתו במעשר בהמה (כלומר) [כמו] שלא חלקו כלל אתה פוטרו מקולבון א"ל לא שניא היא שהוא נותן סלע אחת שלמה. משמע מהכא דפטורין (ריב"ף)

ב

-

ד

דף

ומאיליהן הן באין לבד"ה (לכלי שרת) מה עבד לה רשב"ל פתר לה [\[עזרא ד-ג\]](#) לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו ר'. חזקיה א"ר סימון שאל מעתה אין מקבלין מהן לאמת המים ולחומות העיר ומגדלותיה על שם (שנאמר) [\[נחמיה ב-כ\]](#) ולכם אין חלק וגו' (אלו חייבין בקלבון תני אלו חייבין בקלבון אחד ר"מ אומר שני קולבנות מתניתא דר"מ דאמר ר"מ אע"פ שאין שקלו תורה קלבנו תורה סבר ר"מ במי ששקלו שלם שהוא פטור מהקלבון דאמר) מתניתא דר"מ דאמר ר"מ כשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה קסבר ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב בקלבון דאמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו [\[שמות ל-יג\]](#) זה יתנו כזה יתנו: נתן סלע ליטול שקל חייב שני קולבנות א"ר אלעזר דר"מ היא (דר"מ אמר אחד שקל שהוא נותן ואחד סלע שהוא נוטל) דתניא אלו חייבין בקלבון כו' קלבון א' ור"מ אמר ב' קולבנות ומר רב ד"ה היא דאמר רבי מאיר אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדברי תורה על דעתיה דרב ג' קולבנות אינון אתא ר' ירמיה ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה קולבנות אינון א' שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדבר תורה: (האחין) והשותפין שחייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה בשחלקו וחזרו ונשתתפו שחייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון בשלא חלקו אמר רבי לעזר והן שחלקו גדיים כנגד תיישים ותיישים כנגד גדיים אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים הוא חלקו משעה הראשונה א"ר יוחנן אפילו חלקו גדיים נגד גדיים ותיישים נגד תיישים כלקוחות הן ופטורין מן המעשר כההוא דתנינן תמן הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה. ר' חייא (ר' חזקיה) אמר רבי ירמיה בעי ולמה ליתנן אמרין פעמים שהן חייבין בזה ובה

קרבן העדה לכו לזק הבית לא מיקרי דבר מסוים: מה עבד לה רשב"ל. לערכין ומותר נסכים לדבר שאינו מסוים מיהא דמיין דקאסר רשב"ל: לבנות בית וגו'. דוקא לבנין הבית קפיד קרא רבא רבא כללי שרת וה"ה שאר כרכי הבית לא קפיד קרא: מעתה. דקאמרת כיון דכתוב לבנות בית לבנין הבית קפיד קרא ר"כ ה"ה ללרכי ירושלם אין מקבלין מהן כדכתוב שאין להם חלק בירושלם: מתני'. דתנן ואלו שחייבין בקלבון משמע דאין לך מי שחייב בשקל שלא יהא תייב בקלבון אחיא כר"מ: ה"ג דר"מ אמר כשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה סבר ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב

בקלבונו. וה"פ דרמ"א לעולם חייב בקלבונו מן התורה אפי' נותן מחלית שקלו: כזה יתנו. שהוא נקי מכל סוג שהרי מאש היה והלכך כל השקלים כריכין קלבונו שיהא הכסף הנקי שבהם מחלית השקל: ה"ג אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל. וה"פ הגזבר כריך ליקח ממנו שני קלבונו אחד בשביל השקל שהוא מחזיר לו ואחד בשביל השקל שהוא נוטל ממנו שהיה כריך ליתן להשלחני: דברי הכל היא. אפילו לרבנו כריך ליתן שתי קלבונו אם נתן סלע ונטל שקל קלבונו אחד מפני שלא שקל שקל האמור בתורה ואחד מהחלי שקל שמקבל מהגזבר: ה"ג על דעתיה דרב ג' קלבונו אינון אחד שקל שהוא נותן וכו' ואחד לדבר תורה אתא ר' ירמיה וכו'. וה"פ לרב אליבא דר"מ בנתן סלע ונטל שקל חייב ג' קלבונו אחד לשקל שהוא נותן אילו היה נוטל מהשלחני ואחד לשקל שהוא נוטל שאם מחליפו נותנין לו חלי שקל וקלבונו וא' לדבר תורה שהוא כריך להוסיף על חלי שקל של תורה. והרא"פ החליף הגרסאות והאריך בדברים ללא כורך והגירסא שלפנינו עיקר: והן שחלקו וכו'. והוא דהוה השותפות שלאחר חלוקת הירושה שותפו' להיפטר ממעשר בהמה דוקא שחלקו הירושה לפי שוויה ולא לקח כל אחד המחלה מן הבהמות שהיו בשעת מיתת אביהן דהשתא ליכא למימר דזהו חלקו דולאי בשעת מיתת אביהן היה מגיע לכל א' חלי הגדיים וחלי התיישים והשתא קנין הוא שקונה זה מזה והבהמות שישנן בשעת חלוקה פטורין ממעשר מטעם לקוח שהוא פטור והעתידין לבוא פטורין משום שותפות: היא חלקו משעה הראשונה. ואם ירושה עליהן וכשחזרו ונשתתפו הדרא לה שם תפיסת הבית כמעיקרא והבהמות שהיו בשעת חלוקה [אין] פטורין משום לקוח והעתידין לבוא חייבין ללאו כשותפין הן: כלקוחות הן. דאין צריכה והיו מעיקרא לקוחות והשתא שותפין: כהאי דתנינן תמן. בצכורות פרה ט: הלכות. או שניתן לו במתנה: ופטורין ממעשר בהמה. איירי בשחלקו וכו' וכדפרישית במתני': ולמה לית אנון אומרינן. ארבעה דינים חלוקים בדבר: בזה ובזה. (קרבן העדה)

ריבב"ן מן הקולבון לגמרי דאפי' קולבון אחד אינו ניתן. אלא מעתה אפילו חלקו יחזרו ונשתתפו שפטורין ממעשר בהמה פטורין מן הקולבון פי' יפטרו מן הקולבון דהא סלע שלמה נותן ר' בא בשם ר' אבא בר הונא היא שני אחין שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן פי' הואיל וחלקו בב' בני אדם שירשו ממון אדם אחר מעלמא דלא הוי תפוסת הבית חשיבא להו: כמה הוא קולבין מעה. ירושלמי להיכן הקולבין הולכין ר' מאיר אומר לשקלים כלומר יתערבו ר' אלעזר אומר לנדבה נדבת קיץ למזבח ר' שמעון שזורי אומר ריקועי זהב ציפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן וי"א להוצאת דרכים פי' לאותו שהיו מוליכין אותם מעירן למקדש ובתוספתא איני מביא דברי י"א כלל: (ריבב"ן)

ופעמים שהם פטורים מזה ומזה היך עבידא (חלקו את הנכסים ואח"כ חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו את הבהמה ואח"כ חלקו את הנכסים פטורין מזה ומזה) חלקו הנכסים ולא חלקו הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו הבהמה ולא חלקו את הנכסים פטורים מזה ומזה א"ר מנא הדא דאת אמר בשלא היתה הבהמה רוב אבל אם היתה הבהמה רוב הן הן עיקר נכסים ר' אבין אמר ר' שמי בעי מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקלבון א"ל לא שניא היא שהוא נותן סלע א' שלימה מעתה אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו חייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון ותנינן חייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה: ר' בא בשם אבא בר רב הונא היא שני אחים שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן לאיכן היו הקלבנות נופלין ר"מ אומר לשקלים רבי לעזר אומר לנדבה ר"ש שזורי אומר ריקוע זהב וצפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן ויש אומרים להוצאת דרכים:

קרבן העדה בקלבון ובמעשר בהמה: היך עבידא. כמו היכי דמי: ה"ג חלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה חייבין בזה ובזה חלקו את הבהמה ולא חלקו את הנכסים פטורין בזה ובזה. וכ"ה בזכורות פ"ט. והכי פירושן חלקו את הנכסים וחזרו ונשתתפו ולא חלקו בהמה דגבי קלבון הו כשאר שותפין וגבי בהמה הו כתפוסת הבית: הן הן עיקר נכסיו. ואע"פ שחלקו את הנכסים ולא חלקו את הבהמה פטורין מקלבון: רבי שמי. פריך וכי מפני שעשיתן כאדם אחד אלל מעשר בהמה הואיל ולא חלקו נאמר שיהיו פטורין מן הקלבון אע"פ שלא נתנו שקליהן מן ירושת אביהן ואע"פ שהבהמות הן עיקר הנכסים אין לפטרן. כך למדתי ממגדל עוז בשם סר"מ מקואי ודלא כהרא"פ ודבריו תמוהין: לא שנייא היא. שאני הכא שהוא נותן סלע שלימה מאותן המעות שהיו מגיעין על חלקו הלכך הרי הוא כאילו לא חילקו: ופריך מעתה. לדבריהן שיעקר הטעם שפטורים לפי שהוא נותן הסלע השלימה ממה שהוא מגיע על חלקו אפילו חלקי וחזרו ונשתתפו. היו פטורין ואנן לא תנן הכי: היא שני אחין. כלומר אין חילוק כל שבא מכח ירושה הרי הוא כתפיסת הבית אע"ג שאינן בירושה דאורייתא ולא שקל החותן בשבילם ויש פירושים אחרים בשמועה זו וזו הנ"ל לפום פשטא דשמעתתא: שולחנין. שגבו השקלים במדינה כמ"ש הרמב"ם הן נטלו אותן בשכרן: להוצאת דרכים. להביא השקלים לירושלם: (קרבן העדה)

פרק שני - מצרפין שקלים

הלכה א* מתני' מצרפין שקלים לדרכונות מפני משוי הדרך כשם שהיו שופרות במקדש כך היו שופרות במדינה בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה

התרומה נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן נמצאו או שהחזירו הגנבים אלו ואלו שקלים ואין עולין להן לשנה הבאה: **גמ'** ויעשו אותן מרגליות שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד כהיה דתנינן תמן וכולן נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ משקלים ואין פודין בכלים וא"ר שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד אוף הכא נמי שמא תזיל המרגליות נמצא ההקדש מפסיד מתניתא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין לא בדא ותני כן עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה מתני' בש"ח אבל בשומר שכר לא בדא א"ר אבא ואפילו תימר בש"ש נגנבו בלסטים מזויין אבדו כמי שטבעה ספינתו בים א"ר יוסטי ב"ר סימון אתיא כמ"ד תורמין על הגבוי ועל העתיד לגבות ברם כמ"ד אין תורמין לא על הגבוי (ולא על הממושכן) ועל העתיד לגבות לא בדא: בני העיר ששלחו את שקליהם כו': א"ר אלעזר דר"ש היא דר"ש אומר קדשים שהוא חייב באחריותן כנכסיו הן א"ר יוחנן ד"ה היא משום שבועת תקנה. ע"ד דרבי יוחנן ניחא נשבעים לגזברים ואם לאו נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים

קרבן העדה הלכה א* מתני מרפין שקלים לדרכונות. בני העיר שקבלו שקליהם יכולין להחליפן מדרכונות והוא מטבע של זהב להקל מעליהם משאוי הדרכ: שפרות. תיבות שפיהן נר למעלה ומרחיב והולך כעין שופר כדי שלא יוכלו ליטול מהו כלום והיו עומדין בעזרה וכל אחד מביא שקלו ונותן זו: במדינה. בירושלם ולדברי הרמב"ם בשאר ערי ישראל: ששלחו את שקליהן. ביד שליח להוליכם ללשכה: אם נתרמה התרומה. שהיו רגילים לתרום מהקופות לאורך הקרבנות והיו תורמין על הגבוי ועל העתיד לגבות כדי שיהיה חלק בקרבנות אף לאותן שעדיין לא שקלו: נשבעין. שלוחים לגזברים דהואיל ונתרמה התרומה על המעות הללו קודם שנאבדו הרי נעשו כאילו היו ברשות הגזברים משעה שנתרמה התרומה עליהן וכשנגנבו או אבדו ברשות הגזברים נגנבו או אבדו הלכך נשבעים השלוחים לגזברים ונפטרים ואע"ג דאין נשבעין על ההקדשות בנמי מתרץ לה: ואם לאו. שבעה שאבדו עדיין לא נתרמה התרומה ברשות הבעלים אבדו הלכך נשבעין לאנשי העיר: גמ' ופריך ויעשו אותן מרגליות. כלומר יקנו מרגליות בעד השקלים ולא יטורכו להולאת הדרכים: ומשני שמא תיזול המרגליות. ויפסיד ההקדש: כהאי דתנינן תמן. בכורות פ"ח: וכולן נפדין וכו'. כלו' וכל הנפדין כגון בכור אדם והקדשות נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ מן השקלים שהבא לשקול מחלית השקל כריך שיתן אותו כסף נקי מטבע מזוייר ולא שוה כסף ותני ושייר דאף מעשר שני והראיון אינו אלא בכסף ולא שוה כסף: ואין פודין. מעשר שני בכלים: מתניתא. לתנן שהיו שופרות במדינה דוקא לתקלין חדתין לשקלים של שנה הבאה אבל לשקלים הישנים מי שלא שקל אשתקד לא היה שופרות במדינה אלא כריך להביאן למקדש: ותני כן. ותניא נמי הכי: עתיקין במקדש. כדתנן לקמן פ"ו וגירסת הרמב"ם נראה ותני כן עתיקין במקדש ועתיקין במדינה ולשון קושיא היא וכי תנן הכי: מתניתין. לתנן נגנבו או שאבדו נשבעין ופטורין מלשלם דוקא בשומר חנם איירי: אבל בשומר שכר. אינו בדין זה אלא משלם בגניבה ואבידה ואינו נשבע: ליסטים מזויין. גנב מזויין דאונס הוא ולשמירה זו לא קבלו עליהם: ברם כמ"ד וכו'. אבל למ"ד אין תורמין על הגבוי אפי' נתרמה התרומה נשבעין לבני העיר והן שוקלין אחרים תחתיהם: דר"ש היא. הא לתנן דהשומרים

נשבעין אתיא כר"ף: דאר"ף. במסכת שבועות קדשים שהמפקיד חייב באחריותו כדלידה דמזין ה"נ כיון דחייבין בני העיר לשקול תחתיהן לאו כהקדשות נינהו אבל לחכמים אין כאן שבועה דאין נשבעין על הקדשות: משום שבועת תקנה. מדאורייתא פטור לגמרי ורצנן הוא דתקון לה שלא יזלזלו בשמירת ההקדשות: ה"ג ע"ד דר"י ניהא נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר משום שבועת התקנה אללא לר"א נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין אחרים תחתיהן הדא היא דר"ף אללא נשבעין לגזברין (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני א' דרכונות. כמו דרכמוני זהב בספר עזרא: מפני משוי הדרך. להקל מעליהן. ירושלמי ויעשו אותן מרגלית כלומר מכל השקלים יקנו מרגלית ויקלו ממשואו' יותר. ושני שמא תזול המרגלית ונמצא ההקדש מפסיד אבל הדרכונות אין לחוש שמא יוזלו מהן המטבעות היוצאין בירושלים: מתניתא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין לא בדא כלומר בתקלין עתיקין מותר לקנות מרגלית ולא חיישינן שמא תזול שאין באין אלא לחומת העיר ומגדלותיה: בני העיר ששלחו את שקליהן אם נתרמה התרומה מן הכסף שבלשכה ונתנוהו בקופות דתניא בתוספתא פרק ב' תורמין על המשכון ועל הגבוי ועל העתיד לגבות נמצא שאותן השקלים ברשות הקודש איתניהו ונגנבו או נאבדו נשבעין לגזברין שההפסד לקדש ואם תאמר והתנן בשבועות אין נשבעין על ההקדשות דרעהו אמר ר' חמנא ולא הקדש אמרי' בפרק הזהב אמר שמואל הכא בנושא שכר עסקינן ונשבעין ליטול שכרן אי הכי נשבעין לגזברין נשבעין לבני העיר מבעי ליה אמר רבא נשבעין לבני העיר במעמד הגזברין כי הכי דלא נחשדיניהו שלא הפרישו שקלים אי נמי כי הכי דלא ניקריניהו פושעים והא נגנבו או אבדו קתני ושומר שכר חייב בגניבה ואבידה והכא נהי דלא משלמי דשומר שכר פטור לשלם להקדש דכי יתן איש אל רעהו כתיב ולא הקדש אגרייהו מיהא לפסוד אמר רבא נגנבו בלסטים מזוין אבדו שטבעה ספינתו בים דהוי אונס ושומר שכר פטור באונסין ר' יוחנן אמר הא מני ר' שמעון היא דאמר קדשים שחייבין באחריותן נשבע עליהן בפרק מרובה אמר ר' שמעון קדשים שחייבין באחריותן חייב שאינו חייב באחריותן פטור לענין תשלומי כפל ומדחייב הגנב כפל כממונו דמי. הכי נמי לענין שבועה. התינח עד שלא נתרמה התרומה משנתרמה התרומה קדשים שאין חייב באחריותן נינהו דתנן תורמין על האבוד ועל הגבוי כו' אמר ר' אלעזר שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יזלזלו בהקדשות פי' שלא יזלזלו בשמירתן נשבעין לבני העיר הואיל (ריבב"ן)

דף **ה** **ב**

תחתיהן משום שבועת תקנה אלא לרבי לעזר נשבעים לבני העיר הדא היא דר' שמעון נשבעים לגזברים גזברים מאי עבידתייהו נשבעים לבני העיר במעמד גזברים כי הכי דלא לחשדיניהו אי נמי דלא נשוו להו פושעים אע"פ שקבלו בני העיר לשלם אין ההקדש יוצא בלא שבועה: הפריש שקלו ואבד ר' יוחנן אמר חייב באחריותו עד שימסרנו לגזבר רבי שמעון בן לקיש אומר הקדש ברשות הגבוה בכל מקום שהוא מתניתא פליגא על ר"ש בן לקיש נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהם לא עוד היא משום שבועת

תקנה: תני הראשונים נופלים לתקלין חדתין והשניים נופלין לתקלין עתיקין. אלו הן הראשונים ואלו הן השניים רבי פנחס בי. ר' חייא (חנינא) ור' אבא מרי חד אמר אלו ששלחו בני העיר תחלה וחרנה אמר אלו שהגיעו לידי גזברין תחלה: הלכה ב* מתני' הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקלו על ידי עצמו אם נתרמה נתרמה מעל השוקל שקלו מן ההקדש ונתרמה התרומה וקרבה הבהמה מעל ממעשר שני ומדמי שביעית יאכל כנגדן: גמ השוקל כו' אמן תנינן אם קרבה הבהמה ותני דבי ר' אם נתרמה התרומה (נ'א אמן תנינן אם נתרמה התרומה ותני דבית רבי אם קרבה הבהמה אמר ר' לעזר מאן תנא אם קרבה הבהמה ר' ש' דר' ש' אומר מיד וכו') מאן תנא אם נתרמה התרומה רבי שמעון היא דאמר רבי שמעון מיד היה מקבל מעותיו והכהנים זריזים הן וקשיא אילו הגונב עולתו של חבירו ושחטו סתם סתמא לא לשם בעלים הראשונים מכפרת אמר ר' יודן תיפתר במסוים משל בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ודוחפו לתוך הקופה וחש לומר שמא לשיריים הן נופלין וכי יש מעילה בשירים אלא כרבי מאיר דרבי מאיר אומר מועלין בשיריים עוד היא במסוים של בית רבן גמליאל שהיה מתכוין ותורמו לשמו: מה נהנה א'ר אבין בשם רבנן דתמן מכיון שב"ד ראיון למשכן ולא משכנו כמו שנהנה: ממעשר שני וכו' דכתיב {ויקרא כז-כו} אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אתו כל שהוא קודש אין קדושה חלה [עליו] כיצד הוא עושה מביא סלע של חולין ואומר מעות מעשר שני בכל מקום שהן יהו מחוללין על סלע זו ואותה סלע נתפס לשם מעשר שני והשאר נעשו שקלים:

קרבן העדה גזברין מאי עבדתייהו. וה"פ לר"א כיון דלחין הגזברין חייבין באחריות שקלים אלו א"כ הקדשות נינהו ואין נשבעין על ההקדשות כאילו לכו"ע: ומשני נשבעים לבני העיר. לטול סכרן במעמד הגזברין מפני שההפסד על ההקדש: אע"פ שקיבלו וכו'. אדר' יוחנן קאי דקאמר דשבעה זו תקנת חכמים היא שאין הקדש יולא בלא שבעה הלכך אפילו קיבלו אנשי העיר עליהן ואמרו הואיל ואנו משלמין אין ראונו שיסבע השליח שהוא נאמן לנו אין שומעין להן שאין הקדש יולא בלא שבעה: חייב באחריותו. אפילו לאחר שנתרמה התרומה עד שימסרנו לגזבר: הקדש ברשות גבוה בכל מקום שהוא. ואפילו קודם שנתרמה פטור: ובגוי העיר שוקלין תחתיהן. ואס"ד בי גזא דרחמנא הוא אף קידם שנתרמה יהיו בגוי העיר פטורין: ומשני לא עוד היא משום שבעות התקנה. אף זו מן התקנה שלא יזלזלו בהקדשות וישלחו אותן ע"י שליח אלא כל אחד יביא שקלו בעצמו לשם דמיון בו יותר מבשלותו: תני הראשונים וכו'. אנמלאו או שהחזירום הגנבים קאי דהשתא שניהם לפנינו: אלו שש. לחו בני העיר תחלה. הן הראשונים: וחורנה אמר. ואידך אמר: הלכה ב מתני' על ידו. בשבילו והלך השליח ושקלו בשביל עצמו: אם נתרמה התרומה. קודם שקבל בשביל עצמו: מעל. דמיד שנתרמה התרומה על העתיד לגבות היה זה השקל שנתן לו חבירו לשקול עליו ברשות הקדש וכשנתנו בשביל עצמו נהנה מן ההקדש ובגמרא מפרש מה נהנה: השוקל שקלו מן ההקדש. שהיו בידו ממות שהוקדשו לבדק הבית וכסבור שהן של חולין ושקל מהן שקלו ונתרמה התרומה וקנה בהמה באותה התרומה והקריבוה אז נתחייב השוקל קרבן מעילה אבל לא קודם לפי שאין מעילה אלא במוציא מן ההקדש לחולין אכל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהנה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני: יאכל כנגדן. בגמרא מפרש לה: גמ' אמן תניק. ברישא

דמתניתין אם נתרמה התרומה ותנאי דבי רבי תנו אף ברישא וקרבה הבהמה ולא פליגי דתנא לידן סמיך אסיפא שמפרש בה מעילת שניהם (והרא"פ הגיה ללא לורד): ה"ג אר"א ללא כר"ש דר"ש אומר. לקמן ספ"ד: מיד היה מקבל מעותיו. ר"ש פליג אהא דתנו התם המספק אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מרצה ור"ש סובר דמיד היה מקבל את מעותיו ולא חייש. נן שמא יארע בהן פסול ונמלא ההקדש נפסד מפני שהכהנים זריזין הן הרי שאפילו לא קרבה הבהמה אלא שקנו אותה כבר ילאו המעות לחולין ומעל: וקשיא. דמתניתין למה ממל אילו מי שגנב עולתו של חבירו ושחטה סתם ודאי לבעלים הראשונים מכפרת א"כ ה"נ גבי שקלים כשניתנו ללשכה אינו ניכר השקל כל מי הוא והוא נתרם סתם לשם מי שהוא וחוזר השקל לבעלים הראשונים ולמה יהא חייב קרבן מעילה: במסוים. שניכר וידוע שהוא של שני ואיירי שעשה כמו שעשו של בית רבן גמליאל כדתנן לקמן פ"ג שהיה מתכוין וזרקו לקופה: ופריך וחש לומר וכו'. למה הוא מביא קרבן מעילה דלמא לא נקנה בהמה משקל זה אלא ניתתר בקופה הגדולה והן שירי הלשכה: וכי יש מעילה בשיריים: בתמיה: אלא כר"ע זכו'. וכי נוקים סתמא דמתניתין כר"מ דסובר יש מעילה בשיריים ולית הלכתא כוותיה אלא כר"י דפליג עליה: ומשני עוד היא במסוים וכו'. כלומר כבר אוקימנא לה במסוים ובבית ר"ג א"כ איכא למימר שידוע שמשקל זה קנו בהמה: מה נהנה. ולמה תנן שמביא קרבן מעילה דמאי דנהנה דקעביד מניה לאו הנאה היא דמאות לאו ליהנות ניתנו: כמו שנהנה. שהליל עאלמו במזמון ההקדש ונהנה בשקל הזה: כל שהוא קדש אין קדושה אחרת חלה עליו. הלכו שקל זה שקל מעות מעשר שני אינו קדוש כלל לשם קרבנות: כיצד הוא עושה. אה שקל סקלו ממעשר שני או משביעית: והשאר. מעות הראשונות שנתן לשם מחצית השקל נעשין שקלים שהרי כחולין הן עכשיו: (קרבן העדה)

ריבב"ן שלא נתרמה התרומה וההפסד לבני העיר: אלו ואלו שקלים. ירושלמי תני הראשונים נופלין לתקלין חדתיין והשניים נופלין לתקלין עתיקין אלו הן ראשונים אלו הן שניים ר' פינחסור' אבא ח"א אלו ששלחו בני העיר תחלה וחרנה אמר אלו שהגיע ליד הגזבר תחלה: ואין עולה להן לשנה הבאה מפרש ביומא בפר' שני שעירי טעם לפי שאין חובות פנה זו קרבין לשנה הבאה מתני' דלא כר' יהודה דאמר התם עולין לשנה הבאה: משנה ב הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקלי ע"י עצמו מעל דנהנה מן ההקדש הואיל שכבר נתרמה התרומה וכל היכא דאיתניהו בי גזא דרחמנא איתניהו וזה נתכוין לשקול לצאת חובתו כסבור שלא נתנה לו חבירו מעל חייב קרבן מעילות כדין הנהנה מן ההקדש שוגג: מן ההקדש. היו מעות הקדש בידו [וקסבור] חולין הן ונחנן לשקלו וקרבה בהמה מעל סתמא דלא כר' שמעון דתניא בתוספתא פ"א השוקל שקלי זוזיו מן ההקדש כיון שלקחו בהמה [מעל] ד"ר שמעון וחכ"א לא מעל ער שיזרקו כדמים: ממעשר שני יאכל כננדו. אם נתן השקל ממעות מעשר שני יחללנו על מעות שבידו ויאכלם בירושלים וכן דמי שביעית יחללם במעות אחרים וינהוג בהן קדושת שביעית: (ריבב"ן)

הלכה ג* מתני' המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלי בית שמאי אומרין מותרן נדבה ובית הלל אומרין מותרן חולין שאביא מהן שקלי שוין שהמותר חולין אלו לחטאתי שוין שהמותר נדבה שאביא מהן חטאתי שוין שהמותר חולין אמר רבי שמעון מה בין שקלים לחטאת אלא של שקלים יש להן קצבה ולחטאת אין לה קצבה ר' יהודה אומר אף לשקלים אין להן קצבה שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלין דרכונות חזרו לשקול סלעים חזרו לשקול טבעין בקשו לשקול דינרין ולא קבלו מהן א"ר שמעון אע"פ כן יד כולן שוה אבל חטאת זה מביא בסלע וזה מביא בשתיים וזה מביא בשלש: גמ' המכנס וכו' ר' יוסי בשם ר' לעזר מה פליגין במכנס פרוטרוט אבל באומר אלו לשקלי כל עמא מודיי שהמותרן נדבה רבי חייא (חזקיה) ור' ביבא בשם ר' לעזר מה פליגין במכנס פרוטרוט אבל באומר אלו לשקלי כ"ע מודיי שהמותרן חולין א"ר חייא (חזקיה) מתניתא מסייעא לר' ביבי דתנן אמר ר"ש מה בין שקלים לחטאת אלא שהשקלים יש להן קצבה ולחטאת אין לה קצבה מה אנן קיימין אם באומר שאביא מהן שקלי כל עמא מודיי שהמותרן חולין אם באומר שאביא מהן חטאתי כל עמא מודיי שהמותר חולין אלא כן אנן קיימין באומר אלו לשקלי שקלים על ידי שקצבתן מן התורה מותרן חולין חטאת ע"י שאין קצבתן מן התורה מותרן נדבה מה עבד לה. רבי יוסי בשם רבי אליעזר פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הלל והא תנינן מותר שקלים חולין פתר לה במכנס פרוטרוט וכבית הלל והא תנינן מותר עשירית האיפה חולין עוד הוא פתר לה במכנס פרוטרוט וכב"ה) המפריש שקלו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש המפריש שנים וסבר שהוא חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותו השני מה עביד ליה נשמענה מן הדא הפריש חטאתו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה הפריש שנים וסבר שהוא חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחת אותה שניה מה את עבד לה אלא רועה הכי נמי אלו לנדבה וכא היאך אומר אתה אלו: רבי יודא אומר כו': דרכונות דינרין חזרו לשקול סלעין כשמוען חזרו לשקול טבעין פלגי סלעין בקשו לשקול דינרין קרטין ולא קבלו עליהן מן הדא נחמיה י-לג והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו ר' חלקיה בשם ר' אחא מכאן שצריך אדם לשלש שקלו ג' פעמים בשנה מכאן שאין מטריחין על הציבור יותר מג"פ בשנה אמר ר' אבין מכאן לג' סאין מכאן לשלש קופות מכאן לג' הפרשות כתיב שמות ל-יג זה יתנו כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל וחד אמר לפי שחטאו בשש שעות ביום יתנו מחצית השקל דעבד שיתא גרמסין ר' יהושע בי ר' נחמיה בשם ריב"ז לפי שעברו על עשרת הדברות יהיה נותן כל אחד ואחד עשרה גרה ר' ברכיה ר' לוי בשם ר' ש בן לקיש לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהיה כאו"א פודה את בנו בכורו בעשרים כסף ר' פנחס בשם ר' לוי לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכל אחד ואחד מהם טבעה לפיכך יהיה כאו"א נותן שקלו טבעה:

קרבן העדה הלכה ג מתני' המכנס מעות. כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו ואמר כשהתחיל לכנס הרי אלו לשקלי וכשנא לחשוב מה שכנס מלא שהותירו על שקלו: מותרן נדבה.

יפלו לשופרות שבמקדש שעומדין להקריב בדמיהן עולת קיץ למזבח וז"ל לטעמייהו דסברי הקדש בטעות שמה הקדש: מותרן חולין. שלא נחווין זה אלא עד כדי שקלו: שוין שהמותר חולין. דהוי כאומר בפירוש אם אכניס יותר משקל אביא מהן שקל והמותר יהיה חולין: אלו לחטאתי. אם כנס מעות ואמר הרי אלו לחטאתי מודו ז"ה שהמותר נדבה: מה בין שקלים לחטאת. מ"ש שקלים חס אמר על ידו מליאה מעות הרי אלו לשקלי שמתרן חולין ומ"ש חטאת מותרן נדבה: שקלים יש להן קצבה. דכתיב העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ובדאי לא היתה כוונתו אלא לשקל אבל חטאת אין קצבה אם ירבה יביא בדמים מרובים ונתפסו הדמים אפילו הן מרובין ומותרן נדבה: דרכונות. מטבע של זה ממדי ושויה סלע ומחלה שאז היו לריבין הרבה לעבודת הבית ושקלו הרבה: חזרו לשקול סלעים. כמשמעו סלע שלם: טבעין. חלי סלע: דינרין. רביעית סלע: ולא קבלו מהן. דרשאין להוסיף על שקל לאורייתא כפי האורך ולא לפחות ממנו: אעפ"כ יד כולם שוה. עני ועשיר שוקלין בשוה כפי אשר קבלו עליהן לשקול אבל חטאת לעולם אינו שוה שזה מביא בסלע וזה בשתיים וזה בשלש: גמ' מה פליגין. כי פליגי: במכנס פרוטרוט. פרוטה פרוטה וכדפרישית במתני': אבל אם נטל ידו מליאה מעות ואמר אלו לשקלי ויש בו מותר ד"ה מודים שהמותר נדבה: מה בין וכו'.

וקס"ד דריש לכ"ע האמר למלתיה: מה אנו קיימין. רבי שמעון אהי קאי דהאמר מה בין וכו': מה עבד וכו'. כלומר ור"י במאי מוקים מתניתין: פתר לה. למתני' דר"ש אמכנס פרוטרוט אליבא דב"ה קאי מ"ט האמר מותרן חולין: ופריך והא תנינן בסוף פירקין מותר שקלים חולין. וקס"ד דמתניתין אתיא ככ"ע: נשמעינה מן הדא. כמו תא שמע: ה"ג אותה השניה רועה. עד שיסתאב ויפלו דמיה לנדבה: ה"נ אלו לנדבה. יפלו המותר מהן: היאך אתה אומר אלו. סתמא דש"ס פריך איך האמרת דהשני לנדבה לא יהא אלא כנוטל הרבה מעות ואמר הרי אלו לשקלי דתנן לבה מותרן חולין וכו' ביבי אפילו לב"ש מותרן חולין כ"ש הכא שאמר בטעות הרי אלו לשקלי שמתרן חולין: כשמועין. כמשמען סלעים: קרסין. רביעית סלע: מו הדא. הא דאמרינן שבימי עזרא שקלו דרכון ' שלם שמעינן מהך קרא: ג' פעמים בשנה. ודרכון הוא סלע וחלי שהן שלשה שקלים: מכאן שאין מטריחין. נדבות על הכבוד יותר מג' פעמים בשנה: מכאן לג' סאין וכו'. דתנן בפרק ג' בג' קופות של ג' סאין היו חורמין את הלשכה ג' פעמים בשנה ילפינן מדאמר עזרא לשלש השקל ג' פעמים: לפי שחטאו. בעגל במחלית היום: וחרנה אמר. ואידך אמר: גרמסין. שם מטבע שהיתה בימי משה: שעברו על י' הדברות. כשחטאו בעגל: בעשרים כסף. היינו דינרין דסלע ד' דינרין ופדיון בכור חמש סלעים: טבע הן שני דינרין חלי הסלע דבנימין לא היה עמהן: (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' המכנס מעות. בפרוטרוט מותרן נדבה לקיץ המזבח. אם אמר שאביא מהן שקלי לא הקדיש אלא מה שצריך לשקלו. ירושל' לטעם דב"ה המפריש שקלו סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קידש המפריש שנים סבור שהוא חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותו השני מה את עבד ליה נישמעניה מן הדא המפריש חטאתו כסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב (. מיכן מוכיח שאם פסק ליתן צדקה כסבור שלא נתן ונמצא שנתן אפי' אם נתק ליד הגבאי יכול ליקחם וה"ה אם סבור שנדר ב' זוזין והפרישן ואמרו לו שלא נדר אלא אחד יכול ליקחם מיד הגבאי: מה בין שקלים לחטאת. דבשקלים אמרו בית הלל מותרן חולין ובחטאת מודו דמותרן נדבה שקלים שלהם קצבה ולא הקדיש אלא מה שצריך לשקלו אבל חטאת אין לה קצבה בדמיה ודעתו

היה בבהמה שמינה אפי' אם היו לו ה' בהמות הכל הקדיש: אף לשקלים אין להם קצבה כדמפרש: משעלו בני ישראל מן הגולה. מהדר לפרש שהשקלים אין להם קצבה שכשעלו שקלו דרכונות לפי שהעם מועט לא היה די חצי שקל ליקח מהן תמידין וכל דברים הבאים מתרומת הלשכה על כן שקלו דרכונות חזרו לאחר שנתרבה העם ושקלי סלע ועוד חזרו אחר שהעם רב יותר שקלו טבעים ומפרש בירושלמי פלגי סלעא בקשו לשקול דינרין לאחר שהעם רב מאד ולא קבלי מהן משום דכתיב והעמדנו עלינו מצוה לתת שלישית השקל ר' חלקיה בשם ר' אחא מכאן שאדם צריך לשלש שקלו ג' פעמים בשנה שאין מטריחין על הצבור יותר משלש פעמים בשנה מדהביאו תחלה דרכונות יכול להקדיש כבתחלה ונמצא שהכל הקדיש אעפ"כ יד כולן שוה ולא הקדיש יותר משאר העם: (ריבב"ן)

דף - ו - ב

הלכה ד' *מתנני' מותר שקלים חולין מותר עשירית האיפה מותר קני זבין קני זבות וקני יולדות חטאות ואשמות מותרן נדבה זה הכלל כל שהוא בא לשם חטאת ומשום אשמה מותרן נדבה מותר עולה לעולה מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים מותר הפסח לשלמים מותר נזירים לנזירים מותר נזיר לנדבה: גמ' א"ר יוסי עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת א"ל יפלו לנדבה מותר עשירית האיפה שלו רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח רבי לעזר אמר יפלו לנדבה מתניתא פליגא על רבי יוחנן מותר שקלים חולין מותר עשירית האיפה מותר קני זבים וקני זבות מותר קני יולדות חטאות ואשמות מותרן נדבה מה עבד לה רבי יוחנן פתר לה מותר עשירית האיפה של מנחת חוטא של כל ישראל רבי יוסי (יוחנן) אמר על דא עליל אבא בר בא דאינון אמרין מנין שהפסח משתנה לשם שלמים תלמוד לומר ויקרא ג-ו ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא מן הצאן בא שלמים היתיבון הרי עולה מן הצאן דבר שאינו בא אלא מן הצאן יצאת עולה שהיא באה אפי' מן הבקר היתיבון הרי אשם א"ר (ביבא) בון בר כהנא מן הצאן דבר שהוא בא מכל הצאן יצא אשם שאינו בא אלא מן האילים בלבד (התיב ר' בון) בכל אתר את אמר מן למעט וכאן את אמר מן לרבות א"ר מנא (אבין) הכי נמי מן למעט מיעוט שאינו בא בן שתי שנים מיעוט שאינו בא נקיבה וגבי אשם נמי מן למעט הוא שאינו בא אלא מן האילים בלבד היתיבון והכתיב ויקרא א-י ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה מעתה מותר הפסח בא עולה אמר רבי אבון משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שהוא לאכילה ואין משנין דבר שהוא לאכילה לדבר שאינו לאכילה א"ר יוסי בר רבי בון משנין קדשים קלים לשם קדשים קלים ואין משנין קדשים קלים לשם קדשי' רבי יוחנן אמר על דא עליל רבי חנינא דאינון אמרין אין הפסח משתנה לשם שלמים א"כ שחטו לשם שלמים ואני אומר אפילו שחטו לשם עולה א"ר אילא טעמא דרבי יוחנן אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל שהוא זבח בא שלמים ומשתנה למחשבת פסול היך עבידא שחטה לשם עולה על

מנת לזרוק דמה למחר מכל מקום פסול הוא אין תימר משתנה למחשבת פסול פיגול
אין תימר אין משתנה למחשבת פסול פיגול (פסול): לשמו ושלא לשמו בשאר ימות
השנה רבי בון בר (בשם) חייא בשם שמואל בר אבא מכיון שאין לו שם נעשו כשוחטו
לשמו ושלא לשמו בשתיקה והוא כשר א"ל א"כ הוא אפילו שחטו לשמו ע"מ לזרוק
דמו שלא לשמו יעשה משעה הראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו בשתיקה ויהא כשר
אמר רבי אבא מרי (אחיה דרבי יוסי) (מאן אמר) מה נאמר בשתיקה כשר או נאמר
בשתיקה פסול: מותר נזיר לנדבה רב חסדא

קרבן העדה הלכה ד מתני' מותר שקלים חולין. אם היתה ידו מלחה מעות ואמר אלו לשקלי מותרין
חולין: עשירית האיפה. מפרש בגמ': מותר עולה עולה. אם הפריש מעות לקנות עולה ונתותו
יביא באותן המעות עולה אחרת: מותר פסח שלמים. מפרש בגמרא. מותר נזירים. אם גבו מעות
לקרבנות נזירים ונתותו יסמרום עד שיקחו מהם קרבנות לנזירים אחרים ואם נזיר אחד הפריש
מעות לקרבנותיו ונתותו המותר לנדבה לקיץ המזבח: גמ' עד לאנא תמן. כשהייתי בבבל שמעתי
ששאל ר"י לשמואל: הפריש שקלו ומת. מה יעשה בו: מותר עשירית האיפה שלו. של כהן גדול
שניתותו מה יעשה בו: יוליכם לים המלח. לא נהנין ולא מועלין בו: מה עביד לה ר"י. איך מתרץ
למתניתין: של מנחת חוטא. שמקריב בדלי לזות מותרו לקיץ המזבח דבמקום חטאת הוא אצל
עשירית האיפה של כהן גדול לא מיקרי חטאת לענין זה שיהא מותרו נדבה: על דא עליל אבא בר
אבא. על הא דמייתי בסמוך הקשה לי אבוב דשמואל דאיהו אבא בר אבא: דאינון אמרין. שני
בבל אומרין: ואם מן האון קרבנו וכו'. לאו קרא יתירא קא דריש אללא משמעותא דקרא משמע
ליה הכי ואם דבר הבא מן האון דהיינו פסח שאינו בא אללא מן האון היה קרבנו הרי הוא לזבח
השלמי ועל כרחק שלא בזמנו קאמר דאי בזמנו הא ילפינן לעיל דפסול א"נ מדכתב לעיל אם מן
הבקר קרבנו מכלל דהכא בלאן מיירי וא"כ מן האון מיותר לדרשא: התיבון הרי עולה מן האון.
מנ"ל דקרב דוקא שלמים דלמא קריב נמי עולה א"נ דלמא האי לזבח שלמים למותר עולה דקרב
שלמים קאתי וזה נראה יותר: ומשני דבר שאינו בא אללא מן האון. מן האון קדריש: התיבון הרי
אשם דלמא האי מן האון במותר אשם כתיב. דאשם נמי איז תמים מז האון הוא ואינו בא מן
הבקר: דבר הבא מכל האון בכבשים ובעזים כגון. פסח לאפוקי אשם דאינו בא מן העזים אללא מן
האילים בלבד: בכל אחר וכו'. בכ"מ אתה אומר מן למעט כגון מן הבהמה להוציא את הרובע
והנרבע מן הבקר להוציא את הנעבד והכא אתה אומר לרבות פסח שהוא דבר הבא מכל האון:
ה"נ. כי מוקמינן ליה בפסח מן להוציא הוא ללא אתי בן שתי שנים ולא אתי נקבה ומיהו האון מכל
מין לאן משמע בין כבשים בין עזים ומיעוטא דמן לנקבות אתא ואי לאו ה"א דהאון הוה מוקמינן
ליה לאשם והוה ממעטים ממנו שאינו בא אללא מן האילים בלבד: ואין משנין דבר שהוא לאכילה.
כגון פסח לדבר שאינו לאכילה כגון עולה שהיא כולה כלי: ואין משנין קדשים קלים. דהיינו פסח
לעולה שהיא קדשי קדשים: ה"ג אר"י על דא אמר רבי חנינא: א"כ. עקרו בשחיטה שחטו לשם
שלמים אצל אם שחטו לשם עולה פסול: ואני אומר. דכל שלא לשמו בפסח כשר ואפילו שחטו לשם
עולה: לזבח שלמים. קרא יתירא הוא דהוה מצי למכתב לשלמים: כל שהוא זבח. כלומר לכל זבח

שיזכחנו לשלמים יהיה: ה"ג משתנה למחשבת פסול או לא. אם שחטו לשם נוולה מיזעיר ליה אם אותה המחשבה הפוסלת בעולה פוסלת גם זו או לא: היאך עבדל. היכי דמי: מ"מ פסול הוא. דאף אם שחט שלמים לזרוק דמו למחר פסול: ה"ג שחטו ע"מ להקטיר מבשרו למחר אין הימר וכו'. וה"פ אם משתנה הוא למחשבת פסול אם חישב על העולה להקטיר בשרו למחר פגול ואם אינו משתנה ה"ל כחישב על בשר שלמים להקטיר מבשרו למחר דפסול הוא ולא פיגול: לשמו ושלל לשמו בשאר ימות השנה. מיזעיר ליה פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו ושלל לשמו כשר הוא או פסול: מכיון שאין לו פס. דלפסח לאו זמניה הוא ולשלמים לא אקדשיה: נעשה כשוחטו. בשתיקה דתרוייהו לא מהני ואם שחטו בסתם כשר: א"ל וא"כ ואפילו שחטו. בשאר ימות השנה לשמו לזרוק דמו שלל לשמי יהא ככר דליהוי משעה ראשונה כשוחט לשמו ושלל לשמו לכשר: מאן אמר בשתיקה כשר וכו'. מעיקרא דדינא קשיא מנ"ל למימר דשחט בשתיקה כשר או נאמר בעינן (הרבן העדה)

ריבב"ן מתני' מותר שקלים חולין. סתמא כב"ה א"נ שאמר שאביא מהן שקלי דלדברי הכל מותרן חולין: מותר עשירית האיפה של מנחת חוטא ישראל דל הרי כשאר מותרי חטאת דאזלי לנדבה חבל מותר עשירית האיפה של כהן [גדול] שמביא כל יים ויום אע"פ שבנדבה מביאה גם היא נקראת חטאת כדאמר בפ' ואלו מגלחין [דף טז] יקריב חטאתו זה עשירית האיפה שלו פליגי בירושלמי ר' יוחנן אמר ילכו לים המלח ור' אלעזר אמר יפלו לנדבה. וקשה דבפרק בתרא דמנחות [דף קח.]. פליגי ר' יוחנן אמר יפלו לנדבה ור' אלעזר אמר תרקב: כל שהוא משום חטא ומשום אשמה המחוייב חטאת או אשם והפריש מעות לחטאתו וניתותרו מהן או הפריש אשמו ונאבד והביא אחר ונמצא האבוד ירעה ויפלו דמיו לנדבה לגבי אשם לא תוכל לפרש שהפריש מעות וניתותרו שדמיו ב' שקלים ואם יוזלו האילים אין לו תקנה דבעי ר' אלעזר בסוף כריתות הוזלו טלאים בעולם מהו מבחר נדריך בעינן והאיכא או דלמא שתי שקלים בעינן וליכא ופשוט דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מפני מה לא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה שמא יוזלו טלאים ואין להם תקנה לאכול בקדשים אלמא מחוייבי אשם שאינן מחוסרי כפרה כגון אשם גזלות אשם מעילו' אשם תלוי אשם שפחה חרופה אינן מתכפרים בפחות מב' שקלים: מותר עולה אם הפריש מעות לעולתו וניתותרו אם הן שיכול לקנות מהן תור או בן יונה לעולה יקנה ואם לאו יהו בידו עד שיביא עולה אחרת ויצרף המותר ויקנה בהמה שמינה וכן מותר מנחה למנחה מותר הפסח [לשלמים] ירושלמי דכתיב אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים דבר שהוא בא מן הצאן קרב שלמים התיבון הרי עולה באה מן הצאן דבר שאינו אלא מן הצאן יצאת עולה שבאה גם מן הבקר התיבון הרי אשם חמר ר' אבא בר כהנא דבר שבא מכל הצאן יצא אשם שאינו בא אלא מן האילים בכל חתר את אמר מן (ריבב"ן)

אמר והוא שקרבה חטאתו בסוף אבל אי קרבו שלמים בסוף מותרן שלמים א"ר זעירא אפילו קרבו שלמים לבסוף הלכה אחת היא בנוזיר שתהיה מותרה נדבה מתניתא

מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין מתניתא מסייע לרבי זעירא (אפילו) אלו הן מעות סתומין כל שדמי חטאת מיתות מעורבות בהן ואפי' הפריש דמי חטאת מתוכה מעות סתומין הן מתניתא מסייעא לרב חסדא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת מועלין בכולן ואין מועלין במקצתן ולא אמר אם מת יפלו לנדבה רב חסדא אמר מותר לחמו של נזיר יורקב א"ר יוסי ויאות להקריבו בפני עצמו אין את יכול שאין לך לחם קרב לעצמו להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול שאין לך נזירות באה בלא לחם לפוס כן צריך מימר מותר לחמו של נזיר יורקב סברין מימר הוא לחמו הוא מותר נסכיו אמר רבי יוסי בר רבי בון מותר נסכיו קדשי קדשים אינון ויפלו לנדבה על דעתיה דרבי יוסי בר רבי בון שמואל אליבא דרב חסדא במותר נסכים ורבי חייא (חסדא) ורבי אלעזר שלשתן אמרו דבר אחד רבי חייא (חסדא) אהן דאמרן שמואל דאמר רבי יוסי עד דאנא תמן שמעית קל רבי יהודה שאיל לשמואל הפריש שקלו ומת א"ל יפלו לנדבה רבי אלעזר אומר מותר עשירית האיפה שלו רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח רבי אלעזר אומר יפלו לנדבה: הלכה ה' *מתני' מותר שבויים לשבויים מותר שבוי לאותו שבוי מותר עניים לעניים מותר עני לאותו עני מותר המתים למתים מותר המת ליורשיו רמ"א מותר המת יהא מונח עד שיבא אליהו רבי נתן אומר מותר המת בונין לו נפש על קברו: גמ' גבו לו בחזקת שאין לו ונמצא שיש לו ר' ירמיה סבר מימר מותר המת ליורשיו אמר ליה רבי אידי דחוטרא הגע עצמך דלא כוונן אלא ליה אמר ליה אנא לא אמרית את מנן לך תני בשם רבי נתן מותר המת יבנה לו נפש על קברו ויעשה לו זילוף על גבי מטתו תני אין פודין שבוי בשבוי ואין גובין טלית בטלית ואין ממחין ביד פרנסים לכך תני רשב"ג אומר אין עושין נפשות לצדיקי' דבריהם הן הן זכרון רבי יוחנן הוה מסמיך ואזל עאל ר' חייא בר אבא והיה רבי אליעזר חמי ליה ומטמר ליה מקמיה ואמר הלן תרתי מלייהו הדין בבלאה עביד ביה חדא דלא שאיל בשלומיה וחדא מיטמר א"ל רבי יעקב בר אידי כך נהיגין גבהון דזעירא לא שאיל בשלומיה דרבה דאינון נהגון ומקיימין [איוב כט-ח] ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו אמר להו מהו למיעבר קמי דאדורא צלמי א"ל מה את פליג ליה יקר עבור קמוהי וסמי עינוי א"ל יאות ר' אליעזר עביד דלא עבר קמך ועוד עביד הא בבלאה דלא אמר שמעתא משמיה נכנסו לפניו רבי אמי ור' אסי אמרו לו ר' כך היה מעשה בבית הכנסת של טרסיים בנגר שיש בראשו גלוסטרא שנחלקו

קרבן העדה עקירה משום פסח לכך נשתקה פסול: והוא שקרבה וכו'. אמתניתין קאי הא דתנו מותר נזיר לנדבה דוקא שקרב החטאת לבסוף שהנזיר מביא ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים וכשקרב החטאת לבסוף ה"ל מותר חטאת שהוא לנדבה: ה"ג אלו הן מעות סתומים כל שדמי חטאת. שמתו בעליהן היו מעורבות בהן ואפילו הפרישו הבעלים בחייהן דמי חטאת מתוכן אפ"ה ה"ל כמעות סתומין וכאילו עדיין הן מעורבין בתוכו וילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין והיינו כרבי זעירא: ה"ג אלו לחטאת והשאר לשאר נזירות ומת דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלים והשאר רוצה להביא בהן עולה יביא שלמים יביא ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן כ"ה בתוספתא פ"ק דמעילה. וה"פ דאין מועלין במקצתן דמי שלמים נינהו ואין מועלין בשלמים: ולא אמר אם מת יפלו לנדבה. כמותר חטאת והיינו כרב חסדא: שאין לך לחם וכו'. שלא מאינו שיהא לחם קרב בפני עצמו: שאין לך נזירות באה בלא לחם. דמתחלה כשקיבל נזירות על עצמו

נתחייב להביא לחם משל עצמו: לפוס כן. כמו לפיכך: סברין מימר. סברוה בני הישיבה לומר היינו מותר לחמו היינו מותר נסכיו דשניהן ירקבו: קדשי קדשים אינון. וקדשי קדשים מותרן נדבה: אהן דאמרן. הא דאמרן דסובר ר"ח דמותר לחם דוקא הוא דירקב אבל מותר נסכים לא דקדשי קדשים הן: א"ל יפלו לנדבה. דשקלים לקדשי קדשים באין: ר"א אומר יפלו לנדבה. ועשירית האופה קדשי קדשים היא דכתיב בה חטאת: הלכה ה* מהני' מותר שבוים. אם גבו דקה לאורך פדיון שבוים וניתותר ישמרום עד שיפדו בהם שבוים אחרים אבל אם פירשו לשבו זה זכה אותו השבו במותר: מותר עני. אם גבו מעות לקנות לו מלבוש ונתותר נותנין המותר לאותו עני: מותר המתים. אם גבו ממות לאורך קבורת מה שהם המותר לקבורת מתים אחרים אבל למה זה המותר ליורשיו דאחולי אחיל המת זילותיה לגבי יורשיו: יהא מונח עד שיבוא אליהו. מספקא ליה אי מחיל המת זילותיה לגבי יורשיו או לא הלכך יהא מונח: בונין לו נפש על קברו. פשיטא ליה לר' נתן דלא מחיל הלכך בונים לו מצבה על קברו מאותו מותר שכבר זכה בו המת: גמ' גבו לו. לארכי המת שסברו שאין לו צרכי קבורה וגמלא שיש לו: מותר המת ליורשיו. ואף זה למותר המת דמיא והרי הוא ליורשיו: הגע עצמך. אמור לנפשך דלא דמיין שהנותנין לא כיונו אללא לזכות לזכות וכיון שיש לו לא זכה בו המת מעולם ואיך יזכו יורשיו בו הלכך מחזירין אותו להנותנים אם אפשר או מניחין לאורך מתים אחרים: א"ל. ר' ירמיה בכעס על שהשיב על דבריו הלך אין אתה יודע אללא מה שאמרתי לך ודבר זה לא אמרתי לך ומנא לך להשיב: אין פודין שבו בשבו. אם גבו מעות לאורך שבו זה אסור לשנותו לאורך שבו אחר ואפילו השני עדיף מהראשון: ואין גובין טלית בטלית. אם גבו מעות לקנות בהן טלית זה אסור לשנותו לקנות בהן טלית אחר: ואין ממחין ביד פרנסין. והן הגבאין לעשות כן לשנות הלדקות למה שצרכין אותן ביותר דמעיקרא אדעתא דהכי ניתנו שאם יצטרכו שיטנו אותן הגבאין: דבריהן. שאומרין דבר הלכה משמן זהו זכרון: ר"י הוה מסמיך. לפי שבעל בשר היה הולך להשען על אדם אחר בהליכתו: ה"ג הוה מסמיך ואזיל על ר"ח בר אבא. והוה ר"א רואה ר' יוחנן עובר וטמן עצמו בפניו שלא יראנו: תרתין מילין וכו'. שני דברים רעים משה ר"א זה שעלה מבבל במאי דטמן עצמו חלא שנראה שאין זה כבודו שישראל בשלומי ועוד גדולה מזו נראה שאינני כדאי לדבר עמו לכך הוא מטמר עצמו: כך. המנהג בבבל שהקטן אינו שואל בשלום הגדול מפני כבודו של הגדול שהן מקיימין הך קרא ראוני נערים ונחבאו ונו': א"ל ר' יעקב מהו למיעבר קמי. כלם ששמו אדורא: א"ל. ר"י מה אתה חולק ליה כבוד שאין אתה רואה לעבור לפניו בלא תשורה אללא עבור לפניו וסמי עיניו: א"ל. רבי יעקב א"כ שפיר עבד ר"א דלא עבר לפניך כיון דנהיגין לאין הקטן שואל בשלום הגדול דין הוא שיטמר מפניו: ועוד עבד וכו'. א"ל רבי יוחנן לר' יעקב ועוד אחת עשה לי ר"א הבבלי הזה שאמר דבר הלכה ששמע ממני ולא אמרה משמי: בנגר שיש בראשו גלוסטרא. שראשו עב וראוי לשחיקת התומים ולשאר תשמיש ונחלקו בו אם מותר להשתמש בו בשבת לנעול בו הדלת ר"א אוסר ורבי יוסי מתיר (קרבן העדה)

ריבב"ן למעט והכא את אמר מן לרבות אמר ר' מנא הכא נמי מן למעט מיעוט שאינו בא בן ב' שנים מיעוט שאינו בא נקבה וגבי אשם נמי מן למעט הוא שאינו בא אלא מן האילים בלבד. התיבון והא כתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעולה מעתה מותר הפסח בא עולה אמר ר'

אבין משוין דבר שהוא לאכילה לדבר שהוא לאכילה ואין משוין דבר שהוא לאכילה לדבר שאינו לאכילה אמר ר' יוסי משוין קדשים קלים לשם קדשים ואין משוין קדשים קלים לשם קדשי קדשים ובפ"ק דזבחים (דף ט) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא מנין למותר הפסח שקרב שלמים שנאמר וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר וכי פסח בא מן הבקר אלא מותרו בא לדבר הבא מן הבקר והיינו שלמים: מותר נזירים הפריש מעות לצורך נזירין ולא פי' למי [מיתר לנזירים]. מותר שבויים ולא פירש למי שיהא המותר לשבוין. [מותר שבוי] לאותו שבוי דלצרכו נדר אפי' אם ישארו. מותר המת לתכריכין ולהוצאת קבורתו ליורשיו בפרק נגמר הדין (ד' מח) אביי ורבא פירשו טעמייהו דהני תנאי אביי מתרץ לטעמיה דכ"ע הזמנה לאו מלתא היא ת"ק סבר כי מיבזו ליה יורשין אחיל זילותיה גבי יורשין ור"מ מספקא ליה אי מחיל אי לא הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו ור' נתן פשיטא ליה דלא מחיל הלכך יעשה נפש על קברו נפש פי' מצבה על קברו לזכר פלוני. ירושלמי גבו בחזקת שאין לו ונמצא שיש לו סבר ר' ירמיה למימר מותר המת ליורשיו א"ל ר' אמי דחוטרי הגע עצמך דלא כוונן אלא ליה ואינו חייב ליתן ופטור מנדרו מיכן הוכיח אם נדר צדקה לאחד ונמצא שהוא רמאי ויש לו אינו חייב ליתן לו: (ריבב"ן)

דף ז - ב

רבי אליעזר ורבי יוסי עד שקרעו ס"ת בחמתן קרעו ס"ד אלא שנקרע ספר תורה והיה שם זקן א' ורבי יוסי בן קסמא שמו אמר תמיהני אם לא הוה בהכ"נ זה בית ע"ז וחזר ואמר הכדין מחבריה נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי א"ל כתיב [\[יהושע יא-טו\]](#) כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וגו' וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש היה אומר כך אמר משה אלא יהושע יושב ודורש ויודעין הכל שהתורה של משה היא אף אתה אליעזר יושב ודורש והכל יודעין שהתורה שלך היא אמר להן מפני מה אין אתן יודעין לרצות כבן אידי חבירנו ורבי יוחנן מאי כולי האי דבעי דימרון שמעתא משמיה דאף דוד ביקש עליה רחמים שנאמר [\[תהילים סא-ה\]](#) אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה וכי עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקים לעולמים אלא כך אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אזכה שיהו דברי נאמרין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שמעון בן נזירא בשם ר' יצחק אמר כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו בעולם הזה שפתיו רוחשות עמו בקבר שנאמר [\[שיר השירים ז-י\]](#) וחכך כיון הטוב וגו' דובב שפתי ישנים מה כומר של ענבים זה כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף שפתותיהם של צדיקים כיון שאומרין דבר הלכה מפיהם של צדיקים שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר מה הנאה לו בר נזירא אמר כהדין דשתי קונדיטון רבי יצחק אמר כהדין דשתי חמיר עתיק (אע"ג דלית ליה) אע"ג דשתי ליה טעמא בפומא. רב גידל אמר האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו שנאמר [\[תהילים לט-ז\]](#) אך בצלם יתהלך איש כתיב [\[משלי כ-ו\]](#) רב אדם יקרא איש חסדו זה שאר כל אדם [\[משלי כ-ו\]](#) ואיש אמונים מי ימצא זה רבי זעירא דא"ר זעירא ליתנן צריכין חששין לשמעתייה דרב ששת דהוא גברא מפתחא אמר ליה ר' זעירא לרבי אסי חכים רבי לבר

פתייא דאת אמר שמעתא משמיה אמר ליה ר"י אמרה משמיה א"ל ר' זעירא לר' אסי חכים ר' לרב דאת אמר שמעתתא משמיה א"ל ר' אדא בר אהבה אמרה משמיה אין דור שאין בו ליצנין כדורו של דוד מה היו פרוצי הדור עושין היו הולכין אצל חלונותיו של דוד אומרין לו דוד דוד אימתי יבנה בהמ"ק אימתי בית ה' נלך והיה דוד אומר אע"פ שמתכוונין להכעיסני יבא עלי אם לא הייתי שמח בדבריהם דכתיב [\[תהילים קכב-א\]](#) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך [\[שמואל ב ז-יב\]](#) והיה כי ימלאו ימיך ושכבת את אבותיך אמר לו הקב"ה לדוד ימים שלמים אני מונה לך ולא ימים חסרים כלום שלמה בנך יבנה בה"מ אלא להקריב קרבנות ציבור חביב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה יותר מן הקרבן שנא' [\[משלי כא-ג\]](#) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח:

קרבן העדה לפי שיש תורת כלי עליו ומותר לטלטלו: ה"ג ור"י בן קיסמא שמו אמר תמהני אם לא הוה בהכ"נ זה ע"ז. הרי דאין לכעוס על דברים הנעשים בזהמ"ד: וחזר ר"י ואמר הכדון מחזריה. וכי מה אתם מדמין נדון שלפנינו להתם דהתם חזרים היו ולא היה להם לכעוס אבל ר"א תלמידי הוא ומותר לי לכעוס עליו: כן כוה יהושע. העיד עליו המקרא שכל מה שעשה מפי משה עשה אפילו מה שאמר סתם שהרי אי אפשר בכל דבר ודבר שאמר יהושע אמר כך אמר משה ואפילו הכי אסהיד קרא דמפי משה הוה אלא שהכל יודעין וכו': מאי כו' האי דקפיד על ר"א שלא אמר הלכה משמו: ומשני דבעי וכו'. שרצה שיאמרו שמועה משמו אף לאחר מיתתו ואם בחייו לא יאמרו משמו כ"ס לאחר מותו: שיהא חי וקיים לעולמים. בזה"ז הרי אמר הודיעני ה' קאי ומדת ימי מה היא: רוחשות. נעות: דובב שפתי יאנים. רישיה דקרא וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים: כומר. כלי שמניחין בו ענבים עד שמתחממין והיין נוח לכאח: דובב. היין רוחש ונע ויוצא למעלה: קונדיטין. כוס של דבש עם יין ופלפלון: חמר עתיק. יין ישן: אע"ג. שכבר עבר זמן מה ששתה עדיין טעמו בפיו ובהא פליגי מ"ד כמאן דשתה קונדיטין בעינו נמי שעשה מעשים טובים בעוה"ז כמו שיש בקונדיטין עוד בשמים טובים אבל אמירת הלכה לחוד לא מהני ומ"ד כמאן דשתה חמר עתיק לעולם מהניא ליה אמירת ההלכה שיהו שפתותיו דובבות בקבר: ה"ג רב גידל אמר האומר שמועה בשם אומרה וכו'. יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו שע"י כן יגיד הדבר על אופנו דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים דכתיב והיו עיניך רואות את מוריד: אך בכלם. שעומד לנגדו והיינו כלם של רבו יתנהג האיש האומר השמועה: ה"ג כתיב רב אדם וכו' זה שאר כל אדם. וה"פ רוב בני אדם יקרא איש תורתו ואינו מקפיד לומר בשם האומר. ל"א הרב שבאדם כלומר מי שהוא גדול בתורה יקרא כל איש ואיש תורת חסד שהיה על לשונו שיאמרו שמועות משמו מפי השמועה בלבד כן פירש ביפה מראה וראשון נראה לי: זה ר"ז. שאינו אומר שמועה בשם אדם אלא א"כ נתאמת לו מי אמרה: ה"ג דאמר ר"ז לית אנון כריכין חוששין לשמעתתיה דרב ששת. וכ"ה בפ' קמא דשבת וה"פ אין אנו כריכין לחוש לשמועות שאמר רב ששת בשם הגדולים: דהוא גברא מפתחא. שענינו סתומות וכמו שקורין לסומא סגי נהור כך קורין אותו מפתחא לשון פתוח וכיון שאינו יכול לראות האנשים ששומע מפיהם ואפשר שמא איניש אחרינא והוא טועה בטביעת קלח כן פירש בי"מ ולי נראה כיון שאינו רואה אינו יכול לכיין הדברים שהרי אי אפשר לו לאמרה כאילו בעל השמועה עומד לנגדו שהרי לא ראה אותו מעולם הלכך אין סומכין עליו בזה: ה"ג חכים ר' לרב

פדה דלת אמר שמעתא משמיה. וה"פ וכי מכיר אתה לבר פדה שאתה אומר שמועה משמו שמת המגידים לך משמו משקרים. ל"א שמת בר פדה לא אמרה אלך איניש אחרינא אמרה: א"ל ר"י אמרה משמיה. וחזקתו שאינו משקר: אין דור שאין בו ליכונים. משום דבעי מימר שבדורו של דוד היו ליכונים והוא היה שמת במיתתו לכך מיייתי ליה הכא: אימת יבנה בה"מ. משום דהקב"ה אמר לו רק אתה לא תבנה הבית נמצא חיי דוד מעכבין בנין בה"מ והיו אומרים מהי ימות ויבנה ביהמ"ק: יבא עלי. לשון שבועה הוא יבא עליו כך וכך אם לא שבדבריו כן הוא: שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. אע"ג שמיתתו תלויה בו כמו שמלינו במשה במלחמת מדין: והיה כי ימל. תו ימיר וכו'. קרא יתירא הוא דה"מ למכתב והיה כי תשכב או כי תלך אל אבותיך והיה כי ימלאו ימך ל"ל: ימים שלמים אני מונה לך. אע"ג שע"י אריכת ימיו מתעכב בנין הבית אני ממלא לך שנותיך מיום ליום שמעשיו חביבין לפני הקב"ה מבנין בית המקדש: (הרבן העדה)

פרק שלישי - בשלשה פרקים

הלכה א* **מתני'** בשלש הפרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרוס הפסח בפרוס העצרת בפרוס החג והם גרנות של של מעשר בהמה דברי ר"ע בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר ובאחד בסיון ובעשרים ותשעה באב ר' לעזר ור"ש אומרים בא' בניסן בא' בסיון בכ"ט באלול ולמה אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יו"ט ואי אפשר לעשר ביו"ט לפיכך הקדימוהו בכ"ט באלול: **גמ'** א"ר אבהו כל הן דתנינן פרוס פלגא פלגא דל' יום קודם למועד שדורשים בהלכותיו: והן גרנות וכו': א"ר יוחנן מפני שהן פרקי לידה ר' אחא ור' תנחום בר חייה בשם ריב"ל כדי שתהיה הבהמה מצויה לעולי רגלים א"ר יודן שלא יבא לידי בל תאחר א"ר יוסה כל המשהה טבלו עובר בבל תאחר

הרבן העדה הלכה א* מתני' בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה. שבה היו נותנין כל השקלים ותורמין ממנה ג' קופות כדתנן בסיפא: בפרוס הפסח. ט"ו יום קודם המועד ובגמ' מפרש: והן גרנות של מעשר בהמה. ג' פרקים אלו הן ג' גרנות של מעשר בהמה שזמנים אלי קבעו חכמים לעשר הבהמה שנולדו וכמו שהגורן קובעת למעשר דגן כך זמנים אלו קובעות לאסור הבהמות שנולדו באכילה עד שיעשר אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שלא עישר וטעם שקבעו חכמים נ' זמנים אלו וגם במאי פליגי הני תנאי מפרש בגמ': גמ' כל הן דתנינן. כל היכא דתנן פרוס פירושן המחלה וה"ל המחלה משלשים יום שקודם המועד שדורשין בהלכות המועד: מפני שהן פרקי לידה. הא דתנן והן גרנות למעשר בהמה היינו טעמא לפי שבזמנים הללו הבהמות יולדות שיש בהמות שמזכירות לילד קודם פסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שמאחרות עד בין

העלאת לחג: כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים. דכיון דאין זמן לעשר הבהמות עד פרום הרגלים משהי אינסי בהמתם עד אוחו זמן לכל ליסחטינהו עד שיעשרם בזמן הגורן שהוא סמוך לרגל ונמצא שיהו בהמות מצויות לעולי רגלים ליקח מהן בין לאכילה בין לקרבנות: שלא יבא לידי כל תאחר. שמתוך שהוא תורם סמוך לרגלים לא יסכח מלהקריבן א"נ אם לא יעשר כל פעם סמוך לרגל כי אם בפעם אחת יעשר כל בהמותיו לא יבא כל מעשרותיו ברגל הראשון לירושלים כי רב ממנו לאכלם ברגל א' ומתוך כך הוא משהה אותן בביתו ויבא לידי כל תאחר: כל המשהה טבלו עובר (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' בשלשה פרקים תורמין את הלשכה. תחלה היו מניחין השקלים בשופרות שהיו במקדש כדתנן בפרקין דלעיל נתמלאו השופרות מניחין כל הכסף בלשכה ובג' פרקים הללו תורמין בג' קופות וכל קופה מחזקת ג' סאין והיא נקראת תרומה: בפרוס הפסח. ירושלמי א"ר אבהו כל הן דתנינן פרס פלגא דהיינו נו"ו יום קודם לפסח שהן חצי מל' יום שדורשין בהלכות פסח קידם לפסח והן גרנות למעשר בהמה שנתחייב לעשרן כתבואה שנתחייבה בגורן בתרומה לאחר שנעשה כרי. ירושלמי א"ר יוחנן מפני שהם פרקי לידה יש מהן שמבכירות סמוך לפסח ויש מהן שמאחרות אחר פסח ר' אחא ור' תנחום בשם ריב"ל כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים והכי איתא בבכורות בפ' בתרא: בן עזאי אומר בכ"ט באדר כו' במאי קא מפלגי ר"מ סבר אדר סמוך לניסן זמנין חסר זמנין מלא זמנין דמקלע ביום ל' וזמנין דמקלע ביום כ"ט מש"ה לא קבע ליה זמן ובן עזאי סבר אדר סמוך לניסן לעולם חסר והלכך קבע ליה בכ"ט שהן ט"ו יום קודם לרגל באחד בסיון איידי דלא נפישי בהמות לעשר שרובן יולדות באדר ונתעשרו כבר אי אמרת ליקדום ט"ו קודם הרגל אדמטי רגל שלמי: בכ"ט באב. בן עזאי לטעמיה דאמר האלולים מתעשרין לעצמן דמספקא ליה אי אחד באלול ר"ה למעשר בהמה אי אחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה ופריך ליעשרינהו ביום ל' באב זמנין דמתסרי ליה לאב ובעינן למעבד היכרא לחדש ולישן כדכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכו' שנה שנה כל אחד ואחד בתוך שנתו ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בניסן דס"ל כרשב"ג דאמר שתי שבתות דורשין קודם לרגל בא' בסיון כדאמר בן עזאי לעיל. בכ"ט באלול ר' אלעזר ור"ש לטעמיה דאמרי באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה. וא"א לעשר ביו"ט. ופריך ותיפוק ליה דבעינן למיעבד היכרא לחדש ולישן חדא ועוד קאמר חדא דבעינן למיעבד היכרא לחדש ולישן ועוד מפני שהוא יו"ט וא"א לעשר ביו"ט מ"ט [משום] סקרתא שצובע בעשירי בראש הכבש ואסור לצבוע ביו"ט וקשה בלא"ה נמי אין מעשרי' ביו"ט דתנן בביצה בפ' בתרא אין מקדישין וכו' ויש לתרץ הואיל וזמנן קבוע הוא מותר לעשר בשבת דאמר ר' יוחנן מקדיש אדם את פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט ומפרש טעם לפי שקבוע (ריבב"ן)

תמן תנינן רמ"א באחד באלול ר"ה למעשר בהמה ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בתשרי בן עזאי אומר האלוליים (הם) מתעשרין בפני עצמן א"ר חונה טעמא דר"מ עד כאן הן

מתמצות לילד מן הישנות מכאן ואילך הן מתחילות לילד מן החדשות ר' יוסה בר ר' בון בשם רב חונה טעמא דר"א ור"ש [\[תהילים סה-יד\]](#) לבשו כרים הצאן אלו הבכירות ועמקי' יעטפו בר אלו האפילות יתרועעו אף ישירו אלו ואלו נכנסים לדיר להתעשר אמר בן עזאי הואיל ואלו אומרים כך ואלו אומרים כך יהו האלוליים מתעשרין בפני עצמן הא כיצד נולד לו בה' באב וה' באלול וה' בתשרי אין מצטרפין נולד לו בה בתשרי וה' באב הרי אלו מצטרפין ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו אתא ר' ירמיה ור' מיישא בשם ר' שמואל בר ר' יצחק שכן נחלקו עליה אבות העולם ומאן נינהו אבות עולם תנא ר' יונה קומי ר' ירמיה ר' ישמעאל ור"ע זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה דר"ע אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה הואיל ואלו אמרו כך ואלו אמרו כך רבי אבון בשם ר' שמואל בר רב יצחק שמע לה מן הדא א"ל בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד הוה לר"ע אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין: תמן תנינן כל הנולדין מאחד בתשרי עד כ"ט באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וה' לאחר ראש השנה אין מצטרפין ה' לפני הגורן וה' לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין אמר רבי יוסה הדא אומרת מעשר בהמה לא עשו אותה לא כחנט ולא כשליש אין תימר כחנט ליתני כל המעוברים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול אין תימר כשליש ליתני כל הנולדים עד עשרים ושנים באלול רבי שמאי בשם רבי ביבי ברבי חייה כשליש עשו אותה כרבי שמעון דאמר ר"ש מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר קם רבי מנא עם רבי שמאי א"ל את אמרת חדא מילתא תמן תנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין לעצמן לא אפי' נולד עד עשרים ותשעה באלול אית לך מימר בן עזאי כרבי שמעון ולא כרבנן כמה דאת אמר על דרבנן מניחן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן כן את אמר על דבן עזאי מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלוליים אמר רבי חייה (חונה) זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולין לו לתוך שנתו אמר רבי מנא אמר ר' יונה אבא שמע לה מן הדא [\[דברים טו-יט\]](#) כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש הא כיצד משעת לידתו את מונה לו שנה: הלכה ב* [מתני'](#) בשלש קופות של שלש סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אל"ף ב"ת גימ"ל רבי ישמעאל אומר יונית כתוב עליהן אלפ"א בית"א גמ"א אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר [\[במדבר לב-](#)

[כב\]](#) והייתם נקיים מה' ומישראל ואומר [\[משלי ג-ד\]](#) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם: [גמ'](#) תמן תנינן מפנין אפילו ד' וחמש קופות ר' זעירא שאל את רבי יאשיה כמה הוא שיעורן של קופות אמר ליה

קרבן העדה מפרש דעובר על כל תאחר היינו לפי שהוא משהה טבלו דמיד בפרקי לידה חייב לעשר ואע"ג דקודם הגורן מותר למכור ולשחוט כדתנן בזכורות פרק בתרא מ"מ משהגיע הגורן ויש לו הרבה בהמות ה"ל כטבל מדרבנן א"נ בלשון קושיא קאמר וכי המשהה טבל זה עובר והראשון נראה: תמן תנינן. בזכורות פרק מעשר בהמה: ה"ג ר"א ור"ש אומרים באחד בתשרי בן עזאי וכו': האלוליים. אותן שנולדו באלול אין מתעשרין לא עם בני תשרי ולא עם בני אב וטעמיה מפרש בסמוך: עד כאן. עד אלול נמשך שהאחרונות יולדות מן אותן שנתעברו קודם ניסן דבהמה דקה

עיבורה חמשה חדשים: מכאן ואילך. לאחר אלול הן מאותן שנתעברו לאחר ניסן והוא להו חדשות: לבן כרים הלחן. מקרא הוא בספר תהלים לבן כרים הלחן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו וה"ק לבן כרים הלחן מתלבשות הכבשים שמתעברות: אלו הבכירות. שמתעברות מיד: ועמקים יעטפו בר. ואיכא נמי לאן שמתעברות בזמן שעמקים יעטפו בר והזריעה ניכרת יפה יפה והיינו בניסן ואלע"ג דגם באדר ניכר הזריעה מ"מ באפלייתא אין הזריעה ניכרת יפה אלא בניסן: אלו ואלו נכנסין לדיר להתעשר. דמפרש יתרועעו לשון רעים וישירו כאילו כתיב יעשירו וקאמר דנעשו ריעים ויעשירו אלו עם אלו: הואיל ואלו אומרין כך וכו'. רמ"א באחד באלול ור"א ור"פ אומרין באחד בתשרי ואין אנו יודעים הלכה כמאן הלכך יהו האלילים וכו': ה"ג הא ביאל נולדו לי חמשה באב וה' באלול או ה' באלול וה' בתשרי אין מטרפין: ה"ג נולדו לו ה' בתשרי וה' באב מטרפין. וה"פ ה' באב שלאחר תשרי מטרפין ואף על גב דמפסקי גרנות שתקנו חכמים: ופריך וכן עזאי מכריע על דברי תלמידיו. שהרי ר"מ ור"פ היו לאחר בן עזאי: שכן נחלקו עליה אבות העולם. תנאים הראשונים: ר"י ור"ע. ועליהם אמר בן עזאי הואיל ואלו וכו' ומכריע דבריהם: זאת אומרת. שכן עזאי תלמיד חבר היה לר"ע: אין תימר שר"ע היה רבו של בן עזאי וכי אדם אומר על דברי רבו הואיל ואלו וכו'. ומכריע דבריו: שמע לה מן הדא. שתלמיד חבר היה לר"ע: אמר לו בן עזאי וכו'. מתני' בב"ב פרק מי שמת: אלא שבאת. ולא קאמר שבא: תמן תנין. בבכורות פרק מעשר בהמה: כל הנולדים באחד בתשרי. אתאן לר"א ור"פ לאמרו באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה: מטרפין. לכנסן לדיר אחד: לפני הגורן. מאלו שלש גרנות שאין הגורן מפסיק: לא כחנט. לא כאילנות לאזלינן בהו לענין מעשר בתר חנטה כל שחנטו פירותיו קודם ט"ו שבט מתעשר לשנה שעברה: ולא כשליש. כתבואה וזיתים לאזלינן בהו בתר שליש והיינו כשעת גמרן דמשהביאו שליש ראוין לאכילה ע"י הדחה: אין תימר כחנט. לאזלינן בהו בתר חנטה ה"ל למתני כל המעוברין מכ"ט באלול ואילך הן החדשות: אין תימר כשליש. א"כ אף במעשר בהמה אזלינן בתר גמרן שהן ראוין להקרבה: ניתני כל הנולדים עד כ"ב בו. דהיינו הנולדים שבעה ימים קודם ר"ה אצל הנולדים אח"כ אינן ראוין להקרבה בשנה זו דהא כתיב מיום השמיני והלאה תתנו לי: כשליש עשו אותן ודקשיא לך ליתני עד כ"ב בו מתניתין ר"ט היא דסובר מחוסר זמן דהיינו קודם שבעה נכנס לדיר להתעשר: את אמר הדא מילתא. דמתניתין ר"פ היא: האלוניים מתעשרות בפני עצמן. מאי לאו הנולדים עד כ"ט באלול מיקרי אלוליים וכי אפשר לך לומר דבן עזאי סובר כר"פ ולא כרבנן דפליגי על ר"פ וסברי דמחוסר זמן אינו נכנס לדיר אלא ודאי הכל אזיל בתר לידה וזה גמרו כמו תבואה ואלע"ג שאינן ראוין להקרבה: כמה דאת אמר וכו'. וכמו דאמרת לרבנן דאותן שנוולדו מכ"ב אלול עד ר"ה הן מתעשרין לאחר ר"ה עם אותן שנוולדו קודם ר"ה ה"כ לבן עזאי דסובר לאלוליים מתעשרות בפני עצמן מ"מ גורנן לא הוה עד פסח הבא כיון דלדידיה מספקא ליה דלמא מחחיל מאלול ואין להם גורן עד פסח מיהו אז מתעשרין עם האלוליים: זאת אומרת. מדמכרפינן לרבנן כל הנולדים בתוך השנה שעברו אלע"ג נולדים בסוף השנה והם מחוסרי זמן שמעינן דאף בבכור מתחילין שנתו מיום הולדו ומיום שהו מחוסר זמן בהן מלרפינן לשנה: כל הבכור אשר יולד. תקדיש לה' אלהיך: הא כיאל. שיקדיש בכור הלך ממעי אמו הוא קדוש אלא ללמד מכי יולד תחיל למנות

קדושתו דשנתו מתחיל מיום שנוולד: הלכה ב* מתני' תורמין את הלשכה. . נוטלין הממוז מתוך הקופות הגדולו' שתרמו בהן בר"ח ניסן והן היו כל אחת של ט' סאין ובכל מועד היו תורמין מאלו קופות מקופות קטנות של ג' סאין וכתוב על אלו הג' קופות שמחזקת כל א' מהן ג' סאין א' ב' ג' כדי שישפיקו ממנה לקרבנות עבור עד שתכלה ואח"כ מן השניה ואחר כן מן הג': יונת כתוב עליהן. היו רגילים ביונית דכתיב יפת אלהים ליפת ושכון באלהי שם יפת ושכון באלהי שם ואין לך לשון יפה בבני יפת כמו היונית: פרגוד חפות. כשהמלבוש ארוך וכופלין אותו מלמטה אותו הכפל קרוי פרגוד חפות ואין התורם נכנס עם השפה הכפולה ההיא שלא יחשדוהו שנתן בתוכה ממועות הלשכה: ולא בתפילין ולא בקמיע. שלא יאמרו התיר התפר ונתן בתוכן מעות: גמ' כמה הוח שיעורן של קופות. אהא דתנן בפ' מפנין אפילו ד' זה' קופות של תבן וכז' קאי כמה מדות (קרבן העדה)

ריבב"ן להם זמן בפרק השואל: מתני' וכתוב עליהן אל"ף בי"ת גימ"ל. מפרש ביומא בסוף הוציאו לו אמר ר' יוסי למה כתב עליהן אב"ג לידע איזה נתרמה ראשון שמצוה בראשון לקנות ממנה תמידין ומוספין ובתוספתא נמי תניא מפני שמתחילין ומוציאין מן הראשונה: אלפא ביתא גנו"א. לשון יונית לפי שלאחר שמלך אלכסנדרוס מלך יון על ירושלים הכירו ישראל בלשון יונית וכתבו באותו הלשון שלא יטעו בקופות איזו ראשונה ואין מסתפקים מן הראשונה קודם השניה ולא שניה קודם (ריבב"ן) שלישית:

דף - ח ב

נלמוד סתום מן המפורש (תני) דתניא בשלש קופות של של שלש סאין שהן תשעה סאין שהן עשרים ושבע סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אל"ף בי"ת גימ"ל מפני מה כתוב עליהן א' ב' ג' לומר. מסתפק מן הראשונה קודם לשניה. ומן השניה קודם לשלישית תמן תנינן המוציא יין כדי מזיגת הכוס רבי זעירא שאל את רבי יאשיה כמה שיעורן של כוס א"ל נלמד סתום מן המפורש דתני ר' חייא ארבע כוסות שאמרו ישנן רביעית של יין באיטלקי אמר רבי יוסי בר אבין משום רבי יוחנן דרבי יהודה היא דתני מים כדי גמיע ר' יהודה אומר כדי לשוף בהן את הקילור (נ"א ר' יהודה אומר כדי מזיגת הכוס) יין כדי גמיע ר' יהודה אומר כדי מזיגת הכוס מזוג בכמה נשמעינה מן הדא מים כדי גמיע ר' יהודה אומר כדי לשוף בהן את הקילור (נ"א ר' יהודה אומר כדי מזיגת הכוס) יין כדי גמיע ר' יהודה אומר כדי מזיגת הכוס הדא אמרה מזוג כדי מזיגת הכוס כמה שיעורן של כוס רבי אבין אמר טיטרטון ורביע מהו לשתותן בכרך אחד מדאמר רבי מנא אמר רבי יוסי הלל אם שמען בבית הכנסת יצא הדא אמרה אם שתאן בכרך אחד יצא מהו לשתותן בפיסקן כלום אמרו שישתה לא כדי. שישתה ולא שישתכר אם שתה

בפיסקן אף הוא אינו משתכר מהו לצאת ביין של שביעית תני רב אושעיא יוצאין ביין של שביעית מהו לצאת בקונדיטין מדתני בר קפרא קונדיטין כיון הדא אמרה יוצאין ביין קונדיטין מהו לצאת ביין מזוגין מדתני רב חייא ארבעה כוסות שאמרו יוצאין בהן בין חיין ובין מזוגין ובלבד שיהא בהן טעם ומראה יין אמר רבי ירמיה מצוה לצאת ביין אדום שנאמר **[משלי כג-לא]** אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו וגו' תאני מבושל כמתובל מהו לצאת ביין מבושל אמר רבי יונה יוצאין ביין מבושל רבי יונה לטעמיה דרבי יונה כד הוה שתי ארבע ארבע כסי דפסחא הוה חזיק רישא עד חגא חמיתיה חדא מטרוניתא אפוי נהירין אמרה סבא סבא חדא מהני תלת מלין אית בך או דשתוי חמרא את או דמלוי בריבית את או דמגדל חזירי את א"ל תיפח רוחא דההיא איתתא דחדא מאלין תלת מיליא לית בי אלא אולפני שכיח לי דהכי כתיב **[קהלת ח-א]** חכמת אדם תאיר פניו ר' אבהו אתי לטבריא חמוניה תלמידיו דר' יוחנן אפוי נהירין אמרון תלמידים לרבי יוחנן אשכח רבי אבהו סימא אתא לגביה אמר ליה מאי אורייתא חדתא שמעת א"ל תוספתא עתיקא קרא עליה חכמת אדם תאיר פניו א"ר חנין לוגא דאורייתא תמונתא עתיקא דמורייסא דציפורי א"ר יונה וחכמנא לה (דב"ש) דבית רבי ינאי הוה מכילין בה דבש תני חצי שמינית טברנית

קרבן העדה תהא מכילה הקופה: נלמד סתום מן המפורש. דמתניתין חנו בקופות של ג' ג' סאין היו תורמין ה"ה קופות דמפנין בשל ג' סאין איירי: תני בג' קופות וכו'. על אותן קופות שתרמו בהן בראשונה מן הלשכה קאי וכדפרישית במתניתין וקאמר שהן היו של ט' סאין כל אחת ומהן היו תורמין ג' פעמים ג' קופות של ג' ג' סאין כפירוש הרמב"ם: לומר ליסתפק וכו'. כדפרישית במתניתין: תמן תנינן. בשבת פרק המוליא יין כמה הוא שיעורן של כוסות. כוס הנזכר במתניתין כמה שיעורו: ישנן רביעית של יין האיטלקי. לכלל כוס סגי ברובע רביעית יין כדי שימזוגו ויעמוד על רביעית לכל חמרא דלח דרי על תלת מיא לחו תמרא ה"ה כוס דמתניתין בכוס של רובע רביעית איירי: מזוג בכמה. יהא חייב מי בעינן רביעית שלם אי סגי בכדי גמיעה (בפחות מזה): מים רי"א כדי מזיגת הכוס. והי. נו ג' חלקי רביעית ה"נ במזוג שיעורו בכדי גמיעה: (אמר המגיה ובמסכת שבת כתב הבעל קרבן העדה וז"ל הדא אמרס מזוג כדי מזיגת הכוס. וה"פ כדרך בני אדם למזוג והיינו רביעית שלם דאי ס"ד בפחות מרביעית א"כ ביין סגי בפחות מרובע רביעית שהרי אם ימזוגו עם מים יהיה לו שיעור חשוב אלח ודאי דרביעית שלם בעינן): כמה הוא שיעורן של כוסות. חנו סאין ידוע לנו שיעורו של רביעית האיטלקי כמה נשער כוס של פסח: טיטרטון רביע. מדה ששמה טיטרטון כולה ועוד רביעית המדה הזאת תוסף עליה ותמלא רביעית של תורה שלם: מהו לשותן. כל הארבע כוסות בכרך אחד בזה אתר זה בלי הפסק בינתים: בהלל. של לילי פסחיה אם שמעה בבית הכנסת שכך היה מנהגם לומר הלל בלילי פסחים בזהכ"נ זכר למקדש שאמרו הלל בשעת עשיית הפסח בזה"מ וקאר"י אם חוון לבו ללאת בקריאה זו ילא וא"ל לאומרו עוד בביתו: הדא אמרה זאת חומרת שאם שתאן בבת אחת ילא שהרי אין דבר מפסיק בין שלישי לרביעי: מהו לשותן מפוסקין. פירוש מהו שיהא מותר להפסיק בשתיית כוס אחד כמה פעמים: ה"ג כלום אמרו שישתה לא שישתכר: אם שותה הוא מפוסקין אף הוא אינו משתכר אבל אם ישתה

בפעם אחת דוקא הוא משתכר דיין מגרוננו שבע: מהו לכאח ביון של שביעית. כיון ללא קרינו ביה לכס וקס"ד לחרבע כוסות בעינו לכס כמו מכה וכי היכי לחיו יולחיו במכה כן חיו יולחיו בחרבע כוסות או לא: בקונדיטיון. יין שיש בו בשמים: מהו לכאח מזוגין יותר מג' חלקים: והוא שיהא בהו טעם יין. משמע לחפילו עד ששה חלקים מים יולחיו ביה: ה"ג מבוסל כדוי תבל. לריד שיהא מבוסל שיתו בו הביסול טעם כתבלין אבל מבוסל יותר מדחי לא: ותזיק רישיה. וכאוי ליה ראשו עד עכרת לכך הכשיר במבוסל שאינו מזיק כל כך: חמתיה וכו' ראתה אותו אשה אחת משרי ארמיים שפניו מאירין: חדא מן תלת וכו'. א' מג' דברים אלו כך: או מלוח ברבית. שאין לו לחגת פרנסתו: או מגדל חזירין. שמרויה הרבה: אלא אולפני שכיח לי. תלמודי מאוי בדי. ל"א שמלוי לו לחדש דברים בתורה והן מאירין פניו: חמוניה. ראו אותו: אשכח רבי אבהו. מליאה לכך פניו להובין: תוספתא עתיקתא. תוספתא ישנה שלא ראה אותה מימיו מלא וראה בה דברים חדשים ושמה בה: לוג לאורייתא. לוג הכתוב בתורה: תמונתא וכו'. מדה הישנה שמודדין בה המוריים כלפורי: חכים אנא לה. מכיר אני המדה הזאת ודבית רבי ינאי מודדין בה דבש ה"ג ודבית רבי ינאי: חלי שמינית. מדת טבריה הישנה היא רביעית של תורה: (קרבן העדה)

ריבב"ן לא בפרגוד חפות לשון חפת חלוקו מלבוש שיש לו שפה שמא יחשדוהו שמצניע שם מכסף הלשכה: מעון הלשכה. שנהנה מן ההקדש העני: תניא בתוספתא בפ"ב הנכנס לתרום את הלשכה מפשפשינו בו בכניסה וביציאה ומדברין עמו משעה שנכנס ועד שעה שיוצא ופריך בירושלמי וימלא פומיה מוי פי' שלא יוכל להניח כסף בפיו אמר ר' תנחומא מפני הברכה שצריך לברך בשעה שמפריש תרומה בקופות להפריש תרומה ואם היה בפיו מוי לא היה יכול לברך משום שנאמר ימלא פי תהלתך: תני הגזברין היו מפספסין בקלקין פי' היו בודקין בשער ראשו שמא הצניע שם כסף. תני ר"ש אומר קוץ לא יתרום מפני החשד פי' קוץ מל' קווצותיו תלתלים: (ריבב"ן)

א - ט דף

הישנה אמר רבי יוחנן הדין הדין (הות) הוא ולמה קרי ליה עתיקה מן בגין דהוה ביומי אית דאמרי דהות זעירא ורביתא ואית דאמרי דאזעירא ולא אזעירא כמה דהות כמה הוא שיעור של כוס רבי יוסי בשם ר' יוסי בן פזי ור' יוסי בר ביבי בשם ר' שמואל אצבעיים על אצבעיים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע תני יבש כזית. דברי רבי נתן) רבנן דקיסרי ורבי יוסי בר ביבי בשם שמואל אתיא דר' נתן כר"ש כמה דר"ש אמר ברביעית כן אמר ר' נתן ברביעית לכשיקרא ויהא בו כזית רבי סימון בשם ריב"ל מעשה בפרדת רבי שמתה וטהרו את דמה משום נבילה ושאל רבי אליעזר את ר' סימון עד כמה ולא אשגח ביה ושאל לריב"ל וא"ל עד רביעית טהור יותר מרביעית טמא ובאש לר"א על (עד) דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק

בר (ביסנא) כהנה עד רביעית טהור יותר מכאן טמא ובעט ביה אמר ליה רבי זריקא בגין דשאל לך את בעט ביה א"ל בגין דלא הות דעתי בי בעיטנא ביה דאמר רבי חנן [\[דברים כח-סו\]](#) והיו חייך תלואים לך מנגד זה שלוקח חטים לשנה ופחדת לילה ויומם זה הלוקח מן הסדקי ולא תאמין בחייך זה הלוקח מן הפלטור ואנא סמיכנא אפלטור ומהו כדון העיד ר' יהושע בן פתורה על דם נבילה שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר אבל לטמות מטמא תמן תנינן דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו ושיעור טומאתו שדמו מטמא כבשרו אמר רבי יוסי פליגי בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מאן דאמר טמא כרבי יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה (נ"א רב אבבה דאימן אחתיה דר' יהודה וכו') אמר ליה רב אבדומה דמן נחותה ויאות דרבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה: שמא יעני ויאמרו כו': תני רבי ישמעאל קוּוץ לא יתרום מפני החשד תני הגזברין היו מפספסין בקילקין תני מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא וימלא פומיה מוי א"ר תנחומא מפני הברכה רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום בתורה מנין דכתיב [\[במדבר לב-כב\]](#) והייתם נקיים מה' ומישראל בנביאים מנין דכתיב [\[יהושע כב-כב\]](#) אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע בכתובים מנין דכתיב [\[משלי ג-ד\]](#) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחזור שבכולם אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל: הלכה ג* [מתני'](#) של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזרקו לפני התורם והתורם מתכוין ודחפו לתוך הקופה אין התורם תורם עד שהוא אומר להם אתרום והן אומרין לו תרום תרום תרום שלש פעמים תרום את הראשונה וחיפה בקטבליאות השניה וחיפה בקטבליאות השלישית לא היה מחפה ולמה היה מחפה שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום תרום את הראשונה לשם ארץ ישראל והשניה לשם כרכים המוקפין לה והשלישית לשם בבל ולשם מדי ולשם

[קרבן העדה](#) הדלל דידן הוות. מדה שהיתה לנו מקדמית: ה"ג ולמה לא קרי לה עתיקתא שהרי בזמן ההוא לא היתה המדה ההיא וכבר עברה והל"ל הדלל עתיקתא כדאמר ר"ת דאף ר"י היה במקומו של ר"ח: ומשני בגין דהוות ביומוי. אע"ג דכבר עברה מ"מ אין לקרותה ישנה כיון שהיתה בימיו: ה"ג אית דאמרי דהוות זעירא ורבת זערת ולא זערת כמה דהוות. וה"פ בא לתרץ ולמה אמר ר"ח עתיקתא משום שנפחתה מרביעית ואח"כ הוספו עליה ואוקמוה ארביעית ואח"כ פחתו אותה ולא פחתו אותה כבראשונה וזה היה בימי ר"י הלכך לא מלי למימר עתיקתא דס"ד אמידה הפחותה קאמר ואי הוי ספחת בפעם שני כמו בראשונה שפיר המ"ל עתיקתא דאין לטעות דאמידה שנפחתה קאמר דא"כ הל"ל הא דאית לן השתא היא מדה רביעית וע"כ היינו מפרשין דאמידה גדולה קאמר אבל השתא דהמדה קטנה שבימיו לא היתה בשוה להמדה הקטנה שהיתה בראשונה ודאי איכא למטעי דעל הראשונה הפחותה נאמר עתיקתא לכך קאמר הדלל דידן הוה כלומר דהוות ביומוי קודם ולזו שהיה להן עכשיו וליכא למינועי: ה"ג תני יבש בכזית דכרי רבי נתן וה"פ אם הוליא לרה"ר יין יבש שנקרש כזית חייב דמעיקרא הוה רביעית והא דבעינן רביעית שלם בקרוש ולא סגי רביעית משום דקרוש לאו בר מזיגה הוא: איתא דר"נ. דאמר אף ביין רביעית בעינן כר"ש דמתניתין דאמר כולן ברביעית ולית ליה לר"י הא דאמרין בסמוך דקרוש לאו בר מזיגה הוא: וטהרו דמה

משום נבילה. שלא היה בו רביעית וכל שאינו רביעית לכשיקרא לא יהיה בו כזית ואין בו טומאת נבילה: עד כמה. דם היה בה שטהרו אוחו משום נבילה: ולא אשגח ביה. ולא השיב לו ר' סימון דבר: ה"ג ושאל לריב"ל וא"ל וכו': ה"ג ובאש לר"א על דל"א וכו' והרע לר"א על ר' סימון על שלא השיב לו על שאלתו: מתני הדין עובדא. סיפר המעשה (שחטו) [שמתה] הפרדת של בית רבי וטהר דמה משום נבילה: א"ל ר"י בר ביסנא לר' סימון. בדרך שאלה אם עד רביעית הוא דטיהרו אבל יותר מכאן טמא או אפילו יותר מרביעית טהור: ובעט ביה. רבי סימון ודחף אותו בסנדלו. ל"א גער בו: א"ל ר"ז. לר' סימון משום דשאל כך דבר תורה את מינוף ביה בתמיה: א"ל. הא דל"א השבתי לו כהוגן סל"א היתה דעתי מיושבת בעת ההיא: זה שלוקח חטים לשנה שאין לו קרקע לזרוע והיינו חיינו תלואים שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה: ה"ג סדקי מוכר תבואה למי שאין לו וזה הלוקח אופה משבת לשבת וליכלה ויומם רמז לשבת שהיום הולך אחר הלילה: זה הלוקח מן הפלטר. מן הנחתום שאולי לא יהא לו לנחתום למכור: ואנא אפלטר סמיד. ואין דעתי מיושבת עלי להשיב לו: ה"ג ומאי כדון. מאי הוי עלה אם יותר מרביעית טמא או טהור: העיד ריב"ב. מתניתין היא בפ"י דעדיות: על דם נבלות שהוא טהור. וקס"ד טהור לגמרי קאמר אפילו ביותר מרביעית: ופריך מהו טהור. שהוא טהור להכשיר הזרעים שאינו מכשיר אל"א דם השותת בשעת שחיטה אבל לטמא מודה ריב"ב שדם נבלות מטמא: ומשני תמן תנינן. במכשירין פ"י: ואין לנו כיוצא בו. וקס"ד שאין לנו דם כיוצא שאינו מכשיר ומטמא ש"מ דם נבלה אפילו טמוי לא מטמא: ה"ג ואין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו וכו'. וה"פ דקשיא ליה דלמא הא דחינו כיוצא בו היינו לענין שיטמא הדם כשקרו אל"א השרץ שדמו נמי מטמא בכעדשה ואפילו סדס כלול אבל דמו של נבלה מיהו מטמא כשהיא רביעית וטומאתו מדרבנן דרביעית כשיקרוש יעמוד על כזית ומתחלף בנבלה ממש: מ"ד טמא. והיינו ריב"ל דלעיל כר"י דאמר בפ"ד דעדיות שב"ה מטמאין דם נבלה: ומ"ד טהור. דהיינו מתניתין דמכשירין כר"י בן בתירא: ה"ג א"ל רב אבדומי דמן נחותה ויאות. ושפיר קאמרת דר"י הוא דמטמא דרבי יהודה מורה הוראות דבי נשיאה הוי שהרי פרדות של בית רבי היה ור"י הורה דיתר מרביעית טמא כשמעתיה: קוץ. מי שהוא בעל שיער לא יתרום שמה יביא בשערו וקוץ הוא מלשון קווצתו תלתלים ורמב"ם פירש עני ונבהל להון מלשון קלתי בחיי: היו מפספסין בקילקין. היו משפפין בשיער התורם אם היו שערותיו דבוקים מחמת זיעה ולא. ל"א קילקי הוא חלוק של כמר שיש לו נימין וכשהיה התורם לבוש בחלוק כזה היו מפרידין אותו הנימין שלא יחשדנו שהטמין המעות בתוכו: מדברין היו עם התורם. כדי שלא יתן דבר בתוך פיו: ופריך וימלא פומיה מוי. היה לו למלאות פיו מים ולא היו כריכין לדבר עמו: מפני הברכה. שחייב התורם לברך על התרומה כדרך שמברכין על הפרשת תרומת הגורן: איזהו המחורר שכולן. איזהו מהפסוקים מזביר ומפורש שכולן שצריך לנקות עצמו לפני בני אדם: הלכה ג* מתני' וזרקו לפני התורם. מתכוונים היו שיפלו שקליהם לתוך הקופה ויקנו מהם קרבנות כבוד ולא יהיו משירי הלשכה: ג' פעמים. על כל פעם ופעם היה אומר אתרום והם אומרים תרום וכן דרך לשון חכמים להיות משולש: תרום את הראשונה. הקופות הגדולות של ט' שאין שתרם מן הלשכה היו מכוסות במטפחות ואח"כ כשתרם מהן בקופות הקטנות של ג' שאין היה תרום הקופה הקטנה שכחב עליה א' מאחת

מקופות הגדולות ומכסה אותה במטפחת ואח"כ מגלה הקופה הגדולה השניה וממלא ממנה קופה הקטנה שכתוב עליה ב' ומכסה אותה וכן בשלישית אלא שלא היה מכסה אותה לסימן שממנה יתחיל בפרוס העלאתה: הראשונה לשם א"י. שהן שלחו שקליהם תחלה: ושניה לשם כרכים המוקפין. כגון עמון ומואב ומיהו בכל פעם היו תורמין על שם כל ישראל על הגבוי ועל העתיד לגבות ולא הזכיר התנא חלוקי מקומות הללו אלא להודיען שתקנו ג' פרקים אלו כדי שיתנו מקומות : כרכים המוקפין. היינו מקומות הסמוכים שהיו מביאין בשניה: לשם בכל כו' (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' זורקו לפני התורם. השקלי' שלהן והתורם מתכוין ודחפו לקופה שיהא שקלו בתרומה והנחת רוח הוא לפי שלח יהא מתקרב אלא משלהן תחלה: תרם את הראשונה באחד מן הקופות וחיפה בקטבלאות מכסה הקופות בעור לסימן. השלישית לא היה צריך לכסות שכבר נתרמו האחרות ולמה היה מכסה הראשונה שמא ישכח ויתרום יון הכסף שבקופה ויניח בקופה האחרת אבל אם היה מכוסה אין לחוש. תניא בתוספתא פ"ב תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ועל כל ישראל וחיפה בקטבליות מפני שבני סוריא באין ושוקלין עליה. תרם את השניה ואמר הרי זה לשם עמון ומואב פי' ישראל שדרים בעמון ומואב ומכרכין המוקפין לארץ ישראל וחיפה בקטבליות מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה. תרם את השלישית ואמר הרי זו מבבל וממדינות הרחוקות ועל כל ישראל ולא היה מחפה וזו היתה (ריבב"ן)

ב - ט דף

מדינות הרחוקות: **גמ'** של בית ר"ג וכו' אילו היו שני כריים ותרם מאחד מהן על חבירו שמא לא פטר חבירו הנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחלה תני שמט את . הקטבלאות נעשו כולן שיריים תני שלישית היא היתה עשירה שבכולן שהיו בה (איצטלי) אסטריאות של זהוב ודרכונות של זהוב תני תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ולשם כל ישראל שניה לשם כרכים המוקפים ולשם כל ישראל והשלישית לשם בבל ומדי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כ"י תני נטל מן הראשונה אע"פ שיש בראשונה נוטל מן השניה נטל מן השניה אע"פ שיש בשניה נוטל מן השלישית שלמה שלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן חוזר ושוקל ר"מ אומר חוזר לשיריים שהיה ר"מ אומר מועלים בשיריים שמא יצטרכו להן בסוף וכן היה רבי פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים תחא"מ מביאה לידי אליהו זכור לטוב זריזות מביאה לידי נקיות דכתיב . [\[ויקרא טז-כ\]](#) וכלה מכפר נקיות מביאה לידי טהרה דכתיב [\[ויקרא יב-ח\]](#) וכפר עליה הכהן וטהרה טהרה מביאה לידי קדושה דכתיב [\[ויקרא טז-ט\]](#) וטהרו וקדשו קדושה מביאה לידי

ענוה דכתיב [\[ישעיה נז-טו\]](#) כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח ענוה מביאה לידי יראת חטא דכתיב [\[משלי כב-ד\]](#) עקב ענוה יראת ה' יראת חטא מביאה לידי חסידות דכתיב [\[תהילים קג-יז\]](#) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו חסידות מביאה לידי רוח הקדש דכתיב [\[תהילים פט-ב\]](#) אז דברת בחזון לחסידך רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים דכתיב [\[יחזקאל לז-יד\]](#) ונתתי רוחי בכם וחיייתם תחיית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב דכתיב [\[מלאכי ג-כג\]](#) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא תנא בשם ר"מ (אומר) כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק"ש בבוקר ובערב יהא מבושר שבן עולם הבא הוא:

קרבן העדה הרחוקות על לבן וישלחו שקליהן: גמ' ופריך איכו. מי שהיו מונחים לפניו שני כריים של תבואה ותרם מאחד על חבירו מי לא פטר גם השני א"כ ה"נ מאי נפקא להו לדבית ר"ג אם הוא תורם של חצי שקל שלהן או לא: ומשני הנחת רוח הוא להן. שיהא הקרבן קרב מממונס ראשונה ולא יהא לשירי הלשכה: שמיט את הקמבליות. מכולן נעשה הכל שיריים: איכטלא. בגדים וחמש חליפות שמלות מתרגמין וחמש איכטלון: אע"פ שיך בראשונה נוטל מן השניה. אקופות הגדולות קאי שאינו נוטל מן הראשונה כל הג' קופות קטנות בפרוס הפסח אלא מכל אחת מהן נטל קופה אחת וכדפירש' במתניתין: שלמה שליטת. שהוליאו כל המעות שבקופה של. שית לאורך הקרבנות: שלמו שלשתן. שאין בקופות גדולות מעות רכיכין כל ישראל לשקול מחדש שקלים אחרים שהמעות שנשאר בלשכה ולא נכנס לתוך קופות הגדולות הוא שיריים ואינו כשרין שוב ליקח מהן קרבנות: מועליון בשיריים. שנשאר בלשכה שמה ינטרכו להן בסוף כשיכלה כל המעות שבתוך הקופות: וכן היה ר"פ וכו'. אהא דקאמר ר"מ דמועליון בשיריים שמה ינטרכו להן בסוף מייתי הא דר"פ שצריך האדם להיות זהיר וזריו שלא יבא לידי חטא: זריזות הזריו במאות לעשותן כהוגן ומרחיק מעלמו כל דבר שיכול לבא ע"י לעבירה מביא את האדם נקי בעשיותיו ומעבירות שבידו: טהרה שאף עונותיו הראשונים יתלבנו ויטהר נשמתו: קדושה. קדושת הלב והמחשבה: לידי ענוה. שכל מי שיך בו רוח קדושה חפץ להיות יותר קדוש גם כי יפלס מעגלי לדה כל שאר בני אדם ושאין דרכיו מבוררים כל הצורך וזה הוא עיקר ענוה שמכיר פחיתת ערכו: לידי יראת חטא. שאל יאמר אני אלך בשוק של זונות ולא אחטא וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה שכיון שהוא עניו ויאמר שהוא שפל אנשים יהיה ירא חטא: לידי חסידות. והיינו שיעשה דברים שהם לפני משורת הדין כדי שלא יבא לידי שום חטא: לידי רוח הקודש. שכיון שהוא עושה לפני משורת הדין עושין עמו מן השמים דברים שהן חוץ מהטבע ומודיעין לו רזי התורה: לידי תחיית המתים. שע"י שישרה רוח קדושה על עצמות יחיו וכמפורש ביחזקאל: לידי אליהו. שקודם התחיה האחרונה יבא אליהו: וכלה מכפר את הקדש. ולשון וכלה משמע זריזות מלשון כלוי ומשמע זהירות דהיינו זריזות וכתוב קרא אחרינא וכפר בעדו ובעד העם הוא הכפרה הכוללת לכולם אלמא ע"י זריזות בא הנקיה הגמורה: וכפר עליה הכהן וטהרה. מן השבועה שנשבעה כשכרעה לילד ואף שגוגת היא כריכה טהרה: וטהרו וקידשו. לבתר טהרה אחיא קדושה: כי כה אמר רם ונשא. מדכתיב מרום וקדוש אשכון דהיינו שעם היותו מרום ישכון עם הקדוש והדר האמר שישכון את דכא ושפל רוח שהוא העניו משמע דמקדושה

יבוא האיש להיות עניו ולהכי קאמר שיהיה ה' עם הקדוש ויהיה עם דכא ופבל רוח: ה"ג דכתיב עקב ענוה. בעבור ובשכר ענוה יבא לידי יראת ה': אז דברת. אין הקב"ה מדבר בחזון אלכא לחסידיו: רוח"ק מביא לידי תחיית המתים. דכתיב ונתתי רוחי והוא רוח"ק וחיותם אח"כ: ה"ג לידי אליהו זכור לטוב דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם: כל מי שהוא קבוע וכו'. פי' שהוא דר בקביעות נא"י שהיא מכפרת עון כדכתיב העם היושב בה נשוא עון: ואוכל פירותיו בטהרה. שגורם טהרת הגוף: ומדבר בלשון הקודש. שגורם טהרת הנפש: וקורא ק"ש בצוקר ובערב. שמקיים והגית בו יומם ולילה שהתורה עיקר טהרת נשמה: מובטח לו שהוא בן עוה"ב. אפילו גופו יזדכך ויזכה לחיים נלחים והם חיי עולם הבא אי נמי בלא דין ויסורין יזכה לעוה"ב: (קרבן העדה)

ריבב"ן עשירה שבכולן שהיו בה דרכונות של זהב סתמא כר' יהודה דאמר לעיל בפ"ב אף לשקלים אין להם קצבה ירושלמי נוטל את הראשונה אע"פ שיש. בראשונה נוטל מן השניה נוטל מן השניה אע"פ שיש בשניה נוטל מן השלישית שלמה השלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן חוזר ושוקל ר' מאיר אומר חוזר לשירים פי' לוקחין תמידין מכסף הנשאר בלשכה לאחר שתרום בקופות ור' מאיר לטעמיה דאמר מועלין לשירים שמא יצטרכו להם בסוף: (ריבב"ן)

פרק רביעי - התרומה

הלכה א* **מתני'** התרומה מה היו עושין בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם העומר ושתי לחם ולחם הפנים וכל קרבנו' הציבור שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה רבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם אמרו לו אף אתה אומר שאין באין אלא

קרבן העדה הלכה א* מתני' התרומה מה היו עושין בה. מה שנתנו לתוך הקופות מה היו עושין בהן: וכל קרבנות הכבוד. לאתווי קטרת: ספיחים. תבואה הטולה מאליה ממה שנסך בקליר ונתנים שכן לשומרים שימנעו רגלי בהמה משם ויודיעו לבני אדם שהם לכוך העומר ושתי הלחם שאינן באין אלכא מן החדש ומן הארץ ונתנין שכרן מן התרומה לכוך קרבן כקרבן דמי: שומר חנם. ואף אם קנה אותן מן ההפקר כששמרן חנם סבר ר"י דכרבן יחיד משתנה לקרבן כבוד: אף אתה אומר וכו'. כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלכא משל כבוד ואם שמרן חנם וזכה בהם נמלא שאינן באין משל כבוד ולשיטתם השיבו דסברי (קרבן העדה)

ריבב"ן משנה א התרומה שנתרמה בקופות שומרי ספיחית בשביעית לפי שכל השדות היו מופקדין בשביעית ביהודה היו שומרים במקום אחד הספיחין להביא מהן העומר ושתי הלחם ולא היו מביאין לכתתלה אלא ביהודה משום דכתיב כרמל ואם הי' מביאין מרחוק היה הרוח מיבשו ולא

היה כרמל ואם לא מצא מן הקרוב לירושלים מביאין מן הרחוק ודוקא מא"י דס"ל להאי תנא אין עומר ושתי הלחם באין מחוץ לארץ ודלא כר' יוסי בר יהודה דאמר במנחות בפרק כל קרבנות (דף פד) עומר בא מחוץ לארץ מאי טעמא דמאן דאמר אינה באה מחוץ לארץ דכתיב ממושבותיכם ולא מחו"ל ור' יוסי בר יהודה האי ממושבותיכם דריש ליה בכל מקום שאתם יושבים דחדש נוהג בחו"ל ועוד אמרינן בפרק כל קרבנות רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא תנן שומרי ספיחים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אלמא עומר בא מהן בשביעית והכתיב והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לאכלה ולא לשריפה וקומץ העומר מתירו אמר ליה רחמנא אמר לדורותיכם ואת אמרת (ריבב"ן)

א

-

י

דף

משל צבור: **גמ'** מה ראה זמן עצי כהנים והעם להימנות אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלשכה ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן ומסרום לצבור וקרבו מהן קרבנות צבור והתנו עמהן נביאים שביניהן שאפי' לשכה מליאה עצים ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחילה אמר רבי אחא דרבי יוסה היא דרבי יוסה אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם ר' יוסי (אסי) בשם רבי אילא דברי הכל היא מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן צבור תני אשה שעשתה כתונת לבנה (צריכה למסור) כשירה ובלבד שתמסרנה לצבור אמר רבי אחא דרבי יוסי היא דרבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם רבי יוסי (אסי) בשם ר' אילא דברי הכל היא מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודיי שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן צבור מתני' פליגי על רבי יוסי אותן הימים נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן רבי יוסי אומר אינן נוהגין אלא בשעת קרבן בלבד ועוד מן הדא דתניא אמר רבי אליעזר בי רבי צדוק אנו היינו מבני סנאה בן בנימין וחל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין: העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנות הצבור: (מתניתא דר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא) תמן תנינן כל קרבנות היחיד והציבור באין מן הארץ ומן חוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ רב חונה בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דרבי ישמעאל אומר אין העומר בא מן הסוריא תמן תנינן עשר קדושות הן ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והביכורים ושתי לחם מה שאין מביאין כן מכל הארצות ר' חייא (חונה) בשם רבי ירמיה דרבי ישמעאל היא דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מן הסוריא תמן תנינן ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה ר' ישמעאל כדעתיה דר' ישמעאל דאמר אין העומר בא מן הסוריא כדעתיה דאמר יצא קציר העומר שהוא מצוה מאן תנא שומרי ספיחית בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ר' ישמעאל היא א"ר יוסה דברי הכל היא לא מצאו בסוריא מביאין אותן מספיחין שבארץ ישראל הן עומר מהו

שיזרע בתחילה ר' חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא לא נמצא כקומץ על השיריים שאינן נאכלין א"ל נעשה כחמשה דברים שהן באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה כיצד הוא עושה נוטל מעות מן השולחני ונותן לקוצרין ולשומרין עד שלא יקרב העומר ומביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליו וטבות כן (ר' יוסי בשם) רבי אחא בשם רבי בא כל מה שיתן הן הן דמיו משעה הראשונה תנא אף בפתחי אבנים כן כיצד הוא עושה נוטל מעות משולחני ונותן לחוצבין ולסתתין עד שלא תינתן על גבי הדימוס ומשניתן על הדימוס מביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליה וטבות כן ר' יוסי (בשם רבי אחא) בי רבי בון בשם שמואל כל מה שיתן הן הן דמיה משעה הראשונה:

קרבן העדה קרבן יחיד אינו משתנה לשל כבור: גמ' מה ראו וכו'. אמתני' דפ"ד דתענית קאי דהנן התם זמן עצי הכהנים והעם תשעה וקשיא ליה מה ראו להכמות הא אפי' כל יחיד יפול לנדב עצים כדתנן לקמן פ"ו: אלל בשעה וכו'. וקמ"ל שהעצים שלהן קודמין לכל שאר עצים שבשעה: הנביאים שביניהן. שהיו באותו הדור כגון חגי זכריה ומלכאי ועזרא ונחמיה: אלל משלהן. מעצים שהתנדבו הן: דר"י היא הא דאמרינן שעצים לקרבנות כבור באים בשל יחיד אחיא כר' יוסי דמתני': דברי הכל היא. ואפילו כרבנן דע"כ לא פליגי רבנן ור"י אלל בגופו של קרבן: אבל במכשירי קרבן. מון עצים לקרבנות הפל מודים דמשתנה מיחיד לכבור: כהונת לבנה הכהן לשרת בו בקדש: כריכה למסור לכבור מיהו אם מסרה מותר לעבוד בו: במכשירי קרבן. כגון כהונת: ה"ג מתני' מסייעא לר' יוסי. וה"פ מהך ברייתא דמגילת תענית מוכח כדאמר ר' יוסי בשם ר' אילל דד"ה היא: בשעת הקרבן. בזמן שבהמ"ק קיים: רי"א אין נוהגין אלל בשעת הקרבן. ש"מ דרבנן דפליגי עליה דר"י סוברים דנוהג אכי' שלל בשעת הקרבן ופשיטא שמודים שהיו זמנים להבאת העצים וכמתניתין דתענית: והיינו מתענין ולל משלימין. מפני שיו"ט שלהן היה שבני סאה בן בנין הקריבו עצים בעשרה באב כדתנן בתענית פ"ד וזה היה ודאי אחר החורבן דבזמן הבית אין אום בט' באב ואס"ד ללל היו העצים אלו אלל ללורך קרבנות יחיד ודינו כקרבן יחיד למה יהיה להן יו"ט אף שלל בשעת קרבן בשלמא בשעת קרבן ניחא דאף יחיד שמביא קרבן הוה ליה כיו"ט כדאמרינן בריש פרק מקום שנהגו אלל ללאתר החורבן מ"ט אלל ודאי דאף לקרבנות כבור התנדבו אלו ונשאר היו"ט לל. ר' ונסתמא לל פליגי רבנן דמתני' עליה דראב"נ דקיי"ל מעשה רב: מתני'. דתנן שומרי ספיחים בשביעית וכו' ש"מ דאין העומר ושתי הלחם באין אלל מארץ וכדפרישית במתני' אחיא כר"י דאמר שאין העומר בא מח"ל לל דאי כר"י בר' יהודה דאמר העומר בא מח"ל לל שומרי ספיחים תיפוק ליה שאפשר להביאו מח"ל: אין העומר בא מן הסוריא. רבותא קמ"ל דאפילו מן הסוריא דמניא לל"י במקלת אינו בא וכ"ש מחז"ל ממש: תמן תנינן. מנחות פ"ט: שאין באין אלל מן החדש. דכתיב מנחה חדשה: ומן הארץ. דגבי שתי לחם כתיב ממושבתיכם וגבי עומר כתיב וקלרתם את קלריה ולל קליר של ח"ל: תמן תנינן. בפ"ק דכלים: והביכורים. דכתיב ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארץ: תמן תנינן. בפ"ק דשביעית: מה חריש רשות דכתיב בחריש ובקליר תשבות ודרישין מה חריש דהוא דוקא רשות שהרי אין לך חריש שיחרוש לשם מצוה דאפילו גבי עומר אם מלל חרוש אינו חרוש אף קליר נמי שהוא רשות הוא דאסור בשבת אבל קליר של מצוה

כגון קליר העומר שמורה לקצור לשם העומר דוחה שבת: ה"ג ר"י כדעתיה דאמר אין העומר בא מסוריא. וכ"ה במס' שביעית וה"פ ר"י לשיטתיה דסובר שאין העומר בא אלח מן הארץ ואפילו בשביעית קולרין אותו בארץ דקליר ידיה דוחה שביעית מפני שהוא נינוה וה"ה דדוחה שבת: ד"ה היא. ומתני' איירי בשנת בצורת ולא מאלו תבואה בחו"ל וכריכין להביא מספיחי א"י: ההן עומר וכו'. האי עומר אם אין שם ספיחים מהו שיזרע לזרעו לכתחילה בשביעית: לא נמלא. אם נזרע בשביעית כקומץ על שיריים שאינו נאכלין שהרי השיריים אסורין באכילה וקומץ שאינו מתיר שיריים לאכילה אינו קומץ: נעשה כחמשה דברים וכו'. דתנן בפרק כילד לולין חמשה דברים באין בטומאה ואינו נאכלין בטומאה העומר ושתי הלחם וכו' וה"נ עומר שנזרע בשביעית אין שיריו נאכל כאלו בא בטומאה: כילד הוא עושה. אמתני' קאי דתנן שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה וקשיא איך הקדש יולא בלא חילול לכך קאמר שמתחילה לא היו הקולרין והשומרין מקבלין שכר מהלשכה אלא משלחני מעות חולין ואח"כ קודם הקרבה מחללין ממעות הלשכה: ופריך וטבות כן. וכי טוב הוא לעשות כן הרי כשפודה אותו אינו שוה כל כך כמה שהוליאו עליו לשומרין שהרי לריד לנפותו ומשתייר ממנו הרבה וגם עומר אחד אינו שוה מעות אלו: כל מה שיתן. הגזבר הן הן דמיו משעה הראשונה וה"ז כאלו הם נתנו מעות השומרין: אף בפתחי אבנים כן. המסתתין האבנים לכורך בנין הבית לא היו מקבלין המעות מן הגזברים מיד: לחולבין. מן ההר: ולסתתין. המרבעין האבנים ומחליקין: הדימוס שורה של בנין: וטבא היא כן. הא לפעמים מתקלקלין האבנים קודם שנתנו לבנין נמלא האבנים שנזרעו לבנין אינו שוים כ"כ כמו השכר שנתנו השלחנו: (קרבן העדה)

ריב"ן תיבטל אמר ליה ומי קאמינא [אנא] תיבטל לייתי משל אשתקד בעינא כרמל וליכא שכבר יבש וליתי כרמל משל אשתקד בעינן כרמל בשעת הקרבה וליכא דר' יוחנן אמר [כרמל] תקריב ור' אלעזר אמר ראשית קצירך ולא סוף קצירך בשעת הבאתה תהא תחלת קצירה שלאותה תבואה שבאתה ולא סוף קצירך [ואסמיייתי] מדאשתקד הויא לה שעת הבאתה סוף קצירך כך פירש רבינו שלמה ר' יוסי אמר אף הרוצה מתנדב ושומר תנם אמרו לו אם אתה אומר כן אינן באין משל צבור בפ' הבית והעליה (דף קיח) מפרש טעמייהו ומסיק דכ"ע הבטה בהפקר לאקני פי' מה שאדם שומר בראייה בעלמא בלא זכייה אחרת או חזקה לא קני והכא בחוששין לבעלי זרועות קמפלגי ת"ק סבר תקינו רבנן ד' זוזי למיתב להו מלשכה כי היכי דלא ליתו בעלי זרועות ולשקלו מינייהו ור' יוסי סבר לא חיישינן לבעלי זרועות ומאי אתה אומר הכי קאמרי ליה מדברין שאתה אומר מתנדב ושומר חנם לדברינו דחיישי' לבעלי זרועות אין תמידין ומוספין באין משל צבור דאחר גם כן יכול לידור תמידין ומוספין א"נ אותן ד' זוזי שהיינו נותנין לשומרין אנו קונין תמידין ונמצא שהן של שומרין:

הלכה ב* **מתני'** פרה ושעיר המשתלח ולשון של זהורית באין מתרומת הלשכה כבש פרה וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרניו ואמת המים וחומות העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה אבא שאול אומר כבש פרה כהנים גדולים עושין משל עצמן מותר שירי לשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין משתכרין בשל הקדש אף לא משל עניים מותר התרומה מה היו עושין בה רקועי זהב ציפוי לבית קודש הקדשים רבי ישמעאל אומר מותר הפירות קיץ המזבח מותר תרומה לכלי שרת רבי עקיבא אומר מותר תרומה לקיץ המזבח מותר נסכים לכלי שרת רבי חנניה סגן הכהנים אומר מותר נסכים קיץ המזבח מותר התרומה לכלי שרת זה וזה לא היו מודים בפירות: **גמ'** כבש פרה כו' ר' ישמעאל בר נחמן בשם רבי יונתן (נתן) ג' לשונות הן של ' שעיר בסלע של מצורע בשקל של פרה בשתי סלעים רבי חוניה דברת חורין רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלפתא של פרה בשתי סלעים ומחצה ואית דמפקין לישנא בעשרה זוז (מותר שירי לשכה כו') ר' יהודה בשם ר' שמואל תלמידי חכמי' המלמדין את הכהנים הלכות שחיטה הלכות קבלה הלכות זריקה נוטלין שכרן מתרומת הלישכה רבי יצחק בר רדיפה בשם רבי אימי מבקרי מומי קדשים נוטלין שכרן מתרומת הלישכה רבי אחא ר' תנחום בר חייה בשם ר' שמלאי מגיהי ספר העזרה נוטלין שכרן מתרומת הלשכה גידל בר בנימין בשם ר' אסי שני דייני גזילות נוטלין שכרן מתרומת הלשכה שמואל אמר נשים האורגות בפרוכת נוטלין שכרן מתרומת הלשכה רבי חונה אמר מתרומת בדק הבית מה פליג שמואל עבד לה כקרבן רב הונא עבד לה כבנין אמר רבי חזקיה תנא ר' יהודה (גרוגרות) גדגדות הקטרת וכל קרבנות הצבור באין מתרומת הלשכה מזבח הזהב וכל כלי שרת באין ממותר נסכים מזבח העולה וההיכל והעזרות באין משירי הלשכה חוץ לעזרות באין מלשכת בדק הבית והא תני אבני המזבח ההיכל והעזרות מועלין בהן וכי יש מעילה בשיריים אלא כר"מ דר' מאיר אמר מועלין בשיריים א"ר חייה (חיננא) כלום אמר ר' מ' אלא בתוך שנתו והכא חוץ לשנתו אנן קיימין א"ר חזקיה תנא רבי יהודה גדגניות השלחן והמנורה והמזבחות והפרוכת מעכבים את הקרבנות דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אין לך מעכב את הקרבן אלא הכיור והכן בלבד ולא כן א"ר אליעזר ור' יוסי בן חנינה תריהון אמרין כל הן דכתיב נכח מעכב צלע אינו מעכב ואמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ואפילו צלע מעכב וא"ר אילא בשם

קרבן העדה הלכה ב* מתני' פרה אדומה ושעיר המשתלח לעזאזל באין מתרומת הלשכה. אע"ג דפרה אינה נשחטת בעזרה בזה מתרומת הלשכה דחטאת קרייא רחמנא ושעיר המשתלח לפי פירוש ליקח שני פעירים ואין ידוע על איזה מהם יעלה הגורל לה: ולשון של זהורית. שני תולעת שמסליכין אל תוך שריפת הפרה וה"ה לעץ ארז ואזוב אלא נקט לשון של זהורית לכוון לחלק בין לשון של זהורית זה ללשון של שעיר המשתלח: כבש פרה. שהיו עושין שני גשרים זה ע"ג זה מפני קבר התהום מהר הבית להר המשחה ועליהן היו מוליכין את הפרס: וכבש שעיר שהיו עושין כמין גשר ועליו היה הולך המסלח את השעיר מפני הבצליים שהיו תולקים בשעריו ואומרין טול ולא

שלא תשהה עונותינו: ולשון שבין קרניו. לידע אם הלבין ונתכפרו עונותיהן של ישראל והני אינו אורך הרבן לפיכך אינו באין מתרומה שהופרשה לשם קרבנות אלא ממה שנשתייר בלשכה אחר הפרשת התרומה: ואמת סמים. העוברת בעזרה אם לרכיב תיקון: וכל לרכי העיר. לחפור בורות שיחין ומערות ותיקין רחובותיה ושוקיה ושמירת העיר: מותר שירי הלשכה. מה שנשאר אחר שנעשה מהן תיקון לרכי העיר: לוקחין מהן יינות שמנים וסלתות. ומוכרין אותן למי שרריך יין לנסכים ושמנים למנחות: אין משתכרין בשל הקדש. שאין עניות במקום עשירות וגנאי הוא להקדש: ואף לא בשל עניים. לזמא מתרמי עני וליכא למיתב ליה: מותר התרומה. היינו מה שנשאר בקופות בר"ח ניסן שאז מביאין קרבנות מתרומה חדשה: כפוי לבית קדשי קדשים. לרצפה ולכותלים: מותר הפירות. מפרש בגמ' קיץ למזבח. כשהמזבח בטל מביאים מהן עולות כמו שדרך בני אדם להעלות מיני מתיקה על השלחן בגמר סעודתם כך אחר שגמרו להביא חובת סיום מביאין עולות הללו כשאין נדרים ונדבות והמזבח בטל: מותר תרומה לקיץ המזבח. שלאורך קרבנות הופרשה: מותר הנסכים. מפרש בגמ': מותר נסכים לקיץ המזבח שהנסכים כליל והעולה כליל: זה וזה. ר"ע ור"ח: גמ' של שעיר המשתלח. דבעי חלוקה כדתנן ביומא מה היה עושה חזיו קשר בסלע וחזיו קשר בקרניו לפיכך היה משקלו סלע: ושל מאורע. ללא לריך חלוקה די לו בשקל: ושל פרה. דבעי כוזב ליפול אל תוך שריפת הפרה בעיא משקל שני סלעים: ואית דמפקין לישנא. כלומר יש אומרים בלשון אחר של פרה בי' זוזין והיינו הך דסלע ד' זוזין ושני סלעין ומחלה הן י' זוזין: מבקרי מומי קדשים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. לחילו ליטול שכר מכל בהמה בפני עצמה אסור דתנן הנוטל שכר להיות רואה בכורות אין שוחטין על פיו הלכך נוטל מתרומת הלשכה תהיה הבהמה תמימה או בעלת מום אין לו תועלת: שני דייני גזלות. שבירושלם: האורגות בפרכות. שבין היכל לקדשי הקדשים: מה פליג. במאי פליגי: ר"י גרוגרות. כך שמו: מזבח הזהב. כלי הוא ולא בנין שאינו מחובר לאדמה ויכולין לטלטלו לפיכך נידון ככלי: ממותרי הנסכים. לקמן פ"ה מפורש מה מותר נסכים: מזבח העולה. שהוא בנין: חוץ לעזרות. כל מה שהוא חוץ לעזרת ישראל כגון עזרת נשים והחיל וחומת העיר ומגדלותיה: מועלין בהן. ואס"ד דמשירי הלשכה הן באין קשיא וכי יש מעילה בשירים: ומשני אלא כר"מ. אחיא הך ברייתא: אמר ר' חיינא. אפי' כר"מ לא מני אחיא: אלא בתוך שנתו. הוא דמועלין בשירים דשמא יאטרכו לקנות מהן קרבנות אכור וכדאמרין לעיל פ"ג ה"ד: והכא חוץ לשנתו אגן קיימין. דבתוך שנתו אסור להוליאן לאורך דברים אחרים דשמא יאטרכו לקרבנות אכור: מעבדין את הקרבן. שאסור להקריב קרבן אם אין אלו במקומן ויותר נראה שאסור להקריב עליהן קרבן כגון לחם הפנים על השולחן ונרות במנורה וקרבנות על המזבחות וזריקת הדם על הפרוכת וריחוץ ידיים ורגלים בכיור: כל הן. כל היכא דכתיב נכח כגון במנורה דכתיב ואת המנורה (תהו) נוכח השלחן: כלע אינו מעבב. כגון בשלחן (קרבן העדה)

היבבין מתני' ב פרה אדומה ושעיר המשתלח. פרה . אדומה על שנקראת חטאת באה מתרומת הלשכה ושעיר המשתלח ממקום שבא שעיר הנעשה בפנים כדתניא בפ' שני שעירי (דף סב) ולקח את שני השעירים שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה [ובדמים] ולקחתן כאחת ולשון . של זהורית בעוד שהיה מלבין ונותנין אותו באולם כדאמר ביומא בפ' שני שעירי [דף סז] כבש פרה שהיו עושין

מירושלים להר המשחה כיפה מול אוטם מפני קבר התהום כדאמר במסכת פרה פ"ג וכבש שעיר המשתלח דתנן ביומא בפ' שני שעירי עזים וכבש היו עושים מפני הבבליים שהיו מתלשין בשערו ואומרים לו טול וצא ולשון שבין קרניו לאחר שמת שמעון הצדיק שראי שלפעמים היה מלבין ופעם לא היה מלבין התקינו שהיו מניחין בין קרניו ובסלע כל הראוי לפניו ואף פרה אדומה ושעיר המשתלח באין מתרומת הלשכה אבל כבש השעיר אע"פ שהיה בפנים הואיל שלא הוצרך לעשותו אלא מפני הבבליים לא היה בא מתרומת הלשכה וכל שהוא צורך חוץ נעשה משירי הלשכה לפי שלא היה בו מעילה לר' יהודה אבל לר' מאיר יש מעילה גם בשירי הלשכה לפי שלפעמים כשהיה נחסר תרומת הלשכה לקנות קרבנות צבור מביאין לו מן השירים: מתני' ג שירי לשכה. . הכסף שנשאר שם שלא בא בקופות לוקחין בהן יינות כדי להשתכר: אין משתכרין בשל הקדש. מפרש במסכת כתובות בפרק בתרא (דף קו) לפי שאין עניות במקום עשירות ואף לא בשל עניים מפני שפעמים היי צריכין מעות לעניים ואין בידם: מתני' ד מותר תרומת הכסף שנשאר בקופות מותר פירות ר' ישמעאל לטעמי' דאמר לעיל שהיו לוקחין יינות ושמנים וסלתות להשתכר קיץ המזבח בשעה שהמזבח בטל שאין בו מה להקריב לוקחין עולות ומקריבין ונקראין קיץ המזבח כאדם שאוכל פירות בקינוח סעודה כדאמרי' בשבועות פ"ק [יב] כבנות שבע לאדם: לכלי שרת דס"ל להאי תנא מכשירי קרבן כקרבן לפיכך באין ממקום שהקרבנות באין ובכתובות פ' בתרא מפרש טעמא דכתיב את שאר הכסף איזהו כסף שיש בו שירים הוי אומר זו תרומה ואימא שירים גופייהו כדאמר רבא העולה עולה ראשונה ה"נ הכסף כסף ראשון: מותר נסכים מפרש במנחות פרק שתי מדות ר' חייא בר יוסף אמר בירוצי המדות פי' שהיה הגזבר לוקח סולת ויין ושמן במדה טפופה וגדושה ומחזיר לקונין ממנו לצורך מזבח במדה מחוקה ר' יוחנן תמר כאותה ששינו המספק סלתות מארבע ועמדו משלש יספק מארבע דמעות קונות דכתב רחמנא ונתן הכסף וקם לו קיבל משלש ועמדו מארבע יספק מארבע שיד הקדש על העליונה ולא יהיה כח הדיוט חמור מן ההקדש דהדיוט כל זמן שלא משך יכול לחזור בו וזה וזה לא היו (ריבב"ן)

א

-

יא

דף

ר' שמואל בר נחמן ואפי' שימה מעכב א"ר חנינא כאן בעבודות שבפני' כאן בעבודות שבחוץ אמר רבי חנינא שחצית גדולה היתה בבני כהנים גדולים שיותר מששים ככרי זהב (ס"א כסף) היו מוציאים בה שהיה כבשה של פרה עומד ולא היה אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו אלא סותרו ובונה אותו משלו התיב רבי עולא קומי ר' מנא והא תני שמעון הצדיק שתי פרות עשה לא בכבש שהוציא את זו הוציא את זו אית לך למימר שמעון הצדיק שחץ היה מאי כדון על שם מעלה היא בפרה סלסול היא בפרה תני זיזין וכתלים היו יוצאין מכאן ומכאן כדי שלא [יצאו ו] יציצו הכהנים ויטמאו: ר' עקיבא אומר אין משתכרין כו': אלא אם רצה יהי' ההפסד שלו והשכר להקדש מותר כהדא בר זמינא איתפקד גבי' מדל דיתמין אתא ושאל לרבי מנא אמר ליה אין בעית די ההפסדה דידך ואגרה דתרויכוון שרי רבי חייא בר אדא איתפקד גבי' מדל דיתמין ועביד כן: מותר פירות כו': (כולה דר' ישמעאל היא) מתני' דר' ישמעאל היא דרבי חייא בר יוסף פתר מתניתא מותר פירות שכר להקדש מותר נסכים זו סאה רביעית רבי יוחנן פתר מתניתא

מותר פירות זו סאה רביעית מותר נסכים לבירוצין ולית ליה לרבי חייה בר יוסף לבירוצין אמר רבי חזקיה מה דנפל לסאה רביעית נפל לבירוצין על דעתיה דרבי חייה בר יוסף ניחא אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים לפיכך זה וזה לא היו מודין בפירות על דעתיה דרבי יוחנן קשיא והא תנינן עמדו מג' יספק מד' ותנינן זה וזה לא היו מודים בפירות לא היו מודים בפירות בקיץ למזבח אבל מודין היו בכלי שרת עד כדון בירוצי צבור ואפילו בירוצי יחיד ולא נמצאו כלי שרת באין משל יחיד כהדא דתנינן אשה שעשתה כתונת לבנה כשרה ובלבד שתמסרנה לציבור עד כדון בירוצי לח ואפילו בירוצי יבש כההיא דתנינן תמן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח [פסול] אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו ואם [לאו] לנו יופסלו בלינה: הלכה ג* מתני' מותר הקטורת מה היו עושין בה מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על (שכר) מעות האומנין ונותני' אותה לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומ' חדשה [ואם בא חדש בזמנו לוקחין אותה מתרומה חדשה ואם לאו מן הישנה: גמ'] ולא נמצא הקדש מתחלל על ההקדש כיצד הוא עושה אמר רבי שמעון בר ביסנא מביא מעות ומחללן על הבנין

קרבן העדה דכתיב ואת השלחן תתן על כלע כפון אינו מעכב: ואפילו שימה מעכב. כגון ארון ופרוכת ומזבחות דכתיב בהו ויסק מעכבין וקשיא עלייהו מהא דאמרו רבנן שאינו מעכב אלא הכיור והכן בלבד: כאן בעבודות שבפנים. כשבא לעבוד בפנים כולם מעכבין אבל בעבודת חוץ אינו מעכב אלא הכיור והכן בלבד: שחלית גאווה: היו מויליאין. בבנין כבש של פרה ורע"פ שהיתה כבש עומדת היו סותרין אותה ובנו חדשה: אית לך מימר וכו' ובי אפשר לך לומר על שמעון הצדיק משום גאווה ח"ו עשה שני כבשים אלא ודאי שיט איסור בדבר להויליא שניה בכבש שהויליאו בה פרה אחרת: מאי כדון. וטעמא מאי: סלסול. כבוד: זיזין וכתלין. היו יוליאין מכבש הפרה כדי שלא יבאו כהנים ויליאו ויבאו ליגע בעוסקים בהפרה ויטמאו אותן: אלא אם ראה. לעשות סחורה בשל הקדש ובשל עניים ע"מ שיהיה ההפסד שלו והשכר להקדש מותר: בר זמינא. כך שמו: אחפקיד גביה וכו'. הפקידו אללו אולר ופקדון של יתומים: אתא ושאל לר' מנא. אם מותר לעשות בו סחורה: אמר ליה. אם אתה רואה שיהא ההפסד לך לבדך והריוח לשניכם שרי דלאו רבית ממש הוא אלא אצק רבית ורע"ג דצדיקנני אסור ביתמי לא גזר שלא יכלו מעותיהן וה"ה בשל הקדש לא גזרו: כולה דר' ישמעאל היא ל"ג ליה והוא מראה מקום על המתני' א"נ ה"ק גם דברי ר"י אלו כדעתיה ברישא: מותר הפירות. דקאמר ר"י היינו מה שהשכיר ההקדש והוא ממותר שירי הלשכה כדאר"י לעיל: זו סאה רביעית לתנן לקמן בפירקין המקביל עליו לספק סלתו' מד' סאין בסלע ועמדו בשלשה יספק ארבעה ומה שהקדש משתכר בזה הוא הנקרא מותר הנסכים: ברואים. גדושת המדה שהיה ההקדש מקביל בגודש ומוכר במחוק: ופריך ולית ליה לר' חייה בר"י. שהיו ברואי המדות ולדידה מה היו עושין בהן: מה דנפל לסאה רביעית וכו'. מה שהיו עושין בסאה רביעית היו עושין בברואי המדות דשניהן נקראין מותר הנסכים: ופריך על דעתיה דר"ח ב"י וכו'. בשלמא לר"ח ב"י דאמר מותר הפירות דקאר"י היינו מותר השכר תני שפיר בסיפא זה וזה לא היו מודים בפירות דסברי אין משתכרין בשל הקדש וכדאמר ר"ע לעיל אלא לר"י קשיא דהא תנן לקמן המקביל עליו לספק מד' יספק מד' ולא פליג ר"ע משמע דכ"ע מודים בה והכא תנן זה וזה לא היו מודים

בפירות: ומשני לא היו מודין בפירות. שיהיו לקיץ המזבח אבל מודין הן שהפירות לכלי שרת: עד כדון בירואי כבור כלומר הניחא בירואי כבור באין לכלי שרת אללא הבירואין שניתותרו מקרבנות היחיד איך אפשר שכלי שרת יהיו נעשין משל יחיד ולתרווייהו פריך בין לר"י ובין לר"ח ב"י: ומשני כדא דתני וכו' אריכה למסור לכבור. ה"נ בירואי יחיד כיון שמסרן לכבור מותר לעשות מהם כלי שרת: עד כדון בירואי הלח. הם קדושים לפי שהבירואין נכנסים לתוך הכלי ונתקדשו בי ושוב נעקרו ממנו כשנפלו לחוץ: ואפילו בירואי יבש. מי אמרינן דאף הן קדושים או דילמא כיון דלא נכנסו לתוך הכלי לא נתקדשו והן חול: ופשיט כהאי דתנינן תמן. במנחות פ' התודה: הנסכים שקדשו בכלי שנתנו בכלי ונמלא הזבח פסול: אם יש גם זבח אחר. שאין לו נסכים יקריב אלו נסכים עמו: ואם לאו. משקדשו בכלי נפסלו בלינה שמעינן מיהת דאם לא נתקדש בכלי אינו מקודש א"כ ה"ה בירואי יבש אינן קדושים: הלכה ג* מתני' מותר הקטרת. הנותר בכל שנה שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה שם"ח מניס שם"ה כמנין ימות החמה וג' מנין שמהם מכניס כה"ג מלא חפניו ביוה"כ ולא היו נכנסין כולן בחפניו ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנת פשוטה ימיה שני"ד: מה היו עושין בה להקטירה לשנה הבאה: מפרישין ממנה. מן הלשכה: שכן האומנין. מפרש בגמ' וחוזרין ולוקחין וכו'. והכי לניעא מי לתא טפי ולא למכרם ולחזו' ולקנותם: אם בא החדש בזמנו. שהביאו שקלים חדשים קודם ר"ח ניסן שהוא זמן תרומה החדשה לוקחים מותר הקטורת מתרומה החדשה על ידי חילול: ואם לאו. שלא הביאו שקלים חדשים עדיין לוקחין אותה מתרומה הישנה: גמ' ולא נמלא הקדש מתחלל על הקדש. דקס"ד דמחללין על שכן האומנין שעשו מלאכת הקדש ואותן מעות נמי קדש הן. ל"א ה"ג ולא נמלא ההקדש מתחלל על המלאכה וכ"ה בתוספתא דמעילה וה"פ כיון שאין בה ממש אין מחללין עליה: על הבנין. דקי"ל בונין בחול ואחר כך מקדישין וכשקונין (קרבן העדה)

ריבב"ן מידין בפירות להשתכר דאין עניות במקום עשירות: מתני' הקטורת שס"ח מנין היו כדתניא בכריתות פ"ק פיטום הקטורת כיצד הצרי והצפורן וכו' כל המנין דהנהו סממנין דחשיבי התם הסשס"ח מנין מקטירין כל השנה בין שנים פשוטות ומעוברות חצי מנה בבקר וחצי מנה בערב [משום דכתיב] בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה וכתוב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה נשאר שלשה מנין ומהן היה מקטיר כ"ג ביוה"כ לפני ולפנים כדכתיב ומלא חפניו קטרת סמיסוכו': מחללין אותה על מעות האומנין לאומני בית אבטינס היו פורעין אותן ממעות חולין ואח"כ האומנין היו קונין מותר הקטורת מן הגזבר וחוזרין ולוקחין אותה מהן מתרומה חדשה ואם לאו קונין מן הישנה. כדאיתא במס' ר"ה פ"ק מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא אלא שחסר מצוה: (ריבב"ן)

ומביא קטורת ומחלל עליהן ונותנים אותה לאומנים בשכרן אותן המעות מה יעשה בהן רבי אומר אומר אני ינתנו לבית גרמו ולבית אבטינס שהיו בקיאיין בפיטום הקטורת ובמעשה לחם הפנים א"ר שמואל בר רב יצחק והן שיהו חייבין להן מעות משעה ראשונה רבי חייה בר בא בעי לא היו חייבין להן מעות משעה הראשונה אתא רבי (ביבי) בא בשם ר' חייה בשם ר' יוסי (יוחנן) מקייצין בהן את המזבח ר' בא בר כהן בעי קומי ר' יוסה מחלפא שיטתי דר' חייה בר בא תמן צריכה ליה וכה פשיטא ליה הא דצריכה ליה בכלי שרת הא דפשיטא ליה בקיץ למזבח דאיתפלגון פיטמה בחולין ר' יוסי בי רבי חנינה אמר פסולה רבי יהושע בן לוי אמר כשירה מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה קודש היא שתהא הווייתה בקודש מה טעמא דרבי יהושע בן לוי קודש היא שתהא באה מתרומת הלשכה אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא דרבי יוסי בן חנינה כשמואל ודרבי יהושע בן לוי כר' יוחנן דתנינן המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור רבי יוחנן אמר קטורת אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת ודרבי יוסי בי ר' חנינה כשמואל דאמר רב הונא בשם שמואל מכתשת עשו אותה ככלי שרת לקדש א"ר יוסי בי רבי בון אמרה (ר' זעירא קמיה) רבי חונא קומי רבי יוסי דבר שקדש בכלי שרת נפדה א"ל ולא דשמואל היא דשמואל אמר קל הוא במותר דאיתפלגון הותירו תמימים שמואל אמר נפדין כתמימים ורבי יוחנן אמר נפדין כפסולי המוקדשים הותירו שעירים על דעתיה דשמואל אם עולה נפדית לא כ"ש חטאת על דעתיה דר' יוחנן א"ר זעירא ירעו אמר רבי שמואל בר רב יצחק מקייצין בהן את המזבח וקשיא יש חטאת שקריבה עולה אמר ר' יוסה שנייא היא שאין קרבנות צבור נקבעין אלא בשחיטה אמר רבי חייה (חנינה) תנאי ב"ד הוא על המותר שיקרבו עולות:

קרבן העדה מן האומנים נותנין להן בעד הבנין ובעד השבח יחד: אותן המעות. שחיללו בו הקטורת והיה בראשונה לכורך האומנים מה יעשו בהן: ינתנו לבית גרמו וכו'. שמקבלין שכרן מתרומת הלשכה: והן וכו'. והוא שיהו חייבין להן לבית גרמו מעות משנה שעברה דאי משנה הבאה אף שכרן בראה מתרומה חדשה: בעי. שאל אם לא היו וכו' מה יעשו במעות הראשונות: תמן כריכא ליה. מעיקרא מיבעיא ליה והשתא פשיטא ליה דר' בא בשם ר' חייה בר בא אמר למילתיהו: ומשני הן כריכא ליה. הא דקמבעיא ליה אם הן באין לכלי שרת כשירי הלשכה או דהוו להו כמותר תרומת הלשכה אבל לקיץ המזבח ודאי באין דאף מותר תרומת הלשכה לקיץ המזבח בזה: דאיתפלגון. דפליגי ר"י ב"ח ור"י ב"ל: פיטמה. לקטורת בכלי חול: קדש היא. קדש תהיה לכס: שתהא הווייתה בקדש. שכל מעשיה לא יהיו אלא בקדש: שתהא בראה מתרומת הלשכה. אבל אין כריך לעשותה בקודש: דתנינן. בסיפא: המקדיש נכסיו. וקי"ל סתם הקדשות לבדק הבית: והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור. וכל המקדיש דבר הראוי למזבח אינו יולא מידי מזבח לעולם והראוי לקרבן יחיד מוכרין אותו ליחיד והראוי לקרבן צבור שאי אפשר להקריבו כך לכריך לקנות מקופת הלשכה הלכך נותנין אותן לאומנים בשכרן: רבי יוחנן אמר. הא דתנן והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור היינו קטורת דאי בהמה הא תני לה בסיפא והיא ראויה ליחיד כמו לכבוד ואי יינות ושמנים וסלתות הא תני להו אלא

קטרת דאינה ראויה אלא לכבוד אלמא עושין קטורת מחולין ובחוז' וקשיא לר"י ב"ח: באומן של בית אבטינס. שהיה נוטל בשכרו מותר הקטרת שניתותר אלא שהיו לוקחין ממנו אחר כך ולא הספיקו ליקח עד שהוקדשה ולעולם בקדש נעשית וכו"י ב"ח: מכתשת. ששחקו בה הקטרת היתה כלי שרת לקדש לכל מעשיה בקדש: דבר שקדש בכלי שרת נפדה. בתמיה ואנן תנן נותנין אותה לאומנין בשכרן: א"ל ולאו שמואל היא. כלומר מאן אמרה להך שמעתתא שמואל ושמואל הוא דאמר שהקילו במותר קדשים: דאיתפלגון. דפליגי שמואל ור"י: הותירו תמידין. שלקחו. ממעות צבור מתרומת הלשכה לתנן בערכין אין פוחתין מששה טלחים מבוקרין בלשכת הטלחים וכשמגיע ר"ח ניסן לא היו מקריבין שוב קרבנות צבור ממעות התרומה של אשתקד שנאמר חדש בחדשו חדש והבא קרבנות מתרומה חדשה ונמלא בכל שנה ושנה ד' טלחים בלשכת הטלחים ממעות התרומה הישנה והיינו שהותירו שלא הולכנו להקריבו בשנה שעברה: שמואל אמר נפדין כחמימין. להכשירן בשנה זו ומחללין אותן על מעות חולין ואותן המעות ילכו למותר התרומה הישנה וכיון שיאלאו לחולין חוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה ויקרבו בשנה זו ואע"ג שאין בהמת קדשי יחיד מתחללת בלא מים כדקי"ל מואס כל בהמה טמאה דאמר מר בבבלי מומין שנפדו הכתוב מדבר אילו של צבור נפדין לבז ב"ד מתנה עליהן ובכל חולין אי אפשר לפדותן ממעות תרונה חדשה שאין הקדש מתחלל על הקדש: נפדין כפסולי המוקדשין. וירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה דקדושת הגוף שבהן להיכן הלכה ואינן מתחללין בלא מוס: הותירו שעירים. שקנו הצבור מתרומת הישנה כגון שעיר של ר"ח אדר שנאבד ונמלא בניסן: אם עולה נפדית. להקריבה עולה ואע"ג שאם מניחין אותה לרעות עד שיסתאב נמי דמיה נופלין לקיץ המזבח להקריב עולה אפ"ה נפדית להקריבה עולה עולה: לא כ"ש חטאת. שאם מניחין אותה שאינה קריבה אלא עולה: ר"ז אומר ירעו. השעירים כמו העולות: מקייאין בהן. בשעירים שנתותרו משנה לשנה את המזבח כשהמזבח בטל מקריבין אותן לנדבות צבור: וקשיא יש חטאת קריבה עולה. דשעירי הצבור חטאת הן וקיץ המזבח עולות הן: שנייא היא. שאני קרבנות צבור שאינן נקבעין לשם מה שיהיו אלא בשחיטתן וכל זמן שהן חיים ראות ביד צבור לשנותן למה שיראו: תנאי ב"ד על המותרות. אפילו חטאת שיקריבו עולות אבל שאר חטאות של צבור אין משתנין להיות עולות: (קרבן העדה)

ריבב"ן אין פירוש בדף זה (ריבב"ן)

דף יב - א

הלכה ד* מתני' המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הצבור ינתנו לאומנין

בשכרן דברי ר"ע אמר לו בן עזאי אינה היא המדה אלא מפרישין מהן שכר האומנים ומחללין אותן על מעות האומנין ונותנים אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחים . אותה מתרומה חדשה המקדיש נכסיו והיה בהן בהמה ראויה על גבי מזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסיו לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית אמר ר"ע רואה אני את דברי ר' אליעזר מדברי רבי יהושע שר' אליעזר השוה את מדותיו ור' יהושע חלק א"ר פייס שמעתי את דברי שניהן המקדיש בפירוש כדברי ר' אליעזר והמקדיש סתם כדברי ר' יהושע המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויים לגבי מזבח יינות ושמינים ועופות ר' אליעזר אומר ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית: **גמ'** המקדיש וכו' לקרבנות צבור: ר' יוחנן אמר קטורת אמר רבי הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטורת מה טעמא דבן עזאי שאין ההקדש מתחלל על המלאכה אלא על המעות: תמן תנינן יש בקדשי בדק הבית שסתם הקדשות לבדק הבית הקדש בדק הבית חל על הכל ומועלין בגידוליהן ואין בהן הנייה לכהנים אמר רבי חנניה דר' ליעזר היא דתנינן המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה ע"ג מזבח זכרים ונקבות רבי ליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקיבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית אמר רבי יוחנן טעמא דרבי ליעזר **[ויקרא כז-יד]** ואיש כי יקדיש את ביתו קודש לה' במה אנו קיימין אם בבית דירה כבר כתיב **[ויקרא כז-טו]** ואם המקדיש יגאל את ביתו אלא כי אנו קיימין במקדיש נכסיו מכן שסתם הקדשות לבדק הבית אמר רבי זעירא רב חונה בשם רב במה פליגין במקדיש נכסיו אבל במקדיש עדרו כל עמא מודיי שהוא למזבח רבי בא רב חונה בשם רב מה פליגין במקדיש עדרו אבל במקדיש נכסיו כל עמא מודיי שהוא לבד"ה על דעתיה דרבי זעירא ניחא וקשיא על דרבי בא בהמה לא למזבח היא בהמה למזבח היא ולמה סתם האיש הזה שהוא כאומר לא יהיה אלא לבד"ה רבי יוחנן אמר לא שנייא היא המקדיש נכסיו היא המקדיש עדרו היא המחלוקת (רבי אבא בשם רבי אבהו בשם ר' אחא) רב חונה בשם רב רבי אבהו בש' רבי יוחנן קדשי בד"ה שפודאן תמימין יצאו לחולין מתני' אמרה כן ולדן וחלבן מותר לאחר פדיון

קרבן העדה הלכה 7* מתני' המקדיש נכסיו. וסתם הקדש לבדק הבית: והיו בהם זכרים הראוים לקרבנות צבור. היינו קטורת: ינתנו לאומנין בשכרן. ויוצאין לחולין אע"פ שאין דבר אחר נכנס תחתיו להסבר הקדש מתחלל על המלאכה דכתיב ועשו לי מקדש שתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש: אינה מן המדה. כלומר אין מדה זו שאחה אומר כמדה האמורה לעיל בקטורת ואין ראוי אלא שתשנה מדותיהן הלכך מפרישין מהן שכר האומנין וכו' כדאמרין לעיל גבי מותר הקטורת שאין הקדש מתחלל על המלאכה: ודמיהן . פלו וכו' לבדק הבית. לסבר סתם הקדש לבדק הבית ואפי' במידי דחזי למזבח אבל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח שהמקדיש תמימים לבדק הבית אין נפדים אלא למזבח והדמים יפלו לבד"ה: ויביא בדמיהן עולות. קסבר מידי דחזי למזבח מסתמא למזבח אקדשינהו הלכך זכרים עצמן יקרבו עולות אבל נקבות אין קרבות שלמים דדעתיה דמקדיש שיהיו כולן לגבוה הלכך ימכרו לצרכי זבחי שלמים לכיון דראויו' למזבח חלה עלייהו קדושת המזבח

ויביא בדמיהן עולות: המקדיש בפי'. שאמר בהמה ונכסי להקדש דכיון שהפרישן והבדילן זו מזו ואעפ"כ לא אמר בהמה למזבח ונכסי לבדק הבית שמעינן שדעתו שהכל ילך אל מקום א' לבדק הבית אבל המקדיש סתם כל נכסיו אמרינן שדעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי: יינות שמנים וסלתות. שהן ראויין למנחות ולנסכים: ועופות תורים ובני יונה: ר' ליעזר וכו'. טעמו מפרש בגמ': גמ' קטורת. היינו דברים הראויין לקרבנות כבוד דבהמה ויינות ושמנים וסלתות כזר תני להו וקסבר יחיד מתנדב קטורת ור' הושעיא פליג כדפי' לעיל: תמן תנינן. בתמורה פ"ז: ומועלין בגידוליהן. שהמקדיש בהמה לבדק הבית מועלין בחלבה: ואין בהן הנאה לכהנים. משא"כ בקדשי מזבח הבשר או העור לכהנים: דר"א היא. הא דתנן סתם הקדשות לבד"ה דמשמע אפילו על בהמה אחיא כר"א: מה אנו קיימין. במאי איירי הך קרא אס במקדיש בית ממנש: ה"ג כי פליגי במקדיש נכסיו. וה"פ דוקא במקדיש נכסיו הוא דאר"א שאף דמי הבהמות יפלו לבדק הבית שאין אדם חולק נדרו ומדשאר נכסיו לבדק הבית אף בהמה נמי: אבל במקדיש עדרו. כלומר במקדיש בהמות לחוד אף ר"א מודה שהן למזבח כיון שראויין למזבח: כל עמא מודיי. אפי' מ"י מודה שהוא לבדק הבית שאין אדם חולק נדרו: בהמה לא למזבח היא. בתמיה וכיון דבהמה למזבח נימא הכל למזבח אפי' שאר נכסיו שאין אדם חולק נדרו וספיקא לחומר: ומשני בהמה. ודאי למזבח היא אללא הכא אזלינן לקולא ואמרינן לבדק הבית הוא מדסתם המקדיש הזה ולא פי' שמקדיש בהמות. אללא אמר נכסיו ה"ל כאומר בפירוש שיהן לבדק הבית: לא שנייא וכו'. ל"פ המקדיש נכסיו ול"פ המקדיש עדר בתרתייהו פליגי ר"א ור"י: שפודין תמימים. כגון שעבר והקדיש תמימי' לבדק הבית כשהן נפדין בעוד שהן תמימים יולאין לחולין: (מתני'. לחולין פ' הזרוע נמי דייקא): מתניתא אמרה כן. בתמיה הא לא תנן אללא ולדן וחלבן של בעל מוס שגפדו של בעל מוס קבוע הוא דמותרין לאתר פדיון אבל של (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' ראויין לקרבנות צבור מפרש בירושלמי קטורת ינתנו לאומנין בשכרן לאומני בית אבטינס בן עזאי לא סבירא ליה ליתן הקטורת לאומנין וטעמא מפרש בתוספתא ובירושלמי לפי שאין ההקדש מתחלל על המלאכה ומתני' דלעיל סתמא כבן עזאי: מתני' המקדיש נכסיו סתם זכרים ימכרו לצרכי עולות אע"פ שאין פודין תמימין דוקא קדשי מזבח אכל קדשי בדק הבית נפדין תמימין דקי"ל בתמורה המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם וכן מפרש בירושלמי ר' חזקיה בשם ר' יוסי קדשי בדק הבית נפדין תמימין יצאו לחולין אין תימר לא יצאו לחולין היאך קדשי מזבח חלין על קדשי בדק הבית דס"ל לר' אליעזר דסתם הקדשות לבדק הבית ואין אדם חולק הקדשו לקדשי מזבח ולקדשי בדק הבית והכי מוכח בזבחים בפרק טבול יום דר' אליעזר סבר אין אדם חולק הקדשו. דלא שביק אינש קדשי מזבח ועביד קדשי בדק הבית: ירושלמי אמר ר' יוחנן מ"ט דר' אליעזר ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' מה אנו קיימין אם בבית דירה כבר כתב חס. המקדיש יגאל את ביתו אלא כך אנו קיימין במקדיש נכסיו (כל עמא מודו) [מכאן שסתם הקדשות] שהוא לבדק הבית ר' זעירא בשם רב מה פליגן במקדיש נכסיו אבל במקדיש עדרו כל עמא מודו דלמזבח ר' בא בר הונא בשם רב מה פליגן במקדיש עדרו אבל במקדיש נכסיו כל עמא מודו לבדק הבית ר' יוחנן אמר היא המקדיש נכסיו היא המקדיש עדרו היא המחלוקת: מתני' נקבות ימכרו לצרכי זבח שלמי' טעמא דר' יהושע לפי (שאינן אדם) [שהאדם] חולק הקדשו ולא שביק קדשי מזבח ועביד קדשי בדק הבית להכי זכרים הן עצמן יקרבו עולות אבל נקבות אינו יכול הוא להקריבן שיאכל הבשר והעור שלו כשאר שלמים שהכל הקדש לפיכך ימכרו והם יקריבו (ודמיהן לבד"ה) וגם עור הזכרים שהן

עולות לבד"ה והכי מסיק בפ' טבול יום הנ"מ בשר דלא תפיס לקדשי בדק הבית אבל עור תפיס אע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדשו מה שראוי למזבח ושאינו ראוי למזבח לבדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורותיהן לכהנים דמודה הוא שהעור לבדק הבית כשאר נכסים אפי' עיר העולה וכך פירש רבינו שלמה זצ"ל: ירושלמי אמר ריש לקיש טעמא דר' יהושע דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריב לה' לעולה הכל קרב עולה. לרצונכם תמים זכר מנין אפילו נקבות ת"ל בבקר לרבות את הנקבות ובתמורה פ"ג [דף כ] א"ל ר' חייא בר אבא לר' יוחנן לר' יהושע דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות ש"מ דקדושת הגוף אקדשינהו נקבות היכי קרבי שלמים הני מכח קדושה דחוייא אתיין פי' דהא אינו ראוי להקריבן הוא אלא דמיהן נבעי רעייא א"ל ר' יהושע ס"ל כר' שמעון דאמר כל מילי דלא חזו להקרבה לא נחתא קדושה לגופיה דתנן התם המפריש נקבה לאשם תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה אשם אם קרב אשמו יפלו דמיו לנדבה ר"ש אומר תמכר שלא במום אלמא לא קדוש אלא דמיה: מתני' השווה את מדתו הכל לבדק הבית ואינו חולק הקדישו ור' [יהושע] חלק הקדישו לקדשי מזבח ולבדק הבית: בפירוש. שפירש לבדק הבית: מתני' ר' אליעזר אומר ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות ירושלמי אמר ר' אבהו בשם ריש לקיש טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריב לה' לעולה. הכל קרב לעולה בבקר ולא עופות פי' אין מקריבין הן עצמן. להקריבו אין את יכול דכתיב בבקר ולא בעופות לפדותו אין את יכול שאין לעוף פדיון לפוס כן צריך למימר לא קדשה אלא קדושת דמים ועוף דאין לו פדיון מנא לן דתניא בפרק המנחות והנסכים העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אין להם פדיון שלא נאמר אלא בבהמה כדכתיב אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך ובבהמה בעלת מום משתעי קרא:

דף יב - ב

רב חזקיה בשם רב חסדא תיפתר שפדאן תמימין והוממו רבי יוסה בשם רב חסדא מתני' אמרה כן ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונין רבי חזקיה בשם רבי יוסה קדשי בדק הבית שפדאן תמימין יצאו לחולין אין תימר לא יצאו לחולין היאך קדשי מזבח חלין על קדשי בדק הבית בעלי מומין קדשי מזבח חלה עליהן ליידה מילה לגיזה ולעבודה הפריש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו עושה תמורה ר"ש אומר לעולתו עושה תמורה לפסחו ולאשמו אינו עושה תמורה רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר"ש לעולתו ולפסחו ולאשמו אינו עושה תמורה אמר רבי יוחנן טעמא דר"ש שכן מצינו נקבה בעוף כשירה לבא עולה וא"ר יוחנן טעמא דר"ש בן יהודה אם מין במינו הוא חלוק עליו כ"ש מין בשאינו מינו איזהו מין במינו שהוא חלוק עליו כהדא דתני אשם בן שנה והביא בן שתים (יצא) בן שתים והביא בן שלש לא יצא (רבי שמעון אומר כל עצמן אינן קדושים) א"ר יוחנן ר"ש ור' יהושע שניהם אמרו דבר אחד כמה דר' יהושע אמר נקבה לעולה לא קידשה אלא הקדש דמים כן ר"ש אמר נקבה לעולה לא קידשה אלא הקדש דמים אין תימר קדשה קדושת הגוף ירעו אמר ר' אני רואה את דברי ר"ש בפסח (שמא הקדש) שהמותר פסח בא שלמים ולימא אין אני רואה דברי ר"ש באשם (שמא הקדש)

שהמותר אשם בא עולה אמר רבי אבין אם הקדיש פסח בא שלמים גופו קרב שלמים
אם הקדיש אשם בא עולה אין גופו קרב עולה מהו כדון ההין אמר הקדש דמים (קדוש)
הקדיש וההן אמר הקדש גופו (קדוש) הקדיש: ר' זעירא בשם ר"ש בן לקיש טעמא
דרבי יהושע [\[ויקרא כב-יח\]](#) דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם
איש איש מבית ישראל וגו' אשר יקריב לה' לעולה הכל קרב לעולה לרצונכם תמים זכר
מנין אפילו נקבות ת"ל [\[ויקרא כב-יט\]](#) בבקר לרבות את נקבות רבי יצחק בי ר"א שאל
כתיב זכר ואת אמרת בבקר לרבות את הנקבות ודכוותי' כתיב תמים ואת אמרת בבקר
לרבות בעלי מומין מה ביניהון רב אמר שבטא דכדכדא ביניהן: ר"א אומר ימכרו כו'
המין: ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר"א [\[ויקרא כב-יח\]](#) דבר אל אהרן ואל בניו
וגו' אשר יקריבו לה' לעולה הכל קרב עולה [\[ויקרא כב-יט\]](#) לרצונכם תמים זכר יכול
אפילו עופות ת"ל בבקר ולא עופות רבי ירמיה ור' בון בר חייה הוון יתיבון ואמרין תמן
אמר ר' יוחנן טעמא דר' שמעון שכן נקבה שבעוף כשירה לבא עולה וכא אמר הכין

קרבן העדה תמימים אפילו לאחר פדיון אסור: תיפתר. הא דקאמר ר' יוחנן שפדיון תמימין ואח"כ
הוממו יולאין לחולין וקמ"ל אע"ג דבשעת פדיון תמימין היו יולאין לחולין ופי' הרא"פ בזה אינו
מחוויר כלל: מתניתא. דפ"ז דתמורה אמרה כן דתנן התם יס בקדשי מזבח וולדן וחלזן אסור לאחר
פדיון משא"כ בקדשי דקה הבית והיינו בשקדש הקדשן למומן ה"נ אם נפדו תמימים והוממו יולאין
לחולין: אין תימר וכו'. לאם נאמר לא ילאו לחולין א"כ לעולם בקדושת דקה הבית קיימין אין תנן
במתני' לר"א זכרים שהוקדשו לד'ה ימכרו לכרכי זבחי עולות: בעלי מומין. המקדיש בעלי מומין
למזבח אע"ג שהוא עובר משום חמשה שמות מ"מ קדושת מזבח חל עליהן: ליידה מילה. לאיזה
דבר חל עליהן קדושת המזבח: ומשני לגיזה ועבודה. לאילו קדשי דקה הבית מותרין בגיזה ועבודה
וקדשי מזבח אסורין: לעולתו לפסחו ולאשמו. ואלו אינן באין אלא זכרים: שכן מלאנו עולת נקבה
בעוף כשרה. לאמר מר תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעוף הלכך חל עליה שם עולה
שתרעה ותעשה תמורה: ואר"י טעמא דר"פ. אליבא דרשב"י: אם מין במינו הוא חלוק עליו. אפי'
באיל גופיה שמביא לאשם אם שינה איני חל עליו שם אשם כדמסיק כ"פ אם מקדיש נקבה לאשם
שאינו קדוש: ה"ג הביא בן שהים לא ילא. וכ"ה בבבלי וברמב"ם: כן ר"פ אמר. לשיטת ר"פ בן
יהודה דכל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתי ליה קדושת הגוף ואפילו עולה הלכך אינן כריכין
לרעות אלא ימכרו מיד לכרכי אותו המין ואינן עושין תמורה: ה"ג א"ר אין אני רואה וכו'. וכ"ה
בבבלי: שמא הקדש פסח בא שלמים. שכן מותר פסח קרב שלמים ושלמים באין נקבה ואע"ג דהך
נקבה לא קרבה שלמים אפי' לאחר הפסח אלא תרעה מיהו שם שלמים עלה ונחתה לה קדושת
הגוף: ופריך ולימא ולא אראה דבריו של ר"פ באשם. הואיל ומותר אשם קרב עולה ואישתכח דהך
נקבה לאשם עולה היא ותיקדש קדושת הגוף: גופו קרב שלמים. הפסח עצמו לאחר הפסח קרב
שלמים הלכך חל עליו שם שלמים: אין גופו קרב עולה. אלא ירעה עד שיסתאב ודמיו יפלו לנדבה
לקייז המזבח: מאי כדון. במאי פליגי ת"ק ור"פ דברי הרא"פ בזה אין נראין: ההן אמר וכו'. ת"ק
סבר קדושת דמים קדש אפי' אינו אלא קדושת דמים עושה תמורה דמגו דנחתא ליה קדושת דמים
קדש נמי קדושת הגוף ור"פ סבר דוקא אם קדש קדושת הגוף מתחילה הוא דקדש לרעיי' ולתמורה

אבל קדושת דמים לא דלל אמרינו מגו: איש איש מבית ישראל. ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעולה: הכל קרב לעולה. כל מה שהם נודרים ומחנודים מדברים אשר יקריבו לה' אפי' יינות ושמנים וסלתות יהיה לעולה: ואת אמרת בבקר לרבות נקבות. בתמיה לא לכתוב זכר ולא בבקר: ומשני ודכותה כתיב תמים. דכתיב תמים זכר ואפ"ה קדש לדמי דתנו המקדיש בעלי מומין למזבח אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה עשוי דכתיב ולנדר לא ירצה ראוי הוא ללא מרצה הא מיקדש קדשי לדמי ה"נ לכתחילה לא יקדיש נקבה מיהו אי מיקדש קדשי לעולה קדשי לדמי: מה ביניהון. מאי איכא בין ר"ע לרבי פפייס: שיצטא דכדכדא ביניהון. וכדכד היינו עז שיש לאורגים שראשו חד ומעבירו על השתי כשהוא מתוח לפניו ושזבט בו החוטין ומקרב המזבילין בין שני חוטין העליונים ותחתונים ומיד נוחים להתפרק ונפתח שער לירות בו חוט הערב וקאמר רב שיש הפרש גדול ביניהם דהא דקאמר ר' פפייס שהמקדיש בפירוש כדברי ר"א היינו שהקדיש בפירוש לבד"ה אבל הקדיש סתם כר"י ור"ע סובר סתם הקדשות לבדק הבית א"נ ה"ק כשם שהכדלדל מקרב המזבילין כך קרובים דברי ר"פ ור' עקיבא דהמקדיש בפירוש היינו שפירש נכסי ובהמה וכדפרישית במתני' ואפשר לומר דאף ר"ע מודה בזה ור"א פ' פי' בענין אחר ודבריו תמוהים ע"ש: הכל קרב עולה. כל מה שנודרים מדברים אשר יקריבו לה' אפי' יינות ושמנים וסלתות יהיו לעולה: יכול אפי' עופות. יקריב בדמיהן או אם הקדיש עוף יקריבנה עולה: ת"ל בבקר. הא אינו מקריב בכל מה שמתנדב אלא עולת בהמה בלבד: תמן אר"י וכו'. אהא דאר"ש המפריש נקבה לעולה עושה תמורה קאר"י דהיינו טעמא לפי שמלינו נקבה בעולת העוף נחתי לה קדושת הגוף ועושה תמורה: והכא הוא אמר הכין. דהמקדיש עופות ימכרו שמעינן ללא נחתי להו קדושת הגוף לאל"כ אסורין למכור: (קרבן העדה)

ריבב"ן אין פירוש בדף זה (ריבב"ן)

דף יג - א

א"ר יוסי קיימתיה כהא דא"ר שמואל בשם ר' זעירא כל שאינה יכולה ליקרב לא היא ולא דמיה לא קדשה אלא הקדש דמים ואת אמרת יאות להקריבו אין את יכול דכתיב בבקר ולא עופות לפדותו אין את יכול שאין לעוף פדיון לפום כן צריך מימר לא קדשה אלא קדושת דמים חברייא בשם רבי יוחנן ר' אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן טעמא דהין תניא [\[ויקרא כז-יא\]](#) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' מה ת"ל טמאה אלא אפילו טמאה באותו השם וקשיא בדא כתיב [\[ויקרא כז-\]](#) יא [\[ויקרא כז-יב\]](#) והעריך ר' זעירא בשם ר"א לא אמר כן אלא [\[ויקרא כז-יא\]](#)

ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' כל שאינה ראוי ליקרב לא כאן ולא במקום אחר אינו עושה תמורה יצאת נקבה (שבעוף) לעולה אע"פ שאינה ראויה ליקרב כאן ראוי ליקרב במקום אחר רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא הרי הרובע והנרבע שאינן ראויין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר והרי הן עושין תמורה אמר לון אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש (ס"א ממום) וקשיא בדא כתיב ויקרא כז-יא והעמיד ויקרא כז-יב והעריך: הלכה ה' *מתני' אחת לל' יום משערין את הלשכה כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע עמדו משלש יספק מד' משלש ועמדו מד' יספק מד' שיד הקדש על העליונ' אם התליעה סולת התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה: **גמ'** תני בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והכהנים זריזין הן:

קרבן העדה קיימתה. טעמא דר"א דמתני' כדר' שמואל: לא היא. עלמא: ולא דמיה. ע"י פדיון כשנפל בה מום: אלא הקדש דמיס דהיינו קדושת בדק הביה: ואמרת יאות. ופיר האמרת שעופות לבד"ה: להקריבו. לעולה לקייץ המזבח א"א דכתיב בבקרא: שאין לעוף פדיון. אף שנפל בו מום כדאיתא בתו"כ: לפום כן וכו'. לפיכך כריך לומר דעופות לא קדש מתחילה אלא קדושת דמיס: טעמא דהין תניא. טעמו דהך תנא דאמר אליבא דר"א המפריש נקבה לעולה ולאשם ולפסח אינו עושה תמורה: אלא אפי' טמאה באותו השם. שלא קרא עליו שם קרבן הראוי לו: וקשיא בדא כתיב והעמיד והעריך. בתמיה וכי קרבן כזה שהוא תם בעי העמדה והערכה דהא בסיפא דהך קרא כתיב והעמיד והעריך וכאן ממ"נ לא בעי העמדה והערכה או שאינו קדוש כלל או שהוא עלמו קרב למזבח: ה"ג יראה נקבה שבעולה. וה"פ אם הקדיש נקבה לעולה הרי היא ראויה למזבח לשם שלמים: הרי הרובע והנרבע. דתני בתוספתא פ"ק דתמורה דעושין תמורה ואינה ראויה להקרבה כלל: אלא. דומיא דטמאה ממש שאין במינה קרבן לאפוקי עולת נקבה שיש במינה קרבן: ה"ג בהדא כתיב והעמיד והעריך. סיומא דתירוצא דר"ז הוא כיון דקרא איירי בטמאה ממש כריכה העמדה והערכה: הלכה ה' *מתני' משערין את הלשכה. נותנין שיעור ליינות ושמנים וסלתות שיעמיד זה השער לשלשים יום ולוקחין מהם הגזברין מה שצריכין באותו סכום שפסקו ואם נתיקר המקח אין מוסיפין דמיס ואם הוזל לוקחין לפי הזול: המקבל עליו לספק סלתות. בימות קציר חטים ובלירת ענבים ומסיקת זתים היו הגזברים מקדימין מעות לחנוני והיה החנוני מקבל עליו לספק יינות ושמנים וסלתות כל השנה ואם היו אז נמכרים ד' סאין בסלע והוקרו ועמדו ג' סאין כריך ליתן ד' סאין דהקדש קונה בכסף דכתיב ונתן הכסף וקם לו ואם קיבל לספק ג' סאין בסלע והוזלו ועמדו ד' בסלע נתן ד' בסלע ללא גרע מהדיוט ללא קני אלא במשיפה: התליעה לו. ואפילו משך הגזבר ונתן מעות אחריותם על החנוני: אינו מקבל מעותיו. כלומר אינו נחשבין מעותיו של חנוני ולא זכה בהם אע"פ שקבלום מהגזבר: עד שיהיה המזבח מרצה. שיעלה לראון על המזבח הלכך אם התליעה הסולת או שהחמיץ היין אחריותם על החנוני: גמ' מיד היו מקבלין את מעותיהן. ללא חיישינו שיפסלו שהכהנים זריזין הן: (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' משערין את הלשכה לפרוע את חובת ההקדש כדתניא בתוספתא אחת לל' יום משערין את הלשכה. כל מי שמכר להן יינות ושמינים וסלתות ואמר תנו לי מעותי אין שומעין לו.) אלא הולך אצל גזבר וגזבר מעמידו אצל שולחני: שיד ההקדש על העליונה אם נתיקרו אינו מפסיד ההקדש שהמעות קונות כדכתיב ונתן הכסף וקם לו. הוזלו אין ההפסד להקדש לפי שאין כח הדיוט חמור מן ההקדש שאינה קונה אלא במשיכה. התליעה סולת התליעה לו למוכר ואסור למזבח דתנו רבנן במנחות בפרק כל קרבנות סולת שהתליעה רובה פסולה חטין שהתליעו רובן פסולות וכן אם נשפך היין נשפך למוכר כדתניא בתוספתא פ"ב אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מרצה. ירושלמי תני ר' שמעון חומר מיד היה מקבל מעותיו והכהנים זריזין הן: (ריבב"ן)

פרק חמישי - אלו הם הממונים

הלכה א* **מתני'** אלו הן הממונים שהיו במקדש יוחנן בן פנחס על החותמות אחייה על הנסכים מתיה בן שמואל על הפייסות פתחיה על הקנין פתחיה זהו מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון. בן אחייה על חולי מעיים נחונייה חופר שיחין גביני כרוז בן גבר על נעילת שערים בן בבי ממונה על הפקיע בן ארזא על הצלצל הוגרס בן לוי על השיר בית גרמו על מעשה לחם הפנים בית אבטינס על מעשה הקטורת ואלעזר על הפרוכת ופנחס המלביש: **גמ'** ר' חזקיה א"ר סימון ורבנן חד אמר כשירי דור ודור בא למנות עליהן וחרנה אמר מי שהיה באותו דור בא למנות על כולן הוא אומר **[משלי י-ז]** זכר צדיק לברכה מאן דאמר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו על כולן הוא אומר **[משלי י-ז]** ושם רשעים ירקב ועל מי נאמר זכר צדיק לברכה על בן קטין וחביריו)

קרבן העדה הלכה א* מתני' על החותמות. ועל הסלתות כדמפרש לקמן צמתני': על הפייסות. להורות סדר הגורל מי יזכה בעבודה זו ומי בזו כמפורש במס' יומא: על הקינים. מחוסרי כפרה כגון זב וזבה ויולדת שמיאין קני חובה דהיינו תורים ובני יונה נותנים מעותיהם לשופרות שדמקדש והממונים על השופרות לוקחים המעות ומביאין בהן הקנים והיה לריך שיתמנה על זה חכם גדול ובקי כדאמרין במסכת אבות קנים ופתחי נדה הן הן גופי הלכות: שהיה פותח דברים וכו'. והוא מרדכי בלשן פעלה מן הגולה ונקרא כן שהיה בולל לשונות הרבה כדמפרש בגמרא: על חולי מעיים. מפרש בגמרא: חופר שיחין היה בקי בחפירות שיחין כדמפרש בגמרא והיה ממונה לחפור שיחין כדי שיהיו מים מריון לעולי רגלים: גביני. כך שמו של האיף המכריז כדמפרש בגמרא: על נעילת שערים. לנעול השערים בערב ולפתחן בבקר: על הפקיע. מפרש בגמ': ללכל. כלי שיר שיש לו קול גדול לשון תכלינה ארזיו אימצל"ו בלע"ז וכשהיו שומעין קולו היו הלויים מתחילין בשיר: על השיר. להתחיל את השיר וכשהיה מסיים היו כולן מסיימין: בית גרמו וכו'. כולה מפרש בגמרא: גמ' כשירי דור ודור בא למנות. שאי אפשר שאלו הנזכרים היו ממונים בכל זמן הבית דככל דור דור היו

משנתנים הממונים לכן פירש לאותן הכשרים שבכל מינוי ומינוי מנה התנא במשנתנו: מי שהיה באותו הדור. כשעלו ישראל מן הגולה מנה אותם שהיו בדורו ולא כל הממונים שהיו בזמן הבית: על כולן הוא אומר וכו'. אהא דתנן בפ"ג דיומא בית גרמו לא ראו ללמד על מעשה לחם הפנים בית אבטינס לא ראו ללמד וכו' הוגרס בין לוי היה יודע פרק בשיר ולא ראו ללמדו בן קמא לא ראו ללמד על מעשה הכתב על הראשונים הוא אומר זכר לדיק לזכרה ועל האחרונים הוא אומר שם רשעים ירקב וקאמר למ"ד דכשרים מנה התנא א"כ ע"כ לומר דאף בית גרמו ובית אבטינס היו כשרים שהרי מנה התנא אותם כאן ושם רשעים ירקב אכן קמא לא ראו ללמוד קא"י: על כולן הוא אומר שם רשעים ירקב. אפילו על בית גרמו: על בן קטין וחזיריו. (קרבן העדה)

ריב"ן מתני' אלו הן הממונים. ירושלמי רבי חזקיה ורבנן חד אמר כשירי כל דור ודור בא למנות וחרנא אמר מי שהיה באותו הדור מנה מה שבדורו. על החותמות שהיה נותן חותם למי שרוצה סולת ויין ושמן מן הגזבר דדמיהן ידועין לכל ומי שבא לקנות מן ההקדש נותן מעות ליוחנן והוא נותן לו חותם והיה כתוב בו דמי נסכי כבש או איל או פר כדמפרש לקמן וכתב בו שם היום ושם המשמר ואמיה היה נותן לו הסולת והיין והשמן: על הפייסות כדמפרש ביומא פ"ב כשהיו באין להפיס זקן ויושב במערבה בלשכה חציה בנויה בקודש וחציה בנויה בחול ומלמד להם דרך הפייס א"נ הוא היה נוטל מצנפת מראשו של א' מהן וממנו היה מתחיל המנין כדמפרש התם: פתחיה זה מרדכי בלשן ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון היכי דמי פותח דברים ודורשן כדאמר במנחות בפרק ר' ישמעאל (דף סד:): מעשה שבא העומר מגגות צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר מטא עומר לא הווי ידעי מהיכא אייתויי אכרוז אתא ההוא חרשא אותיב חדא ידיה איגרא וחדא ידיה אצריפא אמר להו מרדכי מי איכא דוכתא דשמיה גגות צריפין או צריפין גגות בדוק ואשכח מטא לאתויי שתי הלחם לא הווי ידעי מהיכא אייתויי מפרש בירושלמי לפי שכל התבואות נשדפו באותה שנה בארץ ישראל אכרוז אתא ההוא חרשא אותיב חדא ידיה אעיניה וחדא ידיה אסכרא אמר להו מרדכי מי איכא דוכתיה דשמיה עין סוכר או סוכר עין בדוק ואשכח הנהו ג' נשים דאתיין ג' קנין חדא אמרה לזיבתי וחדא אמרה לימתי וחדא אמרה לעינת. סבור זיבתי זיבה ממש לימתי ששפעה כים לעינתי שופעת כמעין דכלהו חדא לחטאת וחדא לעולה אמר להו מרדכי שמא בזוב סיכנה בים סיכנה בעינא סיכנה וכולן עולות דבנדד הביאום בדוק ואשכח היינו דתנן פתחיה על הקנין שהיה עומד לפרש כיצד מביאות הנשים קניהם: מתני' על חולי מעיים. ירושלמי על ידי שהכהנים הולכין יחפין (ריב"ן)

דף יג - ב

אמר רבי יונה כתיב **[ישעיה נג-יב]** לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל זה ר"ע שהתקין מדרש ההלכות והגדות ויש אומרים אלו אנשי כנסת הגדולה תיקנו אלא מה תיקן זה כללות ופרטות אמר ר' אבהו כתיב **[דברי הימים א ב-נה]** משפחת סופרים יושבי יעבץ מה ת"ל סופרים אלא שעשו את התורה ספורות ספורות חמשה לא יתרומו תרומה

ה' דברים חייבין בחלה חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן שלשים ושש כריתות בתורה שלש עשרה דבר נאמרו בנבלת העוף הטהור ד' אבות נזיקין אבות מלאכות ארבעים חסר אחת אמר רבי (אחא) אליעזר כתיב [עזרא ז-יא](#) לעזרא הכהן הסופר מה ת"ל סופר אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן הראשונים חרשו וזרעו ניכשו כיסחו עדרו קצרו עמרו דשו זרו בררו טחנו הרקידו לשו קיטפו ואפו ואנו אין לנו מה לאכול ר' אבא בר (יונה) זמינא בשם ר' זעירא אין הוון קדמאין מלאכין אנן בני אנש ואין הוון בני אנש אנן חמרין א"ר מנא בההיא שעתא אמרין אפילו כחמרתיה דר' פנחס בן יאיר לא אידמינון חמרתיה דר' פנחס בן יאיר גנבתה ליסטאי בליליא עבדת טמירא גבון תלתא יומין ולא טעמא כלום בתר תלתא יומין אימלכון מחזרתה אמרי אפקינון מן הכא דלא תימות גבן אפקונה אזלת וקמת לה על תרעא דמרה שריית מנהקת אמר לון פתחון להדא עלובתא דאית לה תלת יומין דלא טעמא כלום פתחין לה ועלת לה אמר לון יהבו לה כלום תיכול יהבון קומה שעורין ולא בעית למיכל אמרין ליה רבי לא בעית למיכל אמר לון מתקנין אינון אמרו ליה אין אמר לון וארימתון דמיין אמרון ליה לא כן אלפון רבי הלוקח זרע לבהמה קמח לעורות שמן לאור פטור מן הדמאי אמר לון מה נעבד לה להדא עלובתא דהיא מחמרה על גרמה סגין וארימן דמיין ואכלת: פתחיה על הקינין: בא וראה מה גדול הוא כחו של אותו האיש פותח דברים ודורשן: יודע בע' לשון: תני סנהדרין שיש בה שנים שיכולין לדבר וכולן ראויין לשמוע הרי זו ראויה לסנהדרין ג' הרי זו בינונית ד' הרי זו חכמה וביבנה היו בה ד' בן עזאי ובן זומא ובן חכינאי ור' אבא בן מתיה (נ"א חנניה בן חנילא) א"ר חסדא פעם אחת יבשה א"י ולא ידעו מהיכן להביא עומר והוה תמן חד אלם דהוה יהיב חד ידיה על גגות וחד ידיה על צריפים אייתוניה קמיה דפתחיה אמר להו אית אתר דמתקריא גגות צריפין או צריפין גגות אזלין לתמן ואשכחן א"ר יוסה (ביבן) בי רבי בון פעם אחת נשדף כל העולם כולו ולא היו יודעין מהיכן להביא העומר והוה תמן חד אילם דהוה יהיב ידיה על עיניה וידיה על סוכרא אייתוניה לגבי פתחיה אמר לון אית אתר דמיתקריא עין סוכר או סוכר עין ואזלון תמן ואשכחון ג' נשים הביאו קיניהן אחת אומרת לעינתי ואחת אומרת לימתי ואחת אומרת לזיבתי זו שאומרת לעינתי סברין מימר שופעת כמעין אמר לון בעיינא סכנת זו שאומרת לימתי סברין מימר שופעת כים אמר לון בימה סכנת זו שאומרת לזיבתי סברין מימר זבה ממש אמר לון זאב בא ליטול את בנה: בן אחייה וכו': על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחפים על הרצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים היו באין לידי חולי המעים והוה ידע האי דין חמר טב למעייא והאי דין חמר סמם למעייא: נחוניא חופר שיחין: שהיה חופר שיחין ומערות והוה ידע

קרבן העדה השנויים פס ברישא דמתני': לכן החלק לו ברבים ואת עלומים יחלק שלל תחת אשר הערה נפשו למות: שהתקין מדרש וכו'. שדורשין אותן ברבים ואף זה שמוכר נפשו לה' יהיה לו חלק בתורת ה' כר"ע: ה"ג ואת עלומים אלו אנשי כנסת הגדולה שהתקינו כללין ופרטין בתורה: מה ת"ל סופרים מאי רבותייהו דשחינהו קראי בהכי: ספורות ספורות. שקבלו בחכמתן כל החלוקות שבדינין ושמנו להן מספר ככל הנך דמיייתי: חמשה לא יתרומו. בריש מסכת תרומות: ה' דברים חייבין בחלה. ריש פ"ק דחלה: ט"ז נשים. רפ"ק דיבמות: ל"ז כריתות. ריש כריתות: י"ג דבר וכו'. ריש טהרות: ד' אבות נזיקין. ריש בבא קמא: ל"ט אבות מלאכות. שבת פרק כלל גדול: מה ת"ל

סופר. דכתיב לטזרר הכהן סופר: סופר דברי מצות ה' וסופר בתרא ל"ל: אלכ כסם שהיה סופר בדברי תורה. שמונה כל האותיות שבחורה שבכתב ועשה המסורה: כך היה סופר בדברי חכמים. למנות ההלכות: הראשונים חרפו כו'. אידי דמייתי שהראשונים עשו ספורות להקל על המעיינים מיית. נמי הא דר' חגי: ואנו אין לנו מה לאכול. כלומר אף על פי שהראשונים עשו כל הפעולות להקל עלינו עדיין קשה עלינו להבין ד"ת על צוריו: אין הוון וכו' אם היו הראשונים מלכים אנו בני אדם אבל אם היו בני אדם אנחנו כחמורים לרוב פחיתותינו: א"ר מנא. באותה שעה אמרו אפי' לחמורו של ר"פ בן יאיר לא דמיין: חמרתא דר"פ בן יאיר. גנבה לסטים בלילה והיתה טמונה אלכס שלשה ימים ולא טעמה כלום: בתר שלשה ימים. נמלכו להחזירה אמרו הוציאה מכאן שלכ תמות אלכינו ויהיה ניכר הגניבה: אפקונה. הוציאו אותה והלכה מעלמה ועמדה על פתח ביתו של ר"פ והתחילה לנעוק: א"ל ר' פנחס. פתחו הדלת לעניה זו דהא שלשה ימים שלכ אכלה כלום: פתחו לה. ונכנסה: אמר להן. ר"פ תנו לה לאכול ונתנו לפניו שעורים ולא רצתה לאכול: אמר לון. ר"פ וכי מתוקנים הם השעורים שאין בהם פסולת: וארימתון דמיין. הפרשתן מהם דמאי: אמרון ליה. לא כך למדתנו רבינו הלוקח פירות מעם הארץ לזרע או להאכילן לבהמה פטורין מן הדמאי דכיון דרוב עמי הארץ מעשרין הן לא גזרו באלו כיון שאינו אוכל מהן בעלמנו: קמת לעורה. לעבדן ושמן לנר פטור מן הדמאי וזו נמי למה אינה אוכלת: אמר לון. ר"פ מה נעשה לעניה זו שהיא מחמרת על עלמה הרבה והפרישו דמאי ואכלה: שידעין לדבר. בשבעים לשון וכו' ראויין לשמוע שהן מבינין שבעים לשון אע"פ שאינו יודעין להשיב: ה"ז ראויין לסנהדרין וכשרה על כל הדוחק: שלשה. שידעין לדבר: ארבעה. שידעום לדבר ה"ז מעולה: יבשה א"י. שלכ ירדו הגשמים ולא ידעו מאין להביא העומר: והוא תמן שם: חד אלכ. שאינו שומע ואינו מדבר: . כריפין. הוא סוכה שאין לה גג אלכ חדה מלמעלה ועשויה מערבה: אייתוני' וכו'. הביאורה לפני פתחיה להבין ממנו באיזה מקום הוא: א"ל. מי איכא מקום בא"י ששמו גגות כריפין או כריפין גגות והלכו לשה ומנאו: נשדף. נלקה בשדפון: סוכרא חור שבמזוזת הדלת שבו תוחבים הבריה לנעול: שופעת דמים כמעיון. ומביאה קן אחד חובה א' חטאת ואחד עולה כדין זבה: בעינה סיכנה. וזו קן נדבה וכולן עולות: בים סכנה. בעברה חוך הים היתה בסכנה וזו לנדרה ועולות הן: זאב בא ליטול את בנה. ונדרה קן אחד להלכת בנה: ע"י שהיו הכהנים וכו' והיו באין לידי חולי מעיים. לכך היו כריכין לרפואתן והלכך אף הוא נחשב מהממונים שהיו במקדש שאף הוא נטל שכרו מתרומת הלשכה לכרכי קרבן הוא שיאלכו הכהנים בשר קרבנות השמנים ולא יבוא לידי נותר: וקותין מים. שאסורים לשתות יין בעזרה: והוא ידע. בן אחיה איזה יין יפה למעיים לעכרן ואיזה יין טוב לרפואתן שע"י האינה המעיים מתרפאין או מתעכרים יותר מדאי: והוא ידע. איזה סלע מוליא מים כוננים ואיזהו מים חמים (קרבן העדה)

ריבב"ן על הרצפה ואוכלין בשר ושותין מים שאסורין לשתות יין כדכתיב יין ושכר אל תשת וכו' הו באין לידי חולי מעיים והו ידע הידין חמר טב למעיא: נחוניא חופר שיחין שיהיו מצויין מים לעולי רגלים. גביני כרוז היה משכים ואומר עמדו הכהנים לעבודתכם כו' כדאיתא ביומא פרק א' (דף כ:). ממונה על הפקיע. ירושלמי שהיה מזויג את הפתילות כדתן מבלאי מכנסי כהנים

ומהמיניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין לשמחת בית השואבה וקשה דבבבלי ביומא [דף כג] מפרש מאי פקיע אמר רב יהודה מרעתרא מאי מרעתרא אמר רב פפא דתירקא דטייעי דפסיק רישיה כדתניא ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפקיע: הצלצל מלשון בצלצלי שמע כלי שיר על השיר נעימה יתירה היה יודע אמרו עליו על הוגרוס בן לוי שהיה מנעים את קולו בזמר וכשהיה נועץ גודלו לתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו אחיו הכהנים נזקרין בבת ראש: על מעשה לחם הפנים שאין אדם יודע לרדות כמותם כדאמר ביומא פ"ג. ובית אבטינס על מעשה הקטורת שאין אדם יודע כמותן שיהא מתמר ועולה כמקל. על הפרוכת שהיה ממונה על אורגי פרוכת. פינחס המלביש שהיה מלביש בגדי כהונה גדולה לכהן גדול בשעת עבודה. ירושלמי מעשה בכהן אחד שהלביש לסרדיוט אחד ונתן לו ח' זהובים ותיקנו שיהיה נחמן ממונה עליהן שלא יהא כהן רשאי להלבישן לאחר ויש מפרשים שהיה מלבישן לכהן גדול ומתקנן שיעמדו נאין לו ואינו נ"ל: (ריבב"ן)

א

-

יד

דף

האי דין כיף מקורר מיא והאי דין כיף אית ביה שרברובי ועד היכן שרברובותיה מטי' א"ר אליעזר (אחא) ומת בנו בצמא אמר רבי חנינא מאן דאמר רחמנא וותרן יתוותרן בני מעויי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה א"ר אחא כתיב [\[תהילים נ-ג\]](#) וסביביו נשערה מאוד מדקדק עמהן כחוט השערה א"ר יוסי (בר אבין) לא מטעם הזה אלא מן מה דכתיב [\[תהילים פט-ח\]](#) ונורא הוא על כל סביביו מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים פעם אחת היתה בתו עוברת להנשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי בעון מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא עאל רבי פנחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא אמר לון דין הוא חסידכון אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירע ליה אמר אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש אית דאמרי בסוכתא איתערית ואית דאמרי מלאך ירד כדמות ר' פנחס בן יאיר והצילה: גביני כרוז: שהיה מכריז בבית המקדש מה היה אומר עמדו הכהנים לעבודה ולויים לדוכון וישראל למעמדן אגריפס המלך שמע קולו עד ח' פרסאות ונתן לו מתנות הרבה: בן גבר על נעילת שערים: תירגס רב קומי דבית ר' שילא קרא גברא אכריז כרוזא אמר ליה אמור קרא תרנגולא א"ל והתנינן בן גבר אית לך למימר בר תרנגולא: בן בבי על הפקיע: שהיה (מזווג) מזייג פתילות ר' יוסי (אסי) עאל לכופרה בעו ממנייא עליהון פרנסים ולא קיבלון מינהן עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילות זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לכ"ש: בן ארזה על הצלצל: כי הא דתנינן תמן הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזה על הצלצל: הוגרס בן לוי על השיר: אמר ר' אחא נעימה יתירה היה יודע ואמרו עליו על הוגרס בן לוי שהיה מנעים את קולו בזמר וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו כל אחיו הכהנים נזקרין לו בבת ראש: בית גרמו על

מעשה לחם הפנים: בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנים מאלכסנדריאה שהיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין בית גרמו היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מתעפשת ואלו היו מסיקין מבפנים ורודין מהיתה מתעפשת כיון שידעו חכמים בדבר הזה אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר [\[משלי טז-ד\]](#) כל פעל ה' למענהו שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להם שכרן י"ב מנה היו נוטלים ונתנו להם כ"ד ר' יהודה אומר כ"ד היו נוטלים ונתנו להן מ"ח אמרו להן מפני מה אין אתם רוצים ללמד אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויעשו לפני ע"ז? שלהן בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצא ביד בניהם פת נקיה מעולם שלא יהו אומרים ממעשה לחם הפנים הן אוכלים: בית אבטינס על מעשה הקטורת: של בית אבטינס היו בקיאין על מעשי פיטום הקטורת ובמעלה העשן ולא רצו ללמד שלחו והביאו אומנים מאלכסנדריאה של מצרים והיו בקיאין בפיטום הקטורת ובמעלה עשן לא היו בקיאין של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה כמקל ופוסה ויורדת ושל אלו היתה פוסה מיד כיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר [\[ישעיה מג-ז\]](#) כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וגו' (נ"א כל מה שפעל הקב"ה לא פעל אלא למענהו שנאמר כל פעל ה' למענהו) שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להן שכרן י"ב מנה היו נוטלים ונתנו להן כ"ד רבי יהודה אומר כ"ד היו נוטלים ונתנו להן מ"ח אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כן לפני ע"ז? שלהן בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל אחד מהן מבושמת מעולם ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה ממקום אחר היה פוסק עמה ע"מ שלא תתבשם שלא יהו אומרים ממעשה פיטום הקטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר [\[במדבר לב-כב\]](#) והייתם נקיים מה' ומישראל א"ר יוסי פעם אחת הייתי עומד בירושלם ומצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה את אמר לי ממשפחת פלוני אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות כבודן ולמעט כבוד שמים לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה אמר ר"ע שח לי שמעון בן לוגא מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אתה משל בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק אמרתי לו בני למה בכיתה אמר לי על כבוד של בית אבא שנתמעט ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבא ומה ראית מעלה עשן לנגדי נומיתי לו בני הראהו לי אמר לי רבי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לברייהו א"ר יוחנן בן נורי מלקט הייתי עשבים אני וזקן פגע בי זקן א' משל בית אבטינס ומגילת סמנים בידו אמר לי רבי לשעבר היו בית אבא צנועין והיו

[קרבן העדה](#) ועד היכן מגיע חמימותיה: וותרן. לעבור על כל פשעם: יתוותרו בני מעוי. יוותרו קשרי בני מעוי וילאו בתחלואים ל"א. היו לו בני מעים יתירים שהוא מורה לצריות לחטוא ססומכין שימחול להם המקום ואינו כן אלא כל דרכיו משפט: אלא. שמאריך אפו וגובה חוצו אע"ג שאינו גובה אותו מיד: וסביביו. לדיקים הנדבקים בו: נשערה מאוד. לשון חוט השערה: ונורא על כל סביביו. מטיל אימת משפטיו עליהם יותר מן הרחוקים: והוון כל עמא. והיה כל העם נכנסין אלל החסיד לנחמו ולא ראה לקבל תנחומין: אמר. להן זה חסידכם בתמיה הרי בועט במידת הדין:

והוא מקפחו במים. בתמיה וקיפוח הוא לשון חיתוך וקילור: מיד נפלה. קול בעיר: בסיכתא איתעריה בענף אחד אחזה עלמה ועלחה: קרא גברא. הא דתנן בפ"ק דיומא בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר מהו קריאת הגבר שהכריז הכרזה והיינו שקרא גביני כרוז: אמרון ליה. דבית ר' שילא שיתרגם קרא התרגול שהוא נקרא גבר: אית לך מימר בר תרגולא. בתמיה אלחא שם אלס ששמו גבר ה"נ קריאת הגבר אלס קאי: ה"ג שהיה מזווג את הפתילות. וכ"ה דיומא וה"פ שגלן וקלטן: בעי וכו'. ראה למנות עליהן פרנסים ולא ראו לקבל על עצמן להיות פרנסים על הכבוד שאין זה כבודן: זכה להימנות עם גדולי הדור. עם הממונין החשובין שבישראל: כהאי דתנינן תמו. תמיד פ' בתרא: נזקרון לו בבת ראש. נרתעין מהברת קול: וברדייתו. ולרדות' מן התנור: היו מסיקין מצפנים. בתוך התנור ורודה מבחוץ לדפוס שהיה בתנור שכך שנינו במנחות ג' דפוסין היו שם ניתנו לדפוס ועדיין הוא בלך כמין דפוס היה לה בתנור וכו' יהיה הלחם דבוק מבחוץ לדפוס והיה נאפה יפה שחום התנור שולט בו: ואלו. אנשי אלכסנדריא לא היו בקיאים לרדותה מן התנור אם הוא דבוק חוץ לדפוס והיו דובקין אותו בתוך הדפוס ולא היה נאפה כל כרכו מפני שעובי הדפוס מפסיק בין הבצק לתנור ונתעפש: למענהו. לכבודו שלא יהא לחם שולחנו מנוול בעיפוש: י"ב מנה היו נוטלים. כל יום מתרומת הלשכה: שלא יהיו אומרים ממעשה וכו'. וכתוב והייתם נקיים מה' ומישראל: היתה מתמרת ועולה. היה העשן עולה זקוף כתמר ומתפשט בשמי קורה ואח"כ יורד: היתה. מתפשטת מיד למטה בתחילת עליית העשן: ממקום אחר. שלא ידעה מנהגם: היה פוסק עמה שלא תתבסם. דהמדיר את אשתו שלא תתקטט בא' מכל המינין וליא ויתן כתובה לכך התנו עמה קודם הנישואין: לרבות כבודם. שלא ימלאו בקיאים זולתם: נתמעט כבודם. בחורבן הבית: וכבוד שמים נתרבה. שאמרו העשרת שבטים הא' אלהינו הא' קשט דאפי' לביתה לא נסיב אפיה וגם האומות אמרו כן: על הכבוד המתוקן ללדיקים. בבנין דלעתיד: הרי מעלה עשן לנגדי. ונזכרתי ע"י כן חורבן הבית וגם בכבוד הלדיקים שנאמר ביסעיה ועל כל מקראיה ענן יומם ועשן וגו' ועשן זה ע"כ היה כמעלה עשן דאל"כ האיד יסבו בחופה מפני העשן אלחא ודאי שהיה העשן מתפשט למעלה (קרבן העדה)

(ריבב"ן)

זה

בדף

פירוש

ריבב"ן אין

ב

-

יד

דף

מוסרין את המגילה הזאת אלו לאלו ועכשיו שאינן בית אבא נאמנים הילך את המגילה והזהר בה וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ע זלגו עיניו דמעוות ואמר מעתה אין אנו

צריכין (רשאין) להזכירן לגנאי: אלעזר על הפרוכת: שהיה ממונה על אורגי פרוכת: פנחס המלביש: שהיה מלביש בגדי כהונה גדולה מעשה בכהן א' שהלביש לאיסטרטיות א' ונתן לו שמונה זהובים ואית דאמרין תרי עשרי יהב ליה: הלכה ב* **מתני'** אין פוחתין משבעה אמרוכלין ושלשה גזברין ואין עושין שררה על הצבור פחות משנים חוץ מבן אחיה שעל חולי מעיים ואלעזר שעל הפרוכת שאותן קיבלו רוב הצבור עליהן: **גמ'** אין פוחתין מג' גזברין ומז' אמרוכלין תני משני כתליקין הדא הוא דכתיב **[דברי הימים ב לא-יג]** ויחיאל ועוזיהו ונחת גזברין ועשאל וירימות ויזבד ואליאל ויסמכיהו ומחת ובניהו אמרוכלין פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו קתיליקין במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית אלהים המלך וכ"ג כשהוא חותם הגזבר חותם ונותנו לאמרוכל אמרוכל חותם ונותנו לקתליקון קתליקון חותם ונותנו לכהן גדול כ"ג חותם ונותנו למלך וכשהוא מתיר המלך רואה חותמו ומתיר כ"ג רואה חותמו ומתיר קתליקין רואה חותמו ומתיר אמרוכל רואה חותמו ומתיר גזבר רואה חותמו ומתיר: אין עושין שררה על הצבור בממון פחות משנים: רב נחמן בשם רבי מנא על שם **[שמות כה-ה]** והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן אמר ר' (נחמיה) חמא בי רבי חנינא מפסולת של לוחות העשיר משה הדא הוא דכתיב **[שמות לד-א]** פסל לך שני לוחות אבנים פסל לך שתהא הפסולת שלך אמר ר' חנין מחצב של אבנים טובות ומרגליות (גילה) ברא לו הקב"ה מתוך אהלו וממנו העשיר משה כתיב **[שמות לג-ח]** והביטו אחרי משה עד בואו האוהלה תרין אמוראין ח'א לגנאי וח'א לשבח מ"ד לגנאי חמון שקין חמון כרעין חמון קופד אכיל מן דיהודאי ושתי מן דיהודאי כל מדליה מן דיהודאי ומ"ד לשבח מחמי צדיקיא ומזכי טוביא דזכת למיחמי יתיה: הלכה ג* **מתני'** ד' חותמות היו במקדש וכתוב עליהן עגל זכר גדי וחוטא בן עזאי אומר ה' היו וארמית כתוב עליהן עגל זכר גדי חוטא דל וחוטא עשיר עגל משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים זכרים ונקבות גדי משמש עם נסכי הצאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות חוץ משל אילים איל משמש עם נסכי אילים בלבד חוטא משמש עם נסכי שלש בהמות של מצורע מי שהוא מבקש נסכים הולך לו אצל יוחנן שהוא ממונה על החותמות ונותן לו מעות ומקבל ממנו חותם בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים לערב באין זה אצל זה ואחיי' מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות אם פחתו פחתו לו וישלם יוחנן מביתו ואם הותירו הותירו להקדש שיד הקדש על העליונה מי שאבד חותמו ממתניין לו עד הערב ואם מצאו לו כדי חותמו נותנין לו ואם לאו לא היו נותנין לו ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין: **גמ'** [וכבן עזאי חוטא דל למה היה מביא לוגו עמו ברם כרבנן מביא גדי נסכי רחל מה מן מה דתנינן גדי משמש נסכי צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבות הדא אמרי נסכי רחל כנסכי גדי דכתיב **[במדבר טו-יא]** ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים לשור האחד למה נאמר מגיד שלא חלק בין נסכי עגל לנסכי שור שהיה בדין בן הצאן טעון נסכים ובן הבקר טעון נסכים אם מצאנו שחלק בין נסכי כבש לנסכי איל

קרבן העדה חוץ לכך: המגילה הזאת שכתובים בה סמני הקטורת איך להכירם וסדר פיטומו: מעתה. אין להזכירם לגנאי שהרי ניכר שכוונתם היתה לשמים שהרי עכשוו מסרה להגון אע"פ שאינו ממשפחתו: שהיה מלביש בגדי כ"ג. שיהיו נאין ומהודרין: לאיסטרטיות. שר משרי החיילות:

הלכה ב* מתני' גזברים. הם שממוזן הקדש תחת ידם והם פודין ערכין וחרמין וכל מלאכת ההקדש נעשה על ידם: אמר רבא. למעלה מן הגזברים והוא נוטריקון אמר על כלו ובגמ' יליף לה הממונים אלו מקרא: גמ' כתיב ויקחין. והוא שררה למעלה מן האמרכל: גזברין. אע"ג דבבבא לא כתיב גזברין מסבבא ידעינן שהיו גזברין ג' דהא פסקו שכר ולדקות ופדויית ערכין וחרמי' כריכין ג' דהיינו דין וכיון דקרא ממטה למעלה קחשיב ש"מ שהראשונים מן הגזברין שהן למטה מהאמרכלין והא דקחשיב בקרא כה"ג לסוף אע"ג דהמלך גדול ממנו היינו כדי לסיים נגיד בית האלהים שיהיה השם בחר כולם שהוא למעלה על כל: כשהוא חותם. הלשכה שהמעות בתוכו דהאי קרא בשמירת האולרות איירי וילפינן מיניה דלכך כתיבי כולהו ללמד דכולם חותמין האולרות וכדמסיק: והם יקחו את הזהב. מיעוט רבים שנים: שיהא הפסולת שך. והלוחות של סנפירינן היו: מחבב. מקום שחולבין ממנו: חמוז שקין וכו'. ראו השוקים ראו הכרעיים ראו בשרו וכל זה ממה שהוא אוכל ושותה מן היהודים וכל רכושן מן היהודים: מיחמי לדיקא וכו'. כדי לזכות בראיית הלדיק הביטו אחריו לזכות גדול הוא שזכה לראותו: הלכה ג* מתני' ד' חותמות היו במקדש. .. ג' לג' נסכים חלוקין של בהמות חותם ראשון לנסכי בקר והן ג' עשרונים סולת בלול בחלי הין שמן ויין לנסך חלי ההין וחותמו עגל זהב' זכר לנסכי חיל שתרגום חיל דכרא ונסכיו שתי עשרונים סולת בלול בשמן שלישיית ההין ויין לנסך שלישיית ההין והג' גדי לנסכי כבש בן שנתו והן עשרון סולת בלול ברביעיית ההין שמן ויין לנסך רביעיית ההין והד' חוטא והם נסכיו של מאורע עשיר שמביא ג' בהמות ולריך עשרה לוגין שמן תשעה לשלשה כבשים ואחד למתן תנוך ובהונות וקרי ליה חוטא משום דעל שבע עבירות נגעים באין: ה' היו. ב' חותמות היו למאורע: חוטא דל וחוטא עשיר. לפי שמאורע עני אינו מביא אלל בהמה אחת ואם לא היה למאורע אלל חותם אחד היו נותנים למאורע עני עשר לוגין ות"ק סבר למאורע עני נותנין חותם גדי ולוג רביעיית היה מביא מביתו: וארמיית כתוב עליהן. שרוב דבורם היה בלשון ארמי: זכרים ונקבות. בין לנסכי עולות שאינן באות אלל זכרים בין נסכי שלמים שאינן זכרים ונקבות ועולה ושלמים טעונין נסכים דכתיב עולה או זבח: נותן לו מעות. כפי הנסכים שהוא לריך: בא לו אלל אחיה. שהיה ממונה לקנות יינות ושמנים וסלתות שלא יהא כל מביא קרבן לריך לחזור אחר נסכים העשויין על טהרת הקדש: ואם הותירו הותירו להקדש. ולא אמרינן שמא מעותיו של יוחנן הם שנתערבו במעות של נסכים. ממתינים לו עד הערב. שיזדווגו יחד יוחנן ואחיה אם נמלאו מעות יתירים ביד יוחנן כנגד החותם שאמר זה שנאבד ממנו נותנים לו: ושם היים כתוב. על החותם יום פלוני בשבת: מפני הרמאין. שמא מלא חותם שנפל מחבירו או מאחיה או מיוחנן ובא עכשיו ליקח וביום שמואלאו אינו רשאי להוליאו שהאובד מחזר אחריו ועוד יש לחוש שמא לקח חותם בשער הזול והלניעו עד שער היוקר: גמ' ופריך ולבן עזאי חוטא דל למה ליה. חותם בפני עצמו היה לו להביא חותם גדי: ומשני היה מביא לוגו עמו כדי שיביא גם לוג שמן שפריך המאורע למתן תנוך ובהונות והמותר נאכל לכהנים כדי קדשי הקדשים ולריך שיהיה על טהרת הקדש לפיכך נתנו לו חותם בפני עצמו שהוא נסכי גדי וד' לוג שמן: ברם כרבנן. אכל לרבנן לא היו נותנין לחוטא דל אלל חותם של גדי ולוג שמן למתן בהונותיו היה מביא מביתו קשיא א"כ אף לחוטא עשיר לא היו לריכין לתקן חותם בפני עצמו שיכולין ליתן לו ג' חותמות גדי: נסכי רחל.

בכמה שאינן נזכרים במתני': ומשני מן מה דתני במתני' גדי משמש וכו' שמעינן דנסכי רחל כנסכי גדי: שהיה בדיון. שהיא חילוק בין נסכי עגל לנסכי שור: (הרבן העדה)

ריבב"ן מתני' מז' מרכולין תניא בתוספתא פ"ב גזברין מה הן עושין פודין את הערכין ואת החרמין ואת ההקדשות וכל מלאכות הקדש בידן מרכולין מה הן עושין ז' מפתחות עזרה בידן רצה אחד מהן לפתוח אינו יכול עד שיכנסו כולן מרכולין פותחין וגזברין נכנסין ויוצאין ולפי כבוד הנכנסין היו יוצאין אמר ר' יהודה למה נקרא שמו מרכול מפני שהוא מר על הכל פי' מר אדון לשון מרות ירושלמי תנא אין פותחין מב' כתילקין הדא הוא דכתיב ויחיל ועוזיהו ונחת גזברין ועשהאל וירימות ויזבד ואליאל ויסמכיהו ומחת ובניהו מרכולין פקידים מיד כנניהו ושמעי אחיו כתילקין כשהוא חותם הגזבר נותנו לאמרכול מרכול חותם ונותנו לקתלקום וקתלקום לכ"ג וכ"ג למלך ואין עושין שררה פחות משנים מפורש בבבא בתרא פרק א' דכתיב והם יקחו את הזהב: מתני' ד' חותמות וכתוב עליהן עגל זכר גדי חוטא מפרש ואזיל למה הוצרכו לפי שנסכיהן חלוקין זה מזה ארמית לפי שמלומדין בלשון כשדים בגלות בבל חוטא דל וחוטא עשיר מצורע עני מצורע עשיר ותנן בערכין על ז' דברים הנגעים באין לפיכך נקרא חוטא. עני מביא תורין או בני יונה אחד לעול "ה ואחד לחטאת ואשם זה הכבש שהיה צריך לנסכים אבל מצורע עשיר מביא ג' בהמות חטאת ועולה ואשם ואין חטאת ואשם טעונין נסכים אלא חטאתו ואשמו של מצורע לפי שאינן באין על חטא דבנגעיה איכפר ליה חטאיה והקרבנות אינן באין אלא להכשירו בקדשים: גדולים וקטנים שאין חילוק בנסכים בין עגל לשור ולמה היה חותם לאשם ולחטאת של מצורע והלא נסכיהן כשאר כבשין שבאין נדבה דשניהן היו כבשים שאשם מצורע כבש הוא אלא לפי שאשם מצורע טעון לוג שמן ליתן לבהונות לבד שמן שבא מן הנסכים: מתני' לערב באין זה אצל זה יוחנן אצל אחיה וכנגד החותמות שקיבל אחיה נותן [לו] יוחנן מעות אם פתתו פחתו ליוחנן אם הותירו הותירו להקדש: מתני' מי שאבד חותמו ממתניין לו עד הערב שיבוא יוחנן אצל אחיה ויראה אם מצאו מעות יתירין כדי חותמו של זה שאבד נותן לו הנסכים ושם של היום פי' שם של היום היה כתוב ביום פ' נעשה חותם זה. מפני הרמאין שמא ימצאנו אדם אחר זמן וילך אצל אחיה ויתן לו סולת: ירושלמי הגע עצמך שזיוג אותו היום שם המשמר היה כתוב עליו הגע עצמך שזיוג אותי המשמר שם היום שם שבת שם חוש כתוב עליהן: (ריבב"ן)

א - **טו** **דף**

לכך נחלוק בין נסכי עגל לנסכי שור ת"ל ככה יעשה לשור האחד מגיד שלא חלק בין נסכי עגל לנסכי שור או לאיל למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין נסכי בן שנה לנסכי בן שנתיים לכך נחלוק בין נסכי שנתיים לנסכי שלש ת"ל **[במדבר טו-יא]** או לאיל האחד או לשה בכבשים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לנסכי איל לכך נחלוק בין נסכי כשבה לנסכי רחל ת"ל או לשה בכבשים או בעזים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניסכי כבש לנסכי איל לכך נחלוק בין נסכי גדי לנסכי תיש ת"ל או בעזים הקיש קטן שבעזים לגדול שבתשישים מה זה בשלשת לוגין אף זה

בשלשת לוגין: ושם היום כתוב כו': הגע בעצמך שזייג אותו היום שם משמר היה כתוב עליו הגע בעצמך שזייג אותו המשמר שם היום שם שבת שם חודש היה כתוב עליהן אפילו רוצה לזייג אין מצוי לזייג: הלכה ד* **מתני'** שתי לשכות היו במקדש אחת לשכת חשאי ואחת לשכת הכלים לשכת חשאי יראי חטא נותנין לתוכה בחשאי ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי לשכת הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי זורקו לתוכה ואחת לשלשים יום הגזברין פותחין אותה וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין (ללשכת) לבדק הבית: **גמ'** ר' יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן הוון פרנסים והוון יהבין לר' חמא אבוי דר' יהושעיה דינר והוא יהיב ליה לחורנין רבי זכריה חתניה דר' לוי היו הכל מליזין עליו אמרין דלא צריך והוא נסב מן דדמך בדקין ואשכחין דהוה מפליג ליה לחורנין רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה רבהון דרוחיא א"ל לא כן אלפן ר' **דברים יט-יד** לא תסיג גבול רעך א"ל ולא כן כתיב **משלי כא-יד** מתן בסתר יכפה אף והוה מסתפי מיניה וערק מן קומוי אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא **תהילים מא-ב** אשרי משכיל אל דל זה שהוא מסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה רבי (יוחנן) יונה עושה כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע מן דהוה נסיב הוה א"ל מתנה היא לך חייא בר אדא אית הוה סבין ביומינון מאן דהוה יהיב להון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין מן בתר כן לא הוון נסבין אמרין דשתן גבן נחמיה איש שיחין פגע בו ירושלמי א' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא א"ל הא לך טומיתיה דקופד וזבין קופד ואכיל ומית והיה צווח ואמר בואו וספדו להרוגו של נחמיה נחום איש גם זו היה מוליד דורון לבית חמיו פגע בו מוכה שחין א' א"ל זכה עמי ממה דאית גבך אמר ליה מיחזור חזר ואשכחיה מית והוה אמר לקיבליה עינייא דחמינך ולא יסבון לך יסתמיין ידיה דלא פשטן מיתן לך יתקטעון רגלייא דלא רהטן למיתן לך יתברון ומטתיה כן סליק לגביה ר' עקיבא אמר ליה אי לי שאני רואה אותך בכך אמר ליה אי לי שאין אני רואה אותך בכך אמר ליה מה את מקללני אמר ליה ומה את מבעט ביסורין רבי הושעיה רבה הוה רביה דבריה חד סגי נהורא והוה יליף אכול עימיה בכל יום חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברמשא סליק לגביה א"ל לא יכעוס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין יומא דין דאמרית דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין בגין כן לא אכלית עם מרי יומא דין א"ל אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמיים יקבל פיוסך א"ל הדא מנא לך א"ל מר"א בן יעקב דר"א בן יעקב עאל חד דסגי נהורא לקרתיה יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה דיימרון דאילולי דהוה בר נשא רבא לא יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיקר אמר לון מהו הכין אמרון ליה ר"א בן יעקב יתב לרע מינך וצלוי עלוי הדא צלותא אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יגמול יתך חסד: (דלמא) רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיא (רבה) הוון מטיילין באילין כנישתא דלוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן לא הוה אית בני נש דילעון באורייתא רבי אבון עבד אילין תרעייה

קרבן העדה בין נסכי כבש. שהוא בן שנה לנסכי איל שהוא בן שתי שנה: ת"ל ככה יעשה לשור האחד. כל נסכי שור אחד הן ושור בן יומו קרוי שור ורש"י במנחות פי' דמיתורא דלשון קדריש שקצר כתיב והקריב על בן הזקן מנחה וכן דריש בכולן והראשון נ"ל: ת"ל או לאיל הא'. כיון שהוא

איל כל נסכיו אחד הן בין זקן או שהוא בן י"ג חדש: ת"ל או לשה בכבשים. כל שה שבכבשים שוות הם בנסכיהם: בין נסכי גדי. קטן לחיש גדול: הגע עכמד. ופריך הגע עכמד שהלניעו עד שיבוא היום ההוא בשבת הבאה ומאי מהני שכתוב עליו שם היום: ומשני שם משמר. של אותו שבת נמי היה כתוב עליו: ופריך הגע עכמד שימתין חצי שנה עד שיבוא זמן המשמר שנית: ומשני שם היום. כמה ימים בשבת: שם השבת כמה שבת בחודש: שם החדש היה כתוב עליהן וגם שם המשמר שאינו מאוי שיזמן שיהיו כולם ביום א' מכוון אלל להרבה שנים: הלכה ד* מתני' לשכת חשאים. על שם שהנותנין בחוכה נותנין בסתר והמתפרנסים ממנה נוטלין בסתר: ללשכת דק הבית. ללשכה שנותנים בה כל קדשי דק הבית: גמ' הוון פרנסין. היו גבאי דקה: והוה יהיב ליה. לאחרים שהיו העניים מתביישים לקבל מהגבאי: מליזין עליו. מדברין בו ואמרו שאינו כריך ליטול דקה ונוטל: מן דדמו. כשמת דקו ומלאו שלל נהנה ממה שקיבל אלל היה נותן לאחרים: הוה מפליג וכו'. היה מחלק דקה בליה ומוליכה אלל העניים שלל לביישן: חד זמן פעם אחת פגע בו שר של רוחות וא"ל לא כן למדתנו רבינו לא חסיג גבול רעד וליה גבול של רוחות ליכך ואין לבני אדם ללאת אז: מתן בסתר יכפה אף. וליאתו זו כדי ליתן דקה בסתר ראוי הוא שיסתיר עכמו מפניו: והוה. הרוח מתירא ממנו שלל יכפהו וברח מפניו: זהו שמתכל במלות. הלדקה היאך לעשותה שלל יתבייש העני: טול ואתה פורע. כשתקבל ירושתך: ה"ג א"ל יהא לך במתנה אר"ח בר אדא וכו'. וה"פ והוה א"ל אם לא יהיה לך לשלם הרי הוא לך במתנה כי היה חושש אולי יתאמץ העני לפרוע לו כשיראה שלל נפלה לו ירושה או כדי שלל יהיה לעני כגזל לפי דעתו: אית הוה סבין וכו'. היו זקנים בימינו כל מה שהיו נותנין להם מר"ה עד ויה"כ היו מקבלין ומשם ואילך לא היו מקבלין: אמרי דשתן גבן. מה שאנו כריכין לכל השנה כבר הוא אללנו שהיו נותנין להם בימים. אלו די פרנסתן לכל השנה כך נ"ל והיפה מראה פי' בזה פירושים דחוקים: זכה עמי. עשה עמי דקה ותן לי תרנגולא חדא: ה"ג א"ל הא לך טימיתא וזיל זבין קופר. וה"פ הא לך מטבע זו וקנה נך בשר: ואכל. בשר שור ומת: להרוגו של נחמיה. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהיה רגיל בו היה חי: א"ל מיחזור. כשיחזור יתן לו לאכול: אמר. לנגד המת עיניו שראו אותו ולל קבלוהו יהיו סתומין: ידי. דלל פשטו עכמן ליתן לעני יתקטעון: רגלים שלל ראו לקראתך ליתן לך ישברו: ומטתיה כן. ועלחה לו כך בעיניו וידיו ורגליו: א"ל. רבי עקיבא מה אתה מקללני: א"ל. נחום ולמה אתה מדבעט בישורין דקאמרת או. לי: הוה רביה דבריה. מלמד של בנו היה סגי נהור והיה רגיל לאכול עם רבי הושעיא בכל יום: חד זמן וכו'. פעם אחת היה לו לר"ה אורחים ולל קרא לסגי נהור שיאכל עמו: ברמשא. לערב: א"ל. ר"ה לא יכעוס אדוני עלי שלל זמנתך שתאכל עמי היום לפי שהיו אורחין אללי ואמרתו שלל לזלזל בכבודך שיביישוך הלכך לא אכלתי עמך יום הזה: א"ל אתה פייסת. למי שנראה ואינו רואה אותו שרואה ואינו נראה והוא הקב"ה יקבל פיוסך ותפלתך: א"ל. מנ"ל הא לברך כן: מראב"י. מעובדל דראב"י: דראב"י. נכנס סגי נהור לעירו ישב ראב"י למטה ממנו שיאמרו הבריות אילו לא היה סגי נהור זה גברא רבא לא הוה ראב"י יושב למטה ממנו ועשו לו פרנסה ולדקה יקרה: אמר להון. הסגי נהור מהו זה שנותנין לי כל כך: וללי עלוי. והתפלל סגי נהור זה על ראב"י האי תפלה: דלמא. מעשה: הוון מטיילין. בבתי כנסיות שבולד: כמה ממון שיקעו אבותי בכאן. שהם

בנו בתי כנסיות אלה משלהם: כמה נפשות שיקעו בזנבן הזה. וכי לא היו בני אדם שיעסקו בתורה והיה ראוי להוליא ממון זה עליהם לפרנסתם ונראה שהיה ידוע לר' הושעיא שהיו עניים בני תורה בזמן ההוא שביטלו תורתם מדוחק הפרנסה והיה ראוי לאבותיו של ר' חמא לפרנסם ולא יקפידו על הציור של בנין בהכ"נ: עבד. אלו (קרנן העדה)

ריבב"ן מתני' לשכות. חדרים. חשאים על שם שעניים בני טובים מתפרנסין ממנה בחשאי בצנעא
שלא יתביישו. כלי שמצאו בו צורך בדק הבית מניחין אותו. לבד"ה: ירושלמי תני קדשי מזבח מוציאין את הראוי להן מקדשי בדק הבית [ואין קדשי בה"ב] מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח. והתנין כלי שמצחו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית ס"ד אותן שהקדישו לקדשי מזבח הקדישו וקתני ודמיהן נופלין ללשכת בד"ה כלומר בשעה שהקדישו עיקר קדושתן לב"ה: (ריבב"ן)

דף טו - ב

דסדרא רבא אתא ר' מנא לגביה אמר ליה חמי מאי עבדית אי"ל **[הושע ח-יד]** וישכח ישראל את עושהו ויבן היכלות לא הוה בני נש דילעון באורייתא תני קדשי המזבח מוציאין את הראוי להן מקדשי בדק הבית אין קדשי בדק הבית מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח והא תנינן כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין לבדק הבית אי"ר חזקיה כיני מתני' (לצורך) ללשכת בדק הבית:

קרנן העדה הפתחים של בהמ"ד הגדול: חמי מה לעבדית. היה משבח עצמו ראה מה שעשיתי: וישכח
ישראל וכו'. טוב הוא ליתן לעניי תורה שעושין מצות ככל עת משיבנו בנינים והיכלות: מוציאין את הראוי להן מקדשי בדק הבית. כגון אם הקדיש בהמה או אבנים לבדק הבית וכריכין אותן למזבח נוטלין אותן למזבח אבל הקדיש בהמה אפי' בעלי מומים או אבנים למזבח אין מוציאין אותן לבדק הבית אלא ימכרו ודמיהן נופלין לבדק הבית: כלי שמאלו בו צורך לבד"ה מניחין אותו. הא ראוי למזבח מוכרין אותו שמעינן דקדשי בדק הבית אף ע"פ שראוין למזבח אין מוציאין מקדשי בדק הבית: כיני מתנית'. כן היא משנתנו כלי שמאלו בו צורך והיינו לצורך המזבח או לבד"ה ללשכת בד"ה מניחין אותו ומסם נוטלין אותו למה שצריכין אותו: (קרנן העדה)

פרק שישי - שלשה עשר שופרות

הלכה א* **מתני'** שלשה עשר שופרות שלשה עשר שולחנות שלש עשרה השתחויות היו במקדש של בית ר"ג ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה והיכן היתה יתירה כנגד דיר העצים שכן מסורת בידן מאבותיהן ששם הארון נגזו מעשה בכהן א' שהיה מתעסק וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה בא ואמר לחבירו לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו בייחוד ששם הארון גנוז: **גמ'** תני השופרות הללו עקומות היו צרות מלמעלן ורחבות מלמטה מפני הרמאין תני בשם ר"א הארון גלה עמהן לבבל מ"ט **[מלכים ב כ-ז]** לא יותר דבר אמר ה' אין דבר אלא שהדיברות לתוכו וכן הוא אומר **[דברי הימים ב לז-י]** ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית ה' איזהו כלי חמדת בית ה' זה הארון (תני ר"י בר אילעי) רבי שמעון בן לקיש אומר במקומו היה הארון נגזו הדא הוא דכתיב **[מלכים א ח-ח]** ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה כתיב ויראו ואת אמרת ולא יראו אלא נראין ולא נראין בולטין ויוצאין כשני דדי האשה ורבנן אמרי בלשכת דיר העצים היה הארון נגזו מעשה בכהן אחד בעל מום שהיה עומד ומפצל עצים בלשכת דיר העצים וראה את הרצפה שהיא משתנה מחברותיה בא ואמר לחבירו בא וראה את הרצפה הזאת שהיא משתנה מחברותיה לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו בייחוד ששם הארון גנוז: תני משום) ר' הושעיא הקיש עליה בקורנס ויצאת אש ושרפתו תני רבי יהודה (בר אילעי) בן לקיש אמר ב' ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר אחד שהיתה התורה נתונה בתוכו ואחד שהיו שברי לוחות נתונין בתוכו זה שהיתה התורה נתונה בתוכו היה מונח באהל מועד הדא הוא דכתיב **[במדבר יד-מד]** וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה זה שהיו שברי לוחות נתונין בתוכו היה נכנס ויוצא עמהן ופעמים שהיה מתראה עמהן ורבנן אמרי ארון א' היה ופעם אחת יצא בימי עלי ונשבה קרייא מסייע להו לרבנן **[שמואל א ד-ח]** אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה מילה דלא חמוון מן יומיהון קרייא מסייע לר' יודה בן לקיש **[שמואל א יד-יח]** ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים והלא ארון בקרית יערים היה מה עבדון ליה רבנן הגישה אלי הציץ קרייא מסייע לר' יודא (בר אילעי) בן לקיש **[שמואל ב יא-יא]** הארון וישראל ויהודה יושבין בסוכות

קרבן העדה הלכה א* מתני' שלשה עשר שופרות. תיבות .. כרות מלמעלה ורחבות מלמטה עקומות כעין שופר מפני הרמאים שלא יתנו ידן לתוכן להראות כאילו נותנין לתוכו ויטלו מתוכן ולקמן מפרש לנה י"ג שופרות וי"ג שולחנות ובאיזה מקום מונחין: י"ג השתחויות. לקמן מפרש היכן היו: כנגד דיר העצים. לשכה שבה היו נותנין כל עצי המערכה והיא היתה במקצוע מזרחית לפונית של עזרת נשים: ששם ארון נגזו. ע"י יאשיהו כדמפרש בגמרא: שהיה מתעסק. במלאתו מתליע את העצים שאין לבעלי מומין מלאכה במקדש כי אם להכין עצים למערכה דכל עץ שנמצא בו תולעת פסול למזבח: שהיא משונה שלא היתה האבן שזה לשאר אבני הרצפה והבין שנסתלק משם החזרה: ביחוד. ציבור: גמ' ה"ג אלף הדברות שבתוכו: ולא יראו החוצה. סיפא דקרא ויהיו שם עד היום הזה: כתיב. ברישא ויראו וכתוב בסיפא ולא יראו וקשיא אהדדי: בולטין ודוחקין צפופות ונראין כשני דדי אשה שבולטין

מתחת חלוקה: ומפלע. ומצקע: ביחוד. ציור: הקיץ עליה בקורנב. על המקום ההוא ויאלא אש
ישרפו: התורה. ולוחות שניות מונחים בתוכו: לא משו וכו' ואס"ד להארון ההוא הוא . שהיה הולך
לפניהם במלחמה מסתמא גם המעפילים היו נוטלים אותו עמהם במלחמה: היה נכנס ויואלא עמהן.
כנסעו במדבר נסע לפניהם כדכתיב וארון ברית ה' נסע לפניהם: ה"ג ופעמים הוא מתרחק עמהן
במלחמה. וי"ס ל"ג ליה והוא הנכון וכן הוא במס' סוטה: מילה ללא חמון וכו'. דבר שלא לאו
מימיהם ואס"ד שהיה יואל עמהן תמיד במלחמה מאי יום מיומיים שהיו מתייראין עתה: והלא ארון
בקרית יערים היה. עד שבא דוד והעלוהו מקס: ומשני הגישה אלי הציץ והארון הזה לאו ארון ברית
ה' אלא הארון . שהיה בו החשן והאפוד והאורים והתומים וזכר הציץ לפי שאסור לשאול באורים כי
אם בלבישת (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' י"ג שופרות י"ג שולחנות כלהו מפרש למחי אצטריכו : כנגד דיר העצים מקום שהיו
העצים לצורך המזבח: ששם הארון נגזו שגזו יאשיהו המלך כדאיתא ביומא (פ"ד) [פ"ה] (דינג)
דכתיב (דה"ב לה) ויחמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר
בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף. ירושלמי אמר להם אם גולה הוא עמכם לבבל
אין עוד אתם מחזירין אותו למקומו אלא עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל. תניא בתוספתא ר'
יהודה אומר י"ג השתחויות נגד י"ג פרצות. ירושלמי מתני' אבא יוסי בר חנין היא דאמר [אבא] יוסי
בר חנין כנגד י"ג שערים ברם לרבנן ז' שערים הם בעזרה. על דעתיהון דרבנן היכן היו השתחויות
הללו כהדא דתנינן י"ג פרצות היו בו שפרצום מלכי יון וחזרו וגדרום וכנגדן גזרו י"ג השתחויות:
מתני' שהיה מתעסק מפרש ביומא פ' הוציאו לו (ד' נד) מאי הוה עביד אמר ר' חלבו מתעסק בקרדומו
הוה. תנא דר"י כהנים בעלי מומין היו מתליעין בעצים ונשמטה קרדומו של אי מהן ויצאתה האש
ואכלתו ותנן במס' מדות (פ"ב מ"ה) ואיתא בפ"א דיומא (דף טז) ופי' כל קרבנות (דף פה) כל עץ
שנמצא בו חולעת פסול ומפרש (שם) י פ' כל קרבנות ל"ש אלא לח אבל יבש גורדו וכשר: **משונה**
מחברותי'. שהיתה גבוהה אותה טבלא של שיש שהיתה ברצפה והארון תחתיה ומת לפי שלא היה
לו להראותו מקום הארון שמא ירגישו האומות: ביחוד בבירור כדאי' בביצה פ"ב גבי אין אופין פת
עבה ביו"ט:

א

-

טז

דף

והלא ארון בציון היה מה עבדין ליה רבנן סכך שהוא כקירווי שעדיין לא נבנה בית הבחירה
משנגז הארון נגזו עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ופרחיו ושקדיו
וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל מי גזזו יאשיהו גזזו כיון שראה שכתוב
[דברים כח-לו] יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה
ואבותיך עמד וגזזו הדא הוא דכתיב **[דברי הימים ב לה-ג]** ויאמר ללוים המבינים ולכל
ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין

לכם משא בכתף אמר להם אם גולה הוא עמכם לבבל אין אתם מחזירין אותו עוד למקומו אלא **דברי הימים ב לה-ג** עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל: פטום שמן המשחה **שמות ל-כג** ואתה קח לך וגוי וקידה חמש מאות וגוי שהן אלף וחמש מאות מנים: שמן זית הין שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרין דברי ר"מ רבי יהודה אומר שולקן היה במים ונותן שמן על גביהן משהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך שהפטמין עושין הדא הוא דכתיב **שמות ל-כה/לא** אמתים וחצי ארכו אמתא אשיתא ואמתא אשיתא ופלגות אמתא תלתא וארבעה לוחות היו בו שנים שלמים ושנים שבורים דכתיב **דברים י-ב** אשר שברת ושמתם בארון הלוחות היו כל אחד וא' ארכו ו' טפחים רחבו (שלשה) ששה ותן ארכן של לוחות לאורכו של ארון נשתייר שם שלשה טפחים

קרבן העדה השמונה בגדים והאיץ הוא החשוב שבהן: והלל הארון בציון היה. בימי דוד ואיך קאמר והארון יושב בסוכות אלא ודאי לעל הארון השני שיוצת עמהם למלחמה קאמר: סכך שהוא כקירוי. שהיה יושב בצוהל שעדיין לא נבנה בה"מ ולכך קורא אותו סוכה לשון סכך בעלמא והואיל והארון לא היה מיושב וישראל במלחמה החמיר אוריה על עצמו שלא לשמש המטה: נגזר עמו לנכנת המן. דכתיב בארון אשר אועד לך שמה וכתיב בצננת המן ותן שמה מלא העומר מן ויליף שמה שמה גזירה שיה: וללוחית שמן המשחה. דכתיב בו שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם וכתיב גבי לנכנת למשמרת לדורותיכם ויליף דורות דורות: ומקלו של אהרן דכתי' למשמרת לאות לבני מרי ובצננת כתיב למשמרת: וארגז שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל. דכתיב תשימו בארגז מזידו אלמא גבי ארון הוה קאי וממילא שמעינן דעמו נגזר: יולך ה' אותך וגו'. ודאג שמה יגלה: תנו את האמון הקודש בצית. הא התם הוה קאי אלא גניזה היא: אין אתם מחזירין אותו למקומו. שאין מכות בכתף ישאו נוהגת בלויס אז ועוד שיתחלל קדושת הארון בירידתו לבבל: פיטום שמן המשחה וכו'. מדפריך עלה לקמן מהא דיאשיה גנזו מייתי ליה הכא וללא כמהר"פ: שהוא אלף ות"ק מנים. דמפרש קרא דכתיב דקנמן בשם וקנה בשם כל אחד לא היה אלא ר"ץ מנה ודקשיא מחליתו דקנמן בשם למאי אתא י"ל דגזירת הכתוב הוא שיביא ת"ק מנים וחולאו ולוקח ממנו ר"ץ מנים לשמן המשחה וכה"ג אמרינן במנחות מביא עשרון שלם וחולאו ומקריב ומחלה אבד וללא כמהר"א פולדא: העיקרין. הן הבשמים: שולקן היה במים. שיבלעו המים וכשיליף עליהם השמן לא יבלעו אותו העיקרין לשמן המועט הזה נבלע בעיקרין המרוצין: וממנו נמשחו אהרן וכו'. דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם ואיתקש משיחה לריצוי דכתיב למשחה בהם ולמלא בהם את ידם: טעונין משיחה. דכתיב והכהן המשח תחתיו מצניו לימא קרא והכהן שתחתיו מצניו מאי המשח אלא הא קמ"ל דאפי' מצניו אי נמשח הוה כה"ג ואם לאו לא הוה כה"ג: הה"ד שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם. דזה בגימטריא י"ב כלומר אף לדורות יהיה בגימטריא זה: אלא ע"ג מעין. שתמשוך מלכותו דסימנא מילתא היא: גיחון. מעין קטן סמוד לירושלם ולא זהו גיחון הגדול היוכל מגן עדן: מפני מחלוקת של אדוניהו. דכתיב למען יאריך ימים וגו' בקרב ישראל בזמן שקלום בישראל המלכות ירושה ולא בעי משיחה אצל אי חיכא מחלוקת לאו ירושה היא ובעי משיחה בתחלה: ופריך לא כן כתיב וכו'. ואין מלכי ישראל טעונין משיחה ויורם מלך ישראל הוה: אלא יהואחז וכו'. כלומר סמי מכאן יהוא מפני יורם ותני יהואחז מפני יהויקים: ופריך ולא יאשיהו גנזו. לשמן המשחה כדאמרי' לעיל ויהואחז

ויהויקים בלי יאשיהו היו ואיך קאמרת ליהואחז נמשח בשמן המשחה: ומשני הדא אמרה. זאת אומרת שיהואחז בשמן אפרסמון נמשח ולא בשמן המשחה ח"י ה"ק כיון דעכ"ל דבשמן אפרסמון נמשח ח"י אין כריך להגיה הברייתא דאף יהוא בשמן אפרסמון נמשח: אין מושחין כהנים מלכים. ואע"פ שאינו זר אלל שמן המשחה דהא כבר נמשח כשנעשה כה"ג אפ"ה אין מושחין אותו למלוכה כמלכי ישראל דאין מושחין אלל מלכי בית דוד: לא יסור שצט מיהודה. וכל מלכות שאינו לירוסה לעולם אין נמשח בשמן המשחה: וכתוב בתריה לא יהיה לכהנים הלויים. שאפילו למלך אין ממנים כהן וכ"ש שאינו נמשחים: הוא יוחנן הוא יהואחז. דבדברי הימים כתיב ובני יאשיהו הזכור יוחנן השני יהויקים השלישי דקיהו הרביעי שלום ויוחנן הוא יהואחז דיהויקים ודקיהו מלינו שמלכו לאחר יהואחז ש"מ דיהואחז הוא יוחנן: ופריך והא כתיב הזכור יוחנן. ולעיל אמרין שיהויקים גדול מיהואחז שתי שנים: ומשני צבור למלכות. שמלך ראשון: רביעי למלכות. שמלך יהואחז ואחריו יהויקים ואחריו יכניה בנו ואחריו דקיהו: שאידק עליו. נבוכדנצר את הדין ואמר לו יה ילדיק עליך את הדין אס תמרוד בי ולכך קרא שמו דקיהו: כל האמות. אפילו של כלים היו צינונית דהיינו צאמה בת ששה טפחים: אמתא אשיתא. אמה אחת היא ששה טפחים: אשר שברת ושמתם בארון. דאשר שברת מיותר ללמדך דאף השברות ישים בארון וכל לוח רחבו שלשה: ח"ג ורחבו שלשה. כן הוא בסוטה: (קרבן העדה)

(ריבב"ן)

זה

בדף

פירוש

ריבב"ן אין

ב

-

טז

דף

תן מהם חצי טפח לכל כותל נשתייר שני טפחים לספר תורה רחבו של ארון תשעה טפחים דכתיב { שמות כה-יז/כג } אמתים וחצי ארכו אמתא חמשה ואמתא ה' ופלגות אמתא תרי ופליג וד' לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב { דברים יב-ב } אשר שברת ושמתם בארון והלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה טפחים תן (רחבן) ארכן של לוחות לארכו של ארון ונשתייר שם חצי טפח אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן רחבו של ארון שבעה טפחים ומחצה דכתיב אמה וחצי רחבו אמתא חמשה ופלגות אמתא תרי ופליג וד' לוחות היו בו שנים שלימים ושנים שבורים דכתיב { דברים יב-ב } אשר שברת ושמתם בארון הלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן ששה טפחים תן רחבן (ארכן) לרוחבו של ארון ונשתייר שם טפח ומחצה אצבע לכותל מכאן ואצבע לכותל מכאן חצי טפח מכאן וחצי טפח מכאן לשילוט כיצד עשה בצלאל את הארון ר"ח (בן גמליאל) אמר שלש תיבות עשאו שתיים של זהב ואחת של עץ נתן של זהב בשל עץ ושל עץ בשל זהב וציפהו דכתיב { שמות כה-יא } וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מת"ל תצפנו להביא שפתו העליונה רשב"ל אמר תיבה אחת עשאו וציפהו דכתיב

וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ מת"ל תצפנו א"ר פנחס להביא בין נסר לנסר כיצד היו הלוחות כתובים ר' חנינה (בן אחיה ר' יהודה) בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה הה"ד [[דברים ז-יג](#)] ויכתבם על שני לוחות אבנים חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה ורבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה הה"ד [[דברים ז-יג](#)] ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה ר"ש בן יוחאי אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה רבי סימאי אמר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה דכתיב [[שמות לב-טו](#)] מזה ומזה הם כתובים טטרוגה חנינה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה דכתיב [[שיר השירים ה-ד](#)] ממולאים בתרשיש כימא רבא ר"ש בן לקיש כד הוה מטי הדין קרייה הוה אמר יפה למדני חנינה בן אחי רבי יהושע מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה אמר ר' תנחומא איתקשיית קומי רבי פנחס אתיא כר' יהודה ולא אתיא כר"מ מ"ט דר' יהודה דכתיב [[דברים לא-כו](#)] לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו' על דעתיה דר' יהודה דו אמר היכן היה ספר תורה נתון כמין גלוסקי"י עשוי לו מבחוץ והיה ספר תורה נתון בתוכו מ"ט דר"מ דכתיב [[שמות כה-כא](#)] ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך על דעתיה דר"מ דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה אלא ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך ואח"כ ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה רבי פנחס בשם רשב"ל התורה שנתן לו הקב"ה למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה היא אש מובללת באש חצובה מאש ונתונה מאש דכתיב [[דברים לג-ב](#)] מימינו אש דת למו: הלכה ב* [מתני'](#) היכן היו השתחויות האלו ארבע בצפון וארבע בדרום שלש במזרח ובי במערב כנגד שלשה עשר שערים דרומיים סמוכים למערב שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים ולמה נקרא שמו שער המים שבו מכניסין צלוחית

קרבן העדה תן מהם חלי טפח לכל כותל. שהרי מצחוץ נמדד אמתיים וחלי ארכו: ה"ג תן רחצן של לוחות לרחצו של ארון: ה"ג חלי טפח מכאן וחלי טפח מכאן לכותל נשתיירו שני טפחים לשילוט. וה"פ לשילוט שתהא ס"ת נכנסת ויואלת בריוח לפי שהיתה מונחת אורכה לרוחב הארון דהיינו באותן שני טפחים שנשתיירו באורך הארון וס"ת עזיה שני טפחים וארכה ששה טפחים והיתה מונחת בדוחק באותן שני טפחים שבאורך לכך היה הארון רחב יותר ב"ט לשילוט וליטלה כרלוגו: וההן ארון. והאז ארון נמי כלי הוא שהרי מיטלטל בשעת הנסיעה: ה"ג ורחצן שלשה תן ארכן של לוחות לארכו של ארון: אכצע לכהלים מכאן. שהטפח ד' אכצעות: חלי טפח מכאן וכו' לשילוט. ליטול הלוחות מן הארון לעת האורך: נתן של זהב. הפנימית בשל עץ האמצעי ושל עץ נתן בשל זהב החיצון: להביא שפתו העליונה של העץ שיחפנו בזהב: להביא בין נסר לנסר. נמי יאפה זהב דקמ"ל קרא בכל היכא דאפשר לכפותו זהב יאפה אבל איפוי העליון לרשב"ל א"כ ריבוי דלח גרע משאר מקומות: ויכתבם על שני לוחות אבנים. מיעוט לוחות שנים מה ת"ל שני שיהיו שניהם שוים חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה: עשרת הדברים. ויכתבם על שני לוחות אבנים משמע דעשרה על כל אבן כתב דאל"כ עשרת הדברים ל"ל: דכתיב ויכתבם. משמע שיהו כתובים שני פעמים על כל לוח: מזה ומזה הם כתובים היינו ב' בארכו וב' פעמים על . שני יודי רחצו ועל שטח שלמעלה ושלמטה לא היו נכתבים שכל

לוח ארכו ו' ורחבו ג' ועציו ג' א"כ השטחיים שלמעלה ושלמטה לא היו כ"א שלשה על שלשה ולא היו ראויין לעשרת הדברים ולכתוב חמשה מכאן וחמשה מכאן אין זה דרך כבוד לחלקם למ"ד שכולן היו נכתבין באורך (ועיין ביפה מראה): טטרוגא. מרובע בלשון יון: בין כל דבור ודבור. היו כתובים דקדוקי התורה: כימא רבא. ששמו תרשיש והוא הים הגדול והוא מלא מיני דגים הרבה: אתקשית וכו'. הקשיתי לפני ר"פ דקראי כר"י דייקי ולא כר"מ: מלך ארון ברית ה'. מלך הוא מונח ולא כתוב: ע"ד דר"י. שהוא אמר שמלך היתה מונחת היכן היתה מונחת: כמין. תיבה עשה לארון מבחוץ ועלי היתה ס"ת מונחת: ונתת את הכפרת על הארון ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך וה"ל למיכתב תחלה ואל הארון תתן את העדות והת"כ ונתת את הכפרת אלא ודאי דעדות דקרא היינו ס"ת והיא נתונה לתוך הארון בסוף מ' שנה שכבר היה הכפרת נתון על הארון: ה"ג ע"ד דר"י דו אמר אין מוקדם ומאוחר בתורה. וה"פ לר"י ל"ק הך קרא דאיכא לשנויי אין מוקדם ומאוחר בתורה אפי' בחד ענינא והיינו דקשיא ליה לר' תנחומא קרא דר"י לר"מ דקרא דר"מ לר"י ל"ק כדשנין (ומה מאוד נתלבטו המפרשים בפי' סוגיא זו ועיין בי"מ והנראה לי כתבתיו): אש לבנה. הם . האותיות חקוקים אע"ג אש שחורה והיינו כתב ליבונאה א"נ בהיפך והוא ככתב שלנו: היא אש. התורה עלמה אש ובלולה באש: חלוצה. אותיותיה באש: ונתונה. מהקב"ה למשה מאש שלמעלה: הלכה ב* מתני' והיכן היו משתחוין. שלש עשרה השתחויות דתנן לעיל: שער העליון. הר הבית היה משופע ועולה ממזרח למערב והשער הסמוך למערב הוא שער העליון ואחריו שער הדלק הוא שער של לשכת העלמים שהיתה בעזרה ודרך שם מכניסין עצי המערכה שדולקין על המזבח: שער הבכורות. שמכניסין שם הבכורות הנשחטים בדרום: (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' (עד ד') צליחית. שלימה שהיתה מחזקת ג' לוגין כדאמר בסוכה בפי' בתרא שהיו מנסכין בתמיד של שחר בחג בשעת ניסוך היין שהוא רביעית ההין דהיינו ג' (ריבב"ן)

של ניסוך המים בחג רבי אליעזר בן יעקב אומר בו המים מפכים ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית לעומתן בצפון סמוכים במערב שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר ולמה נקרא שמו שער יכניה שבו יצא יכניה בגלותו שבמזרח שער נקנור ושני שפשיין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו ושנים במערב ולא היה להן שם: **גמ'** מתניתין אבא יוסה בן (חנן) יוחנן היא דאמר כנגד י"ג שערים ברם כרבנן שבעה שערים היו בעזרה ע"ד דרבנן היכן היו השתחוואות הללו כי ההיא דתנינן תמן י"ג פרצות היו בו שפרצום מלכי יון וחזרו וגדרום בני חשמונאי וגזרו כנגדן י"ג השתחוואות כתיב **{זכריה יז-ח}** והיה

ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים וגוי תני מבית ק"ק עד הפרוכת כקרני סילי וכיליי מן פרוכת עד מזבח הזהב כקרני חגבים ממזבח הזהב עד עזרות כחוט של שתי מן העזרות עד מפתן הבית כחוט של ערב מיכן ואילך כמפי הפך כתיב [\[יחזקאל מז-ב\]](#) והנה מים מפכים מן הכתף הימנית בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף באמה ויעבירני במים מי אפסים עד קרסולה [\[יחזקאל מז-ד\]](#) וימד אלף ויעבירני במים מי ברכים עד ברכייה וימד אלף ויעבירני מי מתנים עד מתנייא מכאן ואילך וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור אפי לבירנין גדולה אינה יכולה לעבור בו מ"ט [\[ישעיה לג-כא\]](#) וצי אדיר לא יעברנו מפני מה כי גאו המים מי שחו מהו מי שחו מלשוט אמר רב חונה (הונא) באתרין קרו לשייטא שחונא [\[ישעיה כה-יא\]](#) ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש השוחה לשחות מהו לשחות אמר רבי יוסי בי ר' בון (ביבן) מיין דמתמללין בעלמא כתיב [\[זכריה יג-א\]](#) ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דויד וליושבי ירושלם לחטאת ולנידה ר' שמואל בר נחמן בשם ר' (נתן) יונתן מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשרים לנדה ולחטאת מכאן ואילך מי תערובות הם כשרים לנדה ופסולים למי חטאת אר"א (ר"מ אומר) מבית דוד ועד יושבי ירושלם כשרים לנידה ולחטאת מכאן ואילך מי קטפריסות הן פסולין לנדה ולחטאת כתיב [\[יחזקאל מז-ח\]](#) ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה זה ים של סמכו (סיבוכא) וירדו אל הערבה זה ים של טבריא ובאו הימה זה ים המלח אל הימה המוצאים זה הים הגדול ולמה נקרא שמו מוצאים כנגד שתי פעמים שיצא אחד בדור אנוש ואחד בדור הפלגה רבי לעזר בשם רבי חנינה בראשונה יצא עד קלבריא ובשניה יצא עד כיפי ברבריא רבי אחא בשם ר' חנינה בראשונה יצא עד כיפי ברבריא ובשניה יצא עד עכו ועד יפו [\[איוב לח-יא\]](#) עד פה תבא ולא תוסיף עד עכו תבא ולא תוסיף ופה ישית בגאון גליך עד יפו אשית גאון גליך ניחא ימא רבא וימא דמילחא בשביל למיתקן ימא דטבריא ימא דסמכו לרבות דגתם דכתיב ביה [\[יחזקאל מז-י\]](#) למינה תהיה דגתם למיני מינים תהיה דגתם תני אמר רשב"ג מעשה שהלכתי לציידן והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי א' [\[יחזקאל מז-ח\]](#) ונרפאו המים בצאתיו וגבאיו ולא ירפאו למלח ניתנו כתיב ונרפאו המים ואת אמרת ולא ירפאו המים מקום הוא ושמו ולא ירפאו כתיב [\[יחזקאל מז-יב\]](#) ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פריו לחדשיו יבכר תני אמר רבי יהודה לפי שבעולם הזה תבואה עושה לששה חדשים ואילן עושה לשנים עשר חודש אבל לעתיד לבא התבואה עושה לחדש אחד ואילן עושה לשני חדשים מ"ט לחדשיו יבכר אמר רבי יוסי לפי שבעולם הזה התבואה עושה לששה חדשים ואילן עושה ל"ב חדש אבל לעתיד לבא התבואה עושה לט"ו יום ואילן עושה לחדש אחד שכן מצינו שעשת התבואה בימי יואל לחמשה עשר יום וקרוב ממנה העומר מ"ט [\[יואל ב-כג\]](#) ובני ציון גילו ושמחו בה' אלהיכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון ומה מקיים רבי יוסי לחדשיו יבכר בכל חודש וחודש יהיה מבכר [\[יחזקאל מז-יב\]](#) ועלהו לתרופה רבי יוחנן אמר תרפיה מציץ עליה ותרף מזונה רב ושמאל חד אמר להתיר פה שלמעלן וחד אמר להתיר פה שלמטן ר' חנינה ור' יהושע בן לוי ח"א להתיר פה עקרות וח"א להתיר פה אלמים ולעומתן בצפון וכו' את מוצא בשעה שעלה נבוכדנאצר לכאן בא וישב לו בדופני של אנטוכיא ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו ואמרה לו הגיע זמן הבית הזה ליחרב אמר להן אותו שהמלכתי עליכם תנוהו לי ואני הולך באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה נבוכדנאצר בעי לך כיון ששמע מהן כך נטל מפתחות של בה"מ עלה' לגגו של היכל אמר לפניו רבשי"ע לשעבר היינו נאמנים לך והיו מפתחותיך מסורין לנו עכשיו שאין

אנו נאמנים הרי מפתחותיך מסורין לך תרין אמוראין חד אמר זרקון ועוד לא ירדו וח"א באה כמין יד ונטלתן מידו כיון שראו כל

קרבן העדה המים מפכים. מפרש בגמ': שער הקרבן. שם מכניסין קדשי קדשים ששחיתתו זלפון: שער הנשים שבו הנשים נכנסות לסמוך על קרבן א"נ לעמוד על קרבן: שער השיר. לך שם היו מכניסין כלי שיר: שבו ילא יכניה בגלותו. שנכנס לבית המקדש להשתחות וליטול רשות כשהלך לגולה לבבל וילך לך אותו השער: שער נקור. מפרש בפרק א"ל הממונה: פשפון. שערים קטנים בתוך שערים גדולים ואף הם ממנין שלשה עשר שערים ואע"ג דגם לשער בית המוקד היה לו פשפס לא חשיב ליה לפי שהיה קטן ביותר: גמ' מתני'. אחיא כאבא יוסי בן יוחנן דאמר י"ג שערים היו במקדש אבל לרבנן דאמרי שבעה שערים היו במקדש קשיא היכן היו משתחווים דקים להו שהיו משתחווים י"ג השתחוויות: .. ומשני כהאי דתנין תמן. במסכת מדות: קרני כילי וסיילי מיני שבלול הם וקרניהם דקים. מאוד וקרני חגבים עבים מהם וחוט של שתי עב מהם וחוט של ערב עב ממנו: מכאן ואילך. מתגבר והולך כמפי הפך: מן הכתף הימנית. מלד דרוס: וימד אלף באמה המלאך הראה ליחזקאל נחל היוצא מבית קדשי קדשים תחלתו דק נאד והולך וגדל מאד וכל אלף אמה אורך משיאל חוץ לירושלים לא היה עמוק: מי אפסי. שהגיעו עד קרסולים: וימד אלף. באמה שנית והעמיקו עד הצרכים מכאן ואילך וימד אלף אשר לא יוכל לעבור בו שהיו מימיו רדופים: לצירנין גדולה. לספינה גדולה: מלשון. לאפי' בדרך שייטא לא יוכל לעבור בו דרדיפו מיא: באחריו. במקומו קורין לשייט שחונא: ופרש ידיו וכו'. מייתי ראה ללשחות היינו לשוט: מיון דמתמללין בעלמא. שידברו העולם בו ויראו אותו ל"א שידברו העולם בהן מחמת גדולתן: מבית דוד ועד יושבי ירושלים. קשיא ליה אטו לשאר ישראל אינן כשרים הלכך קאמר מה שהמקור הולך מבית דוד ועד יושבי ירושלים הוא דכשר לאפר פרה ולטבול בהן נדות אבל משם ואילך פסול למי חטאת דמי תערוכות הם ממי גשמים ולחטאת בעינן מים חיים: מי קטפריסות הן. הר משופע שמדרונו מחודל מאד והעצירו המים לך דף הגתון במדרון ופסולין גם לנדה לטבול בהן א"נ לנדה היינו זבה: זה ים של סמכו. דשבע ימים סובבים לא"י וד' מהם ים של סמכו ושל טבריא וים המלח וים הגדול ומפרש גדולה הקדמונה הוא ים של סמכו: ים הגדול. הוא הים ההולך מא"י למדינת אוספניא: בראשונה. דודר אנוש ילא עד מדינה ששמה קלבריא והיא במדינת ארפת ובדור הפלגה ילא עד הסלעים שבמדינת ברבריא: עד עכו תבוא. דריש פה כמו כה: ניחא ימא רבא וימא דמלחא. שהולך המעין לבא לשם כדי למתקן שמימיהם מלוחים וסרוחים אלא ימא דטבריא וימא דסמכו למה באו לשם: ומשני לרבות דגתם. שע"י מים אלו יתברכו מימיהם לגדל דגים הרבה: למינה תהיה דגתם. קרא יתירא הוא דפשיטא דלמינה תהיה אלא ללמד דמיני מינים משונים שלא היו בתוכם מקדם יגדלו בהם: מקום הוא ששמו ולא ירפאו וה"פ ביאלתיו וגבאיו ומקום ששמו ולא ירפאו למלח ניתנו ולא יבואו לכם המים הקדושים: תבואה עושה. פי' תבואה גדילה לששה חדשים: לחדשיו יבכר. האילן יוליא פירותיו לשני חדשים וכיון דמשנים עשר חדשים נעשו שני חדשים ה"ה מה שנעשה בתבואה בעוה"ז בששה חדשים נעשה לעתיד בחודש א': שהתבואה עשתה בימי יואל לט"ו יום. א"כ אילנות לשלשים יום כפל מהתבואה: בראשון.

היינו בר"ח ניסן ירדו הגשמים וכתוב וזני ליון גילו ושמחו בה' אלהיכם היינו הקרבת העומר: ומשני ככל חדש וחדש יהא מצבר. האילן ולחדשו היינו חדשים לעלמא: תרפיה מליץ עליה. הפירות נראים יותר מן העלן שבאילנות: ופריך ותרף מזונה. וכי תרף מזון הוא דקאמרת הפירות נראים יותר מן העלן. ל"א דרש תרפיה כמו טרף בטי"ת מלשון מזון וה"ק משעה שפורה עליה מיד נותן מזונו שלא כדרך הטבע שהפורה מתאחר לנוץ אחר יציאת העלים ימים רבים והראשון נ"ל: להתיר פה שלמעלן. היינו פה אלמים: פה שלמטון. היינו פה עקרות: את מואל בשעה שעלה נ"נ. לא"י כדי ליקח את יהויכין אחר שהמליכוהו במקום יהויקים אביו ויעאווה שרי צבל לסלקו: זרקו. כלפי מעלה ועוד לא ירד ולהראות להם שאינו חפץ בעבודתם: כיון שראו כל חורי יהודה כן. שאין לאון המקום בעבודתם ושנמס לב המלך בקרבן: (קרבן העדה)

ריבב"ן לוגין: מים מפכין עתידין להיות יוצאין מבית קדש הקדשים כדאיתא ביומא פרק בתרא אמר ר' מנחם משום ר' חנא ציפורה מעין היוצא מבית קדש הקדשים בתחלה דומה לקרני סלעם עד שמגיע לפתח ההיכל כיון שמגיע לפתח ההיכל נעשה כחוט של שתי עד שמגיע לפתח האולם נעשה כחוט של ערב עד שמגיע לפתח העזרה כפי פך קטן היינו דנתן ר' אליעזר בן יעקב אומר מים מפכין עתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית מפכים לשון פך: **מתני'** שער נקנור. על שם נקנור שנעשו נסים לדלתותיו (ריבב"ן)

דף יז - ב

חורי יהודה כן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו הדא הוא דכתיב **ישעיה כב-א** משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה וגו': הלכה ג* **מתני'** י"ג שולחנות היו במקדש ח' של שייש בבית המטבחים שעליהן מדיחין את הקרביים וב' במערב הכבש אחד של שייש ואחד של כסף על של שייש נותנין את האברים ועל של כסף כלי שרת וב' באולם (מבחוץ) מבפנים על פתח הבית א' של שייש וא' של זהב על של שייש נותנין לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד: **גמ'** תני על של כסף (ר' אחי ור' מיישא ומטו בשם רב שמואל בר רב יצחק) ר' יוסי בשם ר' שמואל בר רב יצחק ר' חנניה מטי בה בשם ר' יוחנן לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח לא כן תני זה אחד מן הנסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום שנאמר **שמואל א כא-** **ז** לשום לחם חם ביום הלקחו רבי יהושע בן לוי אמר אין מזכירין מעשה נסים בעון קומי רבי (לוי) אילא לא היה שם לחם מהו להניחו לשבת הבאה אמר לון כתיב **שמות כה-ל** ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד לחם פנים אפילו פסול עשרה שלחנות עשה שלמה דכתיב **דברי הימים ב ד-ח** ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וה' משמאל

אין תימר חמשה בדרום והי בצפון והלא אין השלחן כשר אלא בצפון שנאמר **[שמות כו- לה]** ואת השלחן תתן על צלע צפון מה ת"ל חמשה מימין וחמשה משמאל אלא חמשה מימין שלחנו של משה וחמשה משמאלו אעפ"כ לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד שנאמר **[מלכים א ז-מתח]** את השלחן אשר עליו לחם הפנים רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולן היה מסדר שנאמר **[דברי הימים ב ד-יט]** את השולחנות ועליהם לחם הפנים: תני מזרח ומערב היו נתונים דברי רבי ר"א בי רבי שמעון אומר צפון ודרום היו נתונים מ"ד מזרח ומערב ניחא כולהו ראויין לשירות מ"ד צפון ודרום נמצא שלחן בדרום

קרבן העדה הלכה ג* מתני' על של שיש מניחין את האצורים. אחר הגתוח מסדרין אותו על השלחן עד שיכלו הכהנים ובגמרא מפרש למה לא עשאו של כסף או של זהב: ועל של כסף. כלי שרת שמוציאין בכל בוקר שלשה ותשעים כלי שרת כדתנן בתמיד: נותנין לחם הפנים בכניסתו אחר שנתפחה עד שסדרוהו על השלחן: ועל של . זהב זיליאתו. והיה מונח שם עד זמן חילוק: שמעלין בקדש ולא מורדין. לכיון שסלקוהו מעל השלחן של זהב אין מורדין אותו להניחו בשל כסף: גמ' תני על של כסף . אותו של אילס אחד היה של כסף ואחד של זהב על של כסף היו נותנין בכניסתו דאין עניות במקום עשירות: לית כאן של כסף. לא היה באולם של כסף אלא כדתנן במתני' דשל כסף מרתוח ומתחמם הלחם ויש לחוש שיתעפף: ופריך לא כן תני זה אחד מן הנסים וכו'. שהיה נשמר חום הלחם עד שעת סילוקו בשבת הבא א"כ לא היה מתעפף אפי' היו מניחין אותו על שלחן של כסף: אין מזכירין מעשה נסים. כלומר אין סומכין על הגם ועושין הכל שלח יתעפף בדרך הטבע: לא היה שם לחם לסדר בשבת ובחוד ימי השבוע נזדמן להם מהו להניחם מלסדר עד שבת הבאה או דלמא אע"ג שהוא פסול דכל שלח עברה עליו שבעה ימים על השלחן פסול הוא מ"מ לקיים מצות לחם הפנים לפני תמיד אין להניחו בלא לחם א"נ לא היה שם לחם לערוך ביום השבת מהו להניח הלחם הראשון על השלחן שהרי לא יתקלקל גם בשבת הבאה מיהו פסול הוא משום לינה: לפני תמיד. שיהו תמיד לפני ה' אע"פ שהן פסולין: עשרה שולחנות עשה שלמה. דכתיב ויעש שולחנות עשרה וגו': אין תימר חמשה בדרום וכו'. ומימין היינו מימין הפתח ומשמאל היינו משמאלו של פתח שהפתח היתה באמצע ההיכל בכותל מזרחי א"נ מימין היינו דרום שנקרא ימין ומדרום נקרא ימין צפון נקרא שמאל: אלא של משה באמצע והי' מימין וחמשה משמאלו וכולן בצפון ההיכל: את השלחן. לשון יחיד: על כלם היה מסדר. פעמים בזה ופעמים בזה: מזרח ומערב היו נתונים. השולחנות ראשו אחד למזרח ואחד למערב דהיינו ארכו לאורך הבית: כולהו ראויין לשירות. ואיכא למימר על כולם היה מסדר: נמצא שלחן בדרום והי' פ שלחן ארכו ב' אמו ' (ומחאה) הרי הוא (שלשים) עשרים אמה לעשרה שלחנו' וההיכל כולו אינו אלא עשרים אס כן חמשה שלחנות (קרבן העדה)

ריבבין כדאי' ביומא פ"ג (דף לו.) נקנור שם אדם ומזכירין אותו לשבח פשפשין שערים קטנים שלא היו גבוהין ורחבין כשאר שערי הבית: לא היה להם שם. מה היה משמש: מתגי' י"ג שולחנות. אינו מונה יי שולחנות שעשה שלמה כדכתיב במשכן דשלמה במלכים וסדר הנחתן מביא בפי שתי הלחם במנחות אלא בבית שני עסקינן שלא היו שם אותן שלחנות. אחד של שיש . שמניחין שם האברים: ירושלמי ר' יוסי בשם ר' שמואל בר יצחק בשם ר' יוחנן לית כאן של כסף מפני שהוא מרתוח יתחממו האברים ויסריחו ולפי שבקרבת יחיד כהן אי יכול להוליך כל האברים ומניחן שם כדי לנוח והא

דתנן בפ"ב דיומא תמיד קרב בא' עשר וכו' ומונה שם דכך הולכת אברין למזבח הא אמרינן התם (דכ"ו): בד"א בקרבנות צבור אבל בקרבנו' יחיד כל שרוצה להקריב מקריב אפילו אחד: על של שיש נותנין לחם הפנים בכניסתי כדי לנוח ועל של זהב ביציאתו עד שיוקטרו בזיכי לבונה הבאין עם הלחם כך פירש רבינו שלמה בפי שתי הלחם הכא תנן אחד של שיש ובפי שתי הלחם (דצ"ט). תניא ר' יוסי בר יהודה אומר שנים שהיו באולם אחד של כסף ואחד של זהב ופירש רבינו שלמה אותו של כסף על שהוא לבן כשיש נקרא של שיש ולי נראה דתנאי היא דההיא ר' יוסי היא: שמעלין בקודש מנלן בפרק שתי הלחם בחמר רב אחא בר יעקב אמר קרא את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח בתחלה תשמישי מזבח ולבסוף גופו של מזבח. ולא מורידין מנלן אמר ר' אחי דאמר קרא ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו וסיפיה לשון הקמה ולא כתיב ירידה ועוד שלא סייעו אחר אלא הוא עשהו שהוא גדול כך פירש רבינו שלמה: (ריבב"ו)

א

-

יח

דף

ומנורה בצפון והא תני השלחן היה נתון מחצי הבית ולפנים משוך מן הכותל ב' אמות ומחצה כלפי הצפון ומנורה כנגדו בדרום מזבח הזהב היה נתון באמצע הבית חולק את הבית מחציו ולפנים משוך קימעא כלפי (צפון) חוץ וכולהו היה נתון משליש הבית ולפנים עשר מנורות עשה שלמה שנאמר [\[דברי הימים ב ד-ז\]](#) ויעש את מנורת הזהב עשר כמשפטו ויתן בהיכל ה' מימין וה' משמאל אין תימר חמש בצפון וחמש בדרום והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום שנאמר [\[שמות כו-לה\]](#) ואת המנורה נוכח השלחן על ירך המשכן תימנה מה ת"ל חמש מימין וחמש משמאל אלא חמש מימין מנורתו של משה וחמש משמאלה אעפ"כ לא היה מבעיר אלא של משה בלבד שנאמר [\[דברי הימים ב יג-יא\]](#) ומנורת הזהב ונרותיה לבער בערב בערב ר' יוסה בי ר' יהודה אומר על כולן היה מבעיר שנא' [\[דברי הימים ב ד-כ\]](#) ואת המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב הן כילו זהבו של משה תני רב יהודה בשם אסי היה שלמה נוטל אלף ככרי זהב ומכניסן לכור ומוציאן עד שהוא מעמידן על א' לקיים מה שנאמר [\[שמות לז-כד\]](#) ככר זהב טהור עשה אותה וגו' תניא אמר רבי יוסי בי רבי יהודה מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לכור שמונים פעם ולא חסרה כלום ויאות עד דלא יקום על ברריה הוה חסר סגין מן דו קיים על ברריה לא חסר כלום: הלכה ד* [\[מתני'](#) שלשה עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חדתי ונתקלין עתיקין קנין וגוזלי עולה עצים לבונה זהב לכפורת ששה לנדבה תקלין חדתין שבכל שנה ושנה ועתיקין מי שלא הביא אשתקד שוקל לשנה הבאה קנין הן תורין וגוזלי עולה הן בני יונה כולן עולות דברי ר' יהודה וחכ"א קנין אחד חטאת וא' עולה גוזלי עולה כולן עולות האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה לא יפחות מקומץ זהב לא יפחות מדינר זהב ששה לנדבה נדבה מה היו עושין בה לוקחים בה

עולות הבשר לשם ועורות לכהנים זה מדרש דרש יהוידע כהן גדול [ויקרא ה-יט] אשם הוא אשום אשם לה' זה הכלל כל שהוא בא משום חטאת ומשום אשמה ילקח בהן עולות הבשר לשם והעורות לכהנים נמצאו שני כתובין קיימין אשם לה' ואשם לכהן ואומר [מלכים ב יב-יז] כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו: [גמ' תניא אמר ר' יהודה לא היה שופר של קינין בירושלם מפני התערבות שמא תמות אחת ונמצאו דמי חטאות מיתות מעורבות בהן והתניא האשה שאמרה הרי עלי קן מביאה דמי קן ונותנתו בשופר

קרבן העדה **בדרום: ומנורה בלפון. ל"ג.** משוך מן הכותל בשתי אמות כלפי לפון. שיהיו שני כהנים הנושאים ב' סדרים הולכין זה בצד זה ותוס' גורסין משוך ב' אמות ומחלה: באמצע הבית. היינו באמצע ההיכל כשלא נחשב בית קדשי קדשים עמו ההיכל ארכו ארבעים ובית קדשי קדשים ארכו עשרים אמה והמזבח היה עומד בתחלת עשרים אמה של ההיכל המערביים: משליש הבית. של כל מזבח: ולפנים. לכל מערב והיינו כשנחשב בית קדשי קדשים עמו: הוא מכלות הזהב. פסוק הוא בד"ה וקמפרש מהו מכלות הזהב וקאמר שהן כולו של זהב סגור שהיה לשלמה שהרי עשר מנורות עשה ולכל אחת היה כריך אלף ככר כדמסיק: לקיים מה שנאמר. במנורת משה ככר זהב טהור וגו': ה"ג מעשה במנורת המקדש שהיתה יתירה על מנורה שעשה משה במדבר דינר זהב והכניסוהו לכור פ' פעמים ולא חסר האש ממשקלה: ופריך ויאות. בתמיה וכי כך הוא והלא עינינו רואות כשנותנין זהב בכור באש הוא נחסר: ומשני עד ללא יקום וכו'. כשעדיין לא קם הזהב על ברירותיה שלא נכרף כל ארכו נחסר ממנו אבל בשכבר נכרף כל ארכו לא נחסר ממנו כלום אפי' מכניסין אותה לאש כמה פעמים: הלכה ד* מתני' תקלין חדתי. שבו ונתנין שקלי שנה זו וכשמגיע זמן התרומה הגזבר מוסיף כל שקלים שבשופר ונותן ללשכה כדי שיתרמו מהם והשני כתוב עליו תקלין עתיקין ומי שלא הביא שקלו בשנה זו מביא בשנה שאח"כ ונותנו לשופר והגזבר נוטלם ונותנם בשירי הלשכה והג' כתוב עליו קינין והן תורין גדולים והד' גוזלי עולה והן בני יונה הקטנים וכולן עולות אבל לקני חובה לא היה שופר כדמפרש בגמרא: עלים המתנדב עלים למערכה נותן דמיהן לתוכו: לבונה. המתנדב לבונה נותן דמיו לתוכו: זהב. המתנדב זהב נותנו שם או דמי שויו והוא לכפורת כלומר לכלי שרת שהמזרקות נקראים כפורי זהב בעזרא ובד"ה לפי שהכהן מקנח בהן ארבעו בין הזאה להזאה שהשיריים שבארבעו פסולים: ששה. שופרות הנותרות הן לנדבה ובגמרא מפרש: האומר הרי עלי עלים. סתם: לא יפחות משני גזירין. כאותן שנסדרין על המערכה ושיעורן מפורש בגמ': לא יפחות מן קומץ. שזהו שיעור הלבונה הזאה עם המנחה ובגמרא מפרש מנ"ל ודוקא המתנדב סתם אבל אם רצה להביא אפי' קורט של לבונה מביא: זהב. המתנדב זהב סתם לא יפחות מדינר זהב: אשם הוא אשום אשם לה'. וקשיא רישא לסיפא לאשם הוא משמע בהווייתו יהא כהלכתו שהוא נאכל לכהנים ואשם לה' משמע שכולו לה' ודרש יהוידע הכהן כל שהוא מותר חטאת ואשם ילקח באותו המותר עולות נמלא ב' הכתובים קיימים אשם לה' הבשר ואשם לכהנים העורות והיכן מלינו מדרש זה ציהוידע כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו וא"ל לומר דכסף שקדש לשם חטאת ולשם אשם יהגו בו הכהנים אלא ה"ק יעשו ממנו דבר שיהגו בו הכהנים והיינו עולות שהעורות לכהנים: במ' לא היה שופר של קינין.

חובה כגון זב וזבה ויולדת שיתנו לתוכו מעות כסף שהיו שופרות לקן נדבה כדתן צמתני: מפני התערבות. שמה תמות אחת מאיתן שנתנו מעות בשופר וה"ל מעות חטאת שמתו בעליה מעורבין עם הכשרות והכל פסולין והולכין לים המלח: ה"ג והתני האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה למי קן וכו'. כ"ה ברמב"ם פ"ק מהל' מחוסרי כפרה: אבל באומרת הרי עלי קן. שניהם עולות והרא"פ לא הרגיש בזה: ונותנתו בשופר. שכתוב עליו קנין ולמי (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' י"ג שופרות היו במקדש וכולן פיהן צר כדי שלא יוכל אדם להכניס ידו בפנים ולגנוב מן הכסף וכולהו מפרש למאי אצטריכו. עצים ולבונה גרסי' וברוב ספרים כתוב ללבונה וטעות הוא דהא כל אחד ואחד יש לו שופר בפני עצמו ולבונה לבד ועצים לבד כדתני ואזיל וזהב לכפרות לשון כפירי זהב פי' מזרקים. ולמה נקרא שמם כפורי ע"ש שמקנחין ידיהם מן הדם כדאמר' בגיטין [דף נו] בענין נבזראדן בעי לכפורי ידיה בההוא גברא. ששה לנדבה לקיץ המזבח: מתני' קניין הן תורין גוזלי עולה הן בני יונה אבל שופר לקיני חובה לא בעי ר' יהודה והטעם כדאיתא בפ' הוציאו לו [דף נה] דשמא ימות א' מהן נמצאו כל המעות שבשופר הולכות לים המלח כי היכי דאמרינן בחטאת שמתו דעליה דאזלא למיתה הכי נמי מעות שהופרשו לחטאת ומתו בעליהן הולכות לים המלח ופריך התם ונברור ד' זוזי ונשדי במיא והנך לישתרו ר' יהודה לטעמיה דלית ליה ברירה כדאמר בעירובין [דף לז] מדתני איו: וחכ"א קניין הן קיני חובה אחד לעולה ואחד לחטאת ורבנן לא חיישי למיתה. גוזלי עולה בין תורין בין בני יונה כולן עולות נדבה. שני גזירין מפורש ביומא פ"ב [דף כו] תניא ר"ש בן יוחאי אומר מנין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזרי עצים בשני כהנים שנאמר וערכו עצים על האש וערכו שנים אם אינו ענין לתמיד של שחר שהרי כבר נאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר תנחו ענין לתמיד של בין הערבים ואמרינן בפרק בתרא דמנחות [דף קו] ת"ר קרבן מלמד שמתנדבין עצים וכמה שני גזירין ופן הוא אומר והגורלות הפלנו על קרבן העצים ותניא בתוספתא בפרק [גי' דמכילתין] האומר הרי עלי עצים מביא דמי שני גזירין ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותן ולוקחין בהן עצים ומקריבין אותן ע"ג המזבח ונאותין בהן ואין מועלין ואם הקריבן בחוץ פטור חבל אם אומר שני גזירין של ענים אלו לגבי מזבח הכהנים מקבלין אותן ממנו ומקריבין אותן ע"ג המזבח ואין נאותין בהן ומועלין בהן ואם הקריבן בחוץ חייב דברי ר' וחכ"א אם הקריבן בחוץ פטור ואלו ואלו הולכין ללשכת העצים. קומץ לבונה כדתן בפרק בתרא דמנחות ה' קמצין הן. האומר הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ. המתנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה. המעלה את הקומץ בחוץ חייב שני בזיכי לבונה טעונין שני קומצין. זהב לא יפחות מדינר זהב ופריך בפרק בתרא דמנחות ודלמא נסכא א"ר אלעזר דאמר מטבע ודלמא פריטי פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. תניא בתוספתא בפ' בתרא [דמכילתין] האומר הרי עלי לבונה מביא דמי מלא קומץ לבונה ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין מהן לבונה ומקריבין אותו ע"ג המזבח. האומר הרי עלי זהב מביא דמי דינר זהב ונותן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין בהן זהב ועושין אותן רקועי פחים צפוי למזבח. ששה לנדבה מפרש בפרק בתרא דמנחות ששה כנגד מי אמר ר' חזקיה כנגד ששה בתי אבות הכהנים שיהא להם שלום זה עם זה ר' יוחנן אמר מתוך שהנדבה מרובה תקנו להם שופרות מרובין כדי שלא יתעפשו המעות זעירי אמר כנגד פר ועגל ואיל וכבש וגדי כולן הן נדבה ודמיהן ידועין פר מביא מנה עגל מביא חמשה סלעים איל מביא ב' סלעים כבש מביא סלע הכי איתא בפרק בתרא דמנחות אבל לגדי ושעיר לא מצינו דמיהן ושמה דמיהן כאיל וכבש ור' היא דאמר קטן וה.. יא גדול לא יצא אם נדר להביא עגל והביא פר לא יצא להכי אצטריך לכל אחד ואחד שופר בפני עצמו שאם מערבן והביא פרים מכל המעות לח יצא ידי נדרו מי שנדר עגל בר פדא אמר כנגד פרים אילים וכבשים ושעירים ומותרות והמעוה דהיינו קולבון פרים פר חטאת של צבור שאבדו והפריש אחרים תחתיהן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיו לאותו שופר אילים אשם גזלות ומעילות שעירים שיער הרגלים כבשים אשם נזיר ואשם מצורע ואהכי לא מערבו עם מותר גזילות ומעילות דאלו בני שנה ואלו בני שנים ואלו באים לכפר ואלו באין להכשיר וכולן אם אבדו והפריש אחרים תחתיהן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן כל א' א' לשופרו. והמותרות כגון הפריש מעות לכל אלו ונותרו כגון שהזלו הבהמות ושמואל

דף יח - ב

ואוכלת בקדשים ואינה חוששת שמא נתעצל בהן ואין הכהן חושש שמא דמי חטאות מיתות מעורבות בהן כי קאמרינן בחטאות שמתו בעליהן ודאי ואי אמרינן נברור ד' זוזי ונישדי בנהרא ואידך לישתרו הא אמרינן בעלמא ר' יהודה לית ליה ברירה: רבי יוסה בי ר' בון (ביבא) א"ר בא בר ממל בעי אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד א"ר לעזר מתניתא אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו כהאי דתנינן תמן שנים בידם שני גזרי עצים קרבן לרבות את העצים ריב"ל אמר עוביין אמה באמה שוחקת וארכן באמה גדומה ר' חוני בשם ר' אמי כמין טורטני א"ר שמואל בר רב יצחק לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה ותני כן אמה היסוד אמה סובב אמה כרכוב ואמה קרנות ואמה מערכה: לבונה לא יפחות מקומץ נאמר כאן אזכרה ונאמר להלן אזכרה מה אזכרה האמור להלן מלא קומץ אף אזכרה האמור כאן מלא קומץ אי מה אזכרה האמורה להלן שני קומצין אף אזכרה האמורה כאן שני קומצין אמר רבי אילא כלום למדו לקומץ אלא (מלחם הפנים) ממנחת חוטא מה להלן קומץ החסר פסול אף כאן קומץ החסר פסול אמר רבי יוסה מילתא דרבי אילא אמרה המתנדב (מנחה) לבונה מביאה בקומצו של כהן (גדול) (ר' אלעי בשם ר"א) רבי חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו בקומץ הבעלים: זהב לא יפחות כו': אמר ר"א והוא שהזכיר צורה אבל אם לא הזכיר צורה מביא אפ"י צינורה: ששה לנדבה. (רב אמר) חזקיה אמר כנגד ששה בתי אבות בר פדיה אמר כנגד שש בהמות פר ועגל ושעיר איל גדי וטלה שמואל אמר כנגד ששה קרבנות (קני זבים וקני זבות קני יולדות) חטאות ואשמות המנחות ועשירית האיפה א"ר יוחנן ע"י שהנדב' מרובה ריבו לה שופרות הרבה כתיב [\[דברי הימים ב כד-יד\]](#) וככלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו' ר"ש בר נחמן בשם רבי יונתן אמר שתי נדבות עשה

קרבן העדה הקנין קרובין היו. ואוכלת בקדשים. לערב: ואינה חוששת שמא נתעצל בהן לחזקה על צ"ל של כהנים שאינן עומדים משם עד שיכלו כל מעות של אותו שופר כדי שלא יאכלו מחוסרי. כפרה בקדשים: ואין הכהן חושש וכו'. ולא פליג ר"י משמע דכ"ע מודים ללא חיישינן שמא מתה אחת מהן: ומשני כי קאמרינן לר"י לחייש לתערובת היינו שיוודע לן שבולדאי מת א' מהנתנין לתוך השופר נמלא שהן מעורבות: ופריך ואי אמרי' כו' כלומר אמאי ונברור ד' זוזי דמי החטאת ונאמר לאלו הן דמי החטאת שמתו בעליהן והשאר יקרבו וקאמר ד' זוזי היינו זוזי. פשיטי שה' מהן הוא דינר כורי והן דמי פרידה אחת דתנן בו ציום עמדו קנין כרבעתים פי' פרידה אחת והרובע הוא חצי

דינר אורי שהוא ד' זוזי מדינה א"ג אורחיה דק"ס למתני ד': לית ליה ברירה. לא סמכינן אברירה למשרי חיסורא: בעי אם אמר הרי עלי עץ. ולא אמר ערים שלא נתכוין אלל לעץ אחד מהו שיביא א' או שנים: מתניתא אמרה כן. שאף גיזר א' הוה קרבן ונדרו נדיר: כהאי דתנינן תמן. ביומא פ"ב: ושנים שני כהנים בידם שני גזרי ערים ביד כל א' גיזר א' . ש"מ שכל א' קרבן בפני עצמו: ה"ג קרבן לרבות את העלים. וה"פ כתיב כי תקריב קרבן מנחה ומלינו לעלים שנקראו קרבן דכתיב והגורלות הפלנו על קרבן העלים: באמה שוחקת. פי' באמה גדולה: גדומה. פחותה: כמין טורטני. קנה מאזנים ול"ג דאעוביו קאי שלא היתה עוביו אלל כטורטני והוא כמחק גודש סאה השנוי בצבל: אלל אמה על אמה. ואמתא באמתא היכי יתיב ותיב על העלים אשר על המזבח שלא יהו העלים יולאין מן המזבח לפיכך לא היו העלים אלל אמה גדומה: ותני כן ותניא נמי הכי שמקום המערכה לא היה אלל אמה על אמה: נאמר כאן. גבי לבונה דלחם הפנים אזכרה דכתיב ונתת על המערכה לבונה זכה והיתה ללחם לאזכרה: ונאמר להלן. גבי מנחה וקומץ משם מלא קמחו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה והקטיר הכהן את אזכרתה: אף כאן קומץ. לכל מערכה וכי היכי דסתם מנחה מלא קומץ אף סתם נדבת לבונה מלא קומץ: ה"ג אי מה להלן שני קומצין. וה"פ אי מה להלן בלחם הפנים ב' קומצין כדאמרין לעיל על כל מערכה קומץ אף סתם נדבת לבונה ב' קומצין: כלום למדו לקומץ. לבונה אלל מלחם הפנים והתם בעינן שיהא כל קומץ בפני עצמו מלא ואם חסר ממנה פסול ש"מ אפ"ג דבהטרפות יס שני קומצין כגון שהשני יתר אפ"ה פסול כדילפי' ממנחת חוטא ש"מ דכל קומץ קרבן בפני עצמו: מילתא דרבי חילא אמרה מדברי ר' חילא שמעינן: ה"ג המתנדב לבונה מביאה בקומא של כה"ג. וה"פ מדילפי' לה מלחם הפנים ובפיים נעשה ולא ידעינן הי כהן דמתרמי ולריך שיהיה הרבה שיקומץ ממנו גדול שבהנים: ואפי' בקומץ הבעלים. ממנחה ילפינן ויכול ליתן אותה לכל כהן שירצה שבאותו משמר: והוא שהזכיר אורה. דאמר מטבע: אינורא. שיעורו מזלג קטן: כנגד ששה בתי אבות. הכהנים שתקנו להם חכמים שיהא כל משמר חלוק לששה בתי אבות כנגד ששת ימי השבוע שיעבוד כל אחד ביומו ובשבת כולן שוין שיהא שלום ביניהן שיעורות של בהמות הנקחות מן השופרות היו לכהנים שמקריבין העולות וכל זמן שאין המזבח בטל לא היו לוקחין מן השופרות ואם לא היה להם אלל שופר אחד אחי לאנצויי דשמא באותו יום של בית אב הראשון או השני יביאו נדרים ונדבות הרבה ולא יטול הבית אב מן השופר כלום ובשאר ימות השבוע לא יבואו נדרים ונדבות הרבה נמלא אותן בתי אבות מקריבין מן השופר שלא יהא המזבח בטל והווי עורות שלהם ומנלו הנך קמאי בהדי הנך ואמרי יס לכם עורות ואנו אין לנו כלום ואי משום הנך עולות שהביאו יחידים במשמרות שלנו ומנלו גרם א"ג פעמים שמקריבין שלמים והעורות לבעלים הלכך תקינו ששה שופרות שלא יטול זה משופרו של זה וכשהמעו' באות נותנין אותו לו' שופרות: כנגד פר וכו'. שהמתנדב פר ועולה מביא ונותן לשופר שכתוב עליו פר מנה כדאמר' יביא במנה והמתנדב עגל מביא ה' סלעי' ונותן לשופר שכתוב עליו עגל וכן כולם והכהנים מקריבין מכל שופר קרבן הכתוב עליו ומתני' רבי היא דאמר קטן והביא גדול לא ילא: קני זבים וקני זבות. בחד ניתנו דשם זב אחד היא: וחטאת ואשמות. בתרין הווי: המנחות. היינו מותר מנחת חוטא דלכבוד אזיל לחילו מותר מנחת יחיד הוסיף משלו ומביא מנחה אחרת: ועשירית האיפה. שכה"ג מקריב בכל יום ואם הפריש לעשירית האיפה של

יום וניתוחו שוב אין יכול לזרפו לשם מחר אללא תפול לנדבת לבור וכדל"א לעיל בפ"ב דף ח' ורס"י
במנחות פרק האומר עלי יט לו גירסא אחרת ע"ש: ריבזו לה שופרות הרבה. כדי שלא יתעפפו המעות:
ה"ג כתיב וככלותם וכו': שתי נדבות עשה. דמלכיס כתיב ויקח יהודע הכהן ארון אחד ויקוב חור
דלתו ויתן אותו אלל המזבח צימין וגו' ודל"ה כתיב ויאמר המלך ויעשו ארון ויתנהו בצער בית ה'
החולה משמע דב' ארונות עשה אל' בפנים ואל' בחוץ (קרבן העדה)

ריבב"ן אשם מצורע ומותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כ"ג שגם היא נקראת חטאת
שנאמר יביא חטאתו זו עשירית האיפה. ר' אושעיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם
נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קנין אלו קיני חובה ומותר מנחת חוטא מכל תלו לוקחין עולות
הבשר לשם והעורות לכהנים כשאר עולות שנאמר עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. כתוב אחד
אומר אשם הוא אשום אשם לה' וכתב בפרשת נשא האשם המושב לה' לכהן הא כיצד כל שהוא בא
משום חטא ומשום אשמה שהיה חייב אשם כגון אשם גזלות אשם מעילות אשם תלוי אשם שפחה
חרופה אשם נזיר אשם מצורע אם הפריש אשמו ונאבד והביא אחר תחתיו ונמצא הראשון ירעה עד
שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. מותר חטאת מי שהפריש חטאתו ואבדה והביא אחרת תחתיה
ונמצאת הראשונה לרבנן דפליגי עליה דר' בתמורה פ"ד תרעה עד שתסתאב ויפלו דמיה לנדבה דלא
אזלא למיתה אלא אם נמצאת לאחר כפרה ולר' דאמר אפילו נמצאת לאחר הפרשה אזלא למיתה
משכחת לה כגון שהפריש שתי בהמות לאחריות האחת תרעה. ולר' שמעון דאמר כל אבודין מתין
אפילו הפרישן לאחריות לא משכחת לה אלא כדאמר ר' אמי הפריש שני צבורי מעות מתכפר באחד
מהן והשני יפלו לנדבה ומוקי לה בתמורה פ"ד אליבא דר' שמעון. אי"נ הפריש מעות לכל אלי ונותרו
מותרן נדבה: (ריבב"ן)

דף יט - א

תני דבי ר' ישמעאל נדבה אחת דכתיב מלכים ב יב-ה/ח

פרק שביעי - מעות שנמצאו

הלכה א* מתני' מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה קרוב לשקלים יפלו לשקלים לנדבה יפלו לנדבה
מחצה למחצה יפלו לנדבה בין עצים ללבונה קרוב לעצים יפלו לעצים ללבונה יפלו ללבונה מחצה
למחצה יפלו ללבונה בין קינין לגוזלי עולה קרוב לקנין יפלו לקנין קרוב לגוזלי עולה יפלו לגוזלי
עולה מחצה למחצה יפלו לגוזלי עולה בין חולין למעשר שני קרוב לחולין יפלו לחולין למעשר שני
יפלו למעשר שני מחצה למחצה יפלו למעשר שני זה הכלל הולכין אחר הקרוב להקל מחצה למחצה

להחמיר: **גמ'** לא הוצרכה דלא בין שקלים לקינים ר' אבון בשם ר' פנחס כמין בוכלייאר היו עשוין מחצה למחצה יפלו לנדבה לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים) אית דבעי מימר שמא יפלו לשירי הלשכה אית דבעי מימר מחצה למחצה כמי שמת א"ר יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת אמר ליה יפלו לנדבה (מותר) עשירית האיפה שלו רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח רבי לעזר אמר יפלו לנדבה וקשיא ויש חטאת קריבה עולה חזקיה (אחי) בשם רבי שמעון בן לקיש תנאי בית דין הוא על המותרות שיקרבו עולות האשה הזאת במה היא מתכפרת אמר ר' יצחק תנאי ב"ד הוא המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות לא צורכה דלא בין קטורת לעצים ללבונה לזהב לכפורת ותניתה בסופה זה הכלל הולכין אחר הקרוב מחצה למחצה להחמיר: הלכה ב* **מתני'** מעות. שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר ובהר הבית חולין ובירושלם בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל הכל מעשר בשר שנמצא בעזרה איברים עולות וחתיכות חטאות ובירושלם זבחי שלמים זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השריפה נמצא בגבולין אברים נבילות וחתיכות מותרות

קרבן העלה הלכה א* מתני' יפלו לשקלים. דבחר קרוב אזלינן כדכתיב והיתה העיר הקרובה אל החלל: מחצה על מחצה יפלו לנדבה. בגמ' מפרש טעמא: מחצה על מחצה יפלו ללבונה. ללבונה היא עכמה קרבן ועצים מכשירי קרבן: מחצה על מחצה יפלו לגזלי עולה. מפרש בגמ': גמ' ופריך לא צורכה. לא היה לו לתנא לשנות אלף מעות נמצאו בין שקלים לקיני' שהרי שופר של שקלים היה סמוך לקינים כפי סדר השנוי בפ' דלעיל ולא לנדבה שהנדבה בסוף ושקלים בראש: ומשני כמין כובליים. פי' בעיגול סביב היו עומדין והיו השקלים סמוך לנדבה מזד א': ופריך לא צורכה. לא הל"ל אלף מחצה למחצה יפלו לשקלים שמביאין מהן קרבנות לבור הקבועים משא"כ נדבה שאינן אלף לקיץ המזבחה: ומשני אית דבעי וכו'. יא שראו לתרץ דהיינו טעמא דלא יפלו לשקלים דלפעמים יתותרו השקלים ושירי שקלים לחומת העיר ולא לקרבנות באין נמצא שהנדבה חמורה ממנה: מחצה למחצה. שקלים שנמצאו במחצה למחצה ה"ל כשקל שמתו בעליו שנופל לנדבה כדמסיק: עד דאנא תמן. כשהייתי בדבבל שמעתי ששאל ר"י לשמואל הפריש שקלו ומת מה יעשה בו: מותר עשירית האיפה שלו של כה"ג מה יעשה בו: יוליכם לים המלח לא נהנין ולא מועלין בו. וקשיא ויש חטאת וכו'. אמתני' פריך דתני בין קינין וכי' מחצה למחצה יפלו לגזל עולה בשלמא קרוב לגזלי עולה כיון דמדאורייתא אזלינן בחר קורבה הוה כאילו הן ודאי גזלי עולה אלף מחצה על מחצה דמספיקא שדינן להו לגזלי עולה קשיא וכי חטאת יכול להקריב עולה מספק: ומשני תנאי ב"ד הוא על המותרות שיקרבו עולות. אע"ג דמותרות חטאת הן ה"נ תנאי בית דין הוא שיקרבו עולות: ופריך האשה הזאת שהביאה המעות הללו במה תחכפר. כלומר שמא מקיני חובה נפלו ובמה תחכפר שהרי לא הקריבה חטאתה: ומשני תנאי ב"ד הוא המספק את הקינין מספק את הפסולות. ואף זו מן הפסולות היא וצריך המספק קינין ליתן קינין כפי המעות הנמצאים ושחטן חטאת על הספק דחטאת העוף באה טל הספק ואינה נאכלת: ופריך לא צורכה. וכי לא היה צריך לתנא לשנות נמי בין קטורת לעצים ובין לבונה לזהב לכפורת מה דינס: ומשני ותניתה בסיפא. כבר תנא בסיפא זה הכלל הולכין אחר הקרוב וכו' ומרבינן הכל בזה הכלל ומיהו הנך דתני איצטריך לאשמעי' שום חידוש כדשנינן: הלכה ב* מתני' לעולם מעשר. אפ' כל השנה כולה לפי שעולי רגלים אינן מספיקין להוציא כל מעשר שני שלהם ברגלים ומניחין אותן לקרוביהם או לאהוביהם בטובת הנאה והן אוכלין אותן בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלמים היו מביאין מהן הלכך לוקחין מהן בהמות ואע"ג דאיכא למימר שמא מן המוכרין נפלו ונתחללו כבר כיון דלוקחין הוי רובא שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אי אמרי דלוקחין הן ולא נתחללו והרי הן מעשר: בהר הבית חולין. ואפילו ברגל קרוב מעות שביד בני אדם אז הן של מעשר אפ"ה הוי חולין דאזלינן בחר רובא דשתא ואימור מקמי רגל נפיל: בירושלם. שלא בשוק

הבהמות: בשעת הרגל הכל מעשר. ולא אזלינן בתר רוב שתא לפי ששוקי ירושלים עשוי להתכבד בכל יום ואי נפל מקודם כבר נמלאו אבל הר הבית לא היה עשוי להתכבד לפי שהוא גבוה והרוח מכבד ומסיר כל האבק וגם אין אדם רשאי ליכנס להר הבית באבק שברגליו לפיכך אין אבק מצוי שם: איברים עולות. כיון שמנותח כדרך הנחות המפורש בעולות בידוע שהן של עולות: וחתיכות חטאות. לאין אוכלין בעזרה אלא חטאות ואשמות: בירושלים זבחי שלמים. לרוב בשר הנאכל בירושלים הוא שלמים זה וזה. בין שנמלא בעזרה בין שנמלא בירושלים תעובר לורתן לפי שנפסל בהיסח הדעת אכורין באכילה ואין לזלזל בהן ולקרפן עד שיפסלו בודאי הלכך טעונין עיבור לורה והיינו שיפסלו בנותר ועבור לורה דשלמים עד יום השלישי: נמלאו בגבולין. בערי ישראל: איברים נבילות. שכן דרך שחיתות הנבילות לאיברים ומשליכן ברחובות שיאכלוהו הכלבים: חתיכות מותרין. שאין דרך לחתוך (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' מעות שנמצאו בין שופר שקלים לשופר נדבה הולכין אחר הקרוב בין להקל בין להחמיר מחצה על מחצה יפלו לנדבה דנדבה חמורה דכולה עולה אבל שקלים שיריהן קילי קדושתיהו דניתנין לחומת העיר ומגדלותיה לבונה חמירא דלבונה היא עצמה קריבה אבל עצים הן מכשירי קרבן. בין קינין לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה סתמן כרבנן דקיני חובה הן ואחד לעולה וא' לחטאת וחטאת הבשר נאכל לכהנים ומיד שיש לו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה והעולה כליל וחמירא טפי. בין חולין למעשר שני לאי במקדש עסקינן חלא אם היו שני צבורי מעות בתיבתו מחצה למחצה יפלו למע"ש ויאכלם בירושלים כגון שנשתמש בהן כאחד דאי לא הוה אזלינן בתר בתרא כדמוכח בפסחים בפ"ק (דף ז'): מתני' מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה בירושלים לעולם מעשר שני לפי שרוב מעות מעשר שני לשלמים אזלא דאתיא שם שם כתיב הכא ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך יגו' עד ואכלת שסוגו' והתם [כתיב] וזבחת שלמים ואכלת שם [דברים כז] לח שאינו רשאי לאוכלן בתורת חולין כלל אפילו בירושלים דאפילו בהתפסה לשלמים לא תפסי דאמרינן בפרק התודה א"ר אמי המתפס מעות מעשר לשלמים לא קנו שלמים ואם רצה ליקח בהן חטין או דבר אחר רשאי ותניא התם הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאווה לא יצא העור לחולין כגון שלקחה ממעות מעשר שני ומפרש דאפילו העור אינו בתורת לצאת העור לחולין כשחר שלמים שהעור לחולין ואפילו של מע"ש דאמרינן בעירובין פ"ג בבקר מלמד שלוקחין בקר אגב עורו דפשיטא שהעור חולין גמור: ובהר הבית חולין. ירושלמי אמר רבא בר חייא בשם ר' יוחנן חזקה שאין כהן מוציא מעות מן הלשכה עד שמתחללת על הבהמה: [ובירושלים] בשאר כל ימות הכנה חולין ובשעת הרגל מעשר מפרש בפסחים פ"ק אמר רב שמעיה בר זירא מ"ט הואיל ושוקי ירושלים עשויין להתכבד בכל יום וקמאי קמאי אזלו להו: מתני' דלא כר' יוסי דתניא [תוספתא פ"ג] א"ר יוסי אלו דברי בית שמאי אבל ב"ה אומרים לעולם מעשר חוץ מהנמצאין בהר הבית בשאר ימות השנה שהן חלין: מתני' אברין עולות ודווקא שמנותחין כמפורש במס' יומא פ"ב וחתיכות חטאות וה"ה דאיכא לספוקי באשם אבל חטאת שכיחא טפי מ"מ אכילתן שוה ליום ולילה ודוקא בעזרה איכא לספוקי בחטאת אבל בירושלים לא דאינה נאכלת חוץ לעזרה בירושלים בין אברין בין חתיכות זבחי שלמים וה"ה דאיכא לספוקי בתודה ובמעשר בהמה ומידי דשכיחא נקט: זה וזה תעובר צורתו ויצא לבית השרפה. ירושלמי אמר ר' יוסי יאות לאוכלו אי את יכול שמא נתקלקלה צורתו פי' שמא הוא נותר לשורפו אי את יכול שמא לא נתקלקלה צורתו כלומר שמא עדיין לא בא לידי נותר לפום כן צריך מימר תעובר למחר ויצא לבית השרפה ולזבחי שלמים צריך אתה לפרש תעובר צורתו עד יום ג' שמא היום נשחט ואינו נותר עד יום ג' לשחיטתו: מתני' אברין נבלות והאוכלן לוקה לפי שנתבלה השליכה אברין. חתיכות מותרות ירושלמי חתיכות מותרות לא ממש מותרות אלא מותרות משום

(ריבב"ן)

נבילה

ובשעת הרגל שהבשר מרובה אף איברים מותרות: **גמ'** לא צורכה דלא בהר הבית קודש רבי בא ר' חייה בשם רבי יוחנן חזקה שאין הכהן מוציא מן הלשכה מעות עד שהוא מחללן על הבהמה: בשר שנמצא כו': רבי לעזר בשם ר' הושעיא הסיע דעת טעון עיבור צורה א"ר הושעיה מתני' אמרה כן תעובר צורתו ויצא לבית השריפה א"ר יוסי ויאות לאכלו אין את יכול שמא נתקלקל צורתו לפום כן צריך מימר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה: נמצא בגבולין כו': רבי קריספא בשם רבי יוסי ברבי חנינה איברים נבילות לוקין עליהן משום נבילה מתניתא אמרה כן איברי נבילות וחתיכות מותרות חתיכות מותרות לא ממש ודכוותה איברים נבילות לוקין עליהן משום נבילה רבי קריספא בשם רבי יוסי ברבי חנינה אם היו מחרוזות מותרות תשע חנויות מוכרות בשר נבילה ואחת מוכרת בשר שחוטה נתחלפו לו חושש ולנמצאת הולכין אחר הרוב תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה נתחלפו לו חושש ולנמצאת הולכין אחר הרוב א"ר יוחנן הנמצא ביד נכרי כנמצא בפלטיא רבי לעזר בי רבי חגי הוה מסמך לר' מנא חמא לחד ארמאי מקטע מן סוסיה ומפיק לברא א"ל הדא היא דאמר רבי יוחנן הנמצאה ביד נכרי כנמצא בפלטיא א"ל כן א"ר יוסי ר' והן שראו אותו יוצא ממקולין של ישראל חד בר נש בציפורין אזיל בעי מיזבון קופד מן טבחא ולא יהב ליה אמר ליה לחה רומי ואייתי ליה א"ל לא נסבית על כרחיה א"ל ולא בשר דנבילה יהבית ליה רבי ירמיה בשם ר' חנינה מעשה בא לפני ר' ואמר לא כולא מינייה מיסר מקולין דציפורין רב נחת לתמן חמתון מקילין וחמר עליהן חד בר נש אזיל

קרבן העדה לחתיכות קטנות אלא הכשרות למכרן או לתת אותן לקדשה: שהבשר מרובה. ואין חותכין הבשר לחתיכות קטנות אלא מבשלים אותו איברים איברים: גמ' ופריך לא צורכה. לא ה"ל לתנא למתני אלא בהר הבית קדש דודאי מתרומת הלשכה נפל שהרי אין אדם ראוי לכנוס לשם במעות כדורין בסדינו: חזקה שאין הכהן. הגזבר אין מוציא מעות מן הלשכה אלא אם כן נתחלל הלכך כל: נמצא בהר הבית חולין: הסיע דעת. היסח הדעת מן הקדשים אע"ג דפסולין טעונין עיבור צורה קודם שריפתו: מתניתא אמרה כן. כלומר מתני' נמי דייקי: ויאות. בתמיה וכי שפיר קאמרת דלמא במתני' אין הטעם משום היסח הדעת דכל שהוא בעזרה לא מיקרי היסח הדעת דליכא למיחש לשום טומאה והכא היינו טעמא דפסול שמא כבר נתעברה צורתו לפיכך טעון עיבור צורה ודאי אבל כל שנפסל בהיסח הדעת בודאי אפי' עיבור צורה אין צריך: לוקין עליה משום נבלה. דודאי נבלה היא: חתיכות מותרות לא ממש דמותרות לאכול. ה"נ איברים נבלות ממש דלוקין עלייהו: אם היו מחרוזות. קשורות זו בזו מותרות דודאי נפלו מיד אדם בשוגג: נתחלפו לו. אינו יודע איזו היא: חושש. ומספיקא אסורות כולן אבל אין לוקין עליו דכל קבוע כמחנה על מחנה דמי: ולנמצאת הולכין אחר הרוב. לכל דפריש מרובא פריש וכודאי טריפה הוא ולוקין עליו וכן אם הרוב כשירות אם פריש מותר אפילו באכילה: הנמצא ביד נכרי בשר הנמצא ביד נכרי כאילו נמצא ברה"ר אם רוב טבחי ישראל מותר: הוה מסמך. היה סמוך על רבי מנא וראה נכרי א' חותך בשר מן הסוס ויואל לחוץ: א"ל הא דארי' הנמצא ביד נכרי כנמצא ברה"ר. ומותר אמאי ניחוש דלמא מן בהמתו חתך ואפי' מקולין וטבחי ישראל נינהו יך לאוסרו: א"ל. הכי ארי' רבי והוא שראו הנכרי יואל מן המקולין של ישראל אז סמכינן להתיירו: חד בר נש וכו'. אדם אחד בציפורי הלך ליקח בשר מן הטבח ולא נתן לו: א"ל. לחד נכרי שיקח לו והביא לו: א"ל. הרי בר נש לטבח לא לקחתי בע"כ מומך שהנכרי הביא לי: אמר. הטבח ולא בשר נבילה מכרתי לנכרי: מעשה זה בא לפני רבי. ושאל לו אם נאמן הטבח לאסרו: ואמר. רבי לאו כל כמיניה לאסור מקולין

לכיפורי וכיון שלא הכריזו טריפה בו ביום הנזק מותר: רב. ירד לככל ראה אותן שהן מקילין באיסור נזק להניחו ביד נכרי והחמיר עליהו ואסר כל נזק שנתעלם מן העין וכדמסיק. (קרבן העדה)

ריב"ן שאין לוקין עליהן אבל אסור באכילה אברין נבילות ולוקין עליהן משום נבילות. ובשעת הרגל שהבשר מרובה אפילו אברין מותרין ודוקא מותר משים נבילה אבל באכילה אסור ואע"ג דאמרינן ט' חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה וא' בשר נבילה ולקח מאחד מהן ואינו יודע איזו לקח ספיקו אסיר ובנמצא הלך אחר הרוב ומותר באכילה. התם חתיכות ולא הרגיש כשנפל אבל חברין שמא נתנבלה והשליכוה ולא נפלה מידו דמתוך כובדה היה מרגיש לפיכך השליכוה לאברין: בהמה שנמצאת וכו' בפ"ב דקדושין מיייתי להא זכרים עולות ופריך זכרים עולות היא דהווי ושלמים לא הווי אמר ר' הושעיא בבא לחוב בדמיה עסקינן וה"ק חיישינן שמא עולות נינהו זר"מ היא דאמר הקדש במזיד (ריב"ן)

א

-

כ

דף

בעי משיזגה אסקופתיה בגו נהרא ואינשתה ואזיל ליה חזר בעי מיסבינא אמר ליה רב אסור לך דנא אמר ההיא שטף נהרא ואייתי חורי דנבילה תחתוי חד בר נש הוה מהלך בשוקא טעין קופד אתא דייטא וחטפתיה מיניה וטלקתיה חזר בעי מיסבינא א"ל רב אסור לך דנא אמר בשר דנבילה הוות טעינא וטלקתיה ונסבא ההוא אוחרנא גינאי שטף זיקין אתא עובדא קומי ר' יצחק בר"א ואמר יחכמון שפיא קיטרהון נקוניקה אשתכח בכנישתא דבולי אתא עובדא קומי רבי ירמיה אמר יתחכמון סקורי' עבידתהון גדי צלי אשתכח באסרטי דגופתא והתירוהו משום שני דברים משום מציאה ומשום רוב מהלכי דרכים משום מציאה דתני המציל מיד הארי מיד הגייס משונת הים ומשונת הנהר ומאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן משום רוב מהלכי דרכים משום שחיטת נכרי ואשתכח מן דבית רבי עיגול דגובנא אישתכח בפונדקא דלוי והתירוהו משום שני דברים משום מציאה ומשום רוב מהלכי דרכים משום מציאה דתני המציל מיד הארי משונת הים ומשונת הנהר מאיסרטיא גדולה ומפלטיא גדולה הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשין מהן משום רוב מהלכי דרכים משום גבינת נכרי ואשתכח מן דר"א בר' יוסי א"ר מנא קומי ר' יוסי ואנן חמיין רבנן מכריזין א"ל את אין הויתיה משכח לא נסבת רבי יונה אבוך לא אמר כן אלא אמר הלואי כד נשכח נשכח מן פיוסא ולגוא אפילו כן אשכח ולא נסיב: הלכה ג* **מתני'** בהמה שנמצאת מירושלם ועד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח זכרים עולות נקבות זבחי שלמים רבי יהודה אומר הראוי לפסחים לפסחים קודם לרגל ל' יום בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה עד שהוא מביא (עמה) נסכיה חזרו להיות מניחין אותה ובורחין התקינו ב"ד שיהו נסכיה באין משל צבור אר"ש ז' דברים התקינו ב"ד וזה אחד מהן נכרי ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עמה נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל צבור וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל צבור ותנאי ב"ד הוא על כה"ג שמת שתהא מנחתו קריבה משל צבור רבי יהודה אומר משל יורשין ושלמה היתה קריבה על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה ועל הקינין הפסולות שיהו באות משל צבור ר' יוסי אומר המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות: **גמ'** ר' הושעיא רבה אמר לבא בדמיהן שנו א"ל רבי יוחנן אומרים לו לאדם צא ומעול בקדשים אלא הילכו בהן אחר הרוב אם רוב זכרים

עולות אם רוב נקבות זבחי שלמים ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקבות כיצד הוא עושה מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן

הרבן העלה יז בר נש. אדם אחד הלך לרחוץ בשר בנהר ונפל מידו והלך לו חזר ורצה ללקחו מתוך הנהר א"ל רב אסור לך בשר זה שאני אומר הראשון שטפו נהר והביא בשר אחר של נבלה במקומו: חד בר נש. אדם אחד הוא מהלך בשוק טעון בשר בא עוף ששמו דיה וחטפו ממנו והשליכו במקום אחר ורצה האדם ההוא לחזור ללקחו א"ל רב אסור לך הא שאני אומר בשר נבילה היתה נושאת וזרקתו והאי שלקחו ממנו אכלה: גינאי נהר ששמו גינאי שטף נודות של יין של ישראל ומלאוהו את"כ: יחכמון וכו'. יראו שופכי יין אם מכירין שזו היא קשריהן שקושרין הנודות יחד ויש להן סימן בקשרים מותרים: נהוניקה. מין קנקן נמלא בבית הכנסת של עיר ששמה בזלי והיה מלא יין: אמר יחכמון וכו' יראו רשמי החציות בסיקרי אם יכירו שהוא מרושם שלהם ה"ל סימן ומותר: באש רטיח דגופתא. ברחוב של עיר ששמה גופתא: משונת היס. מקום שהים מגיע לשם בשעה שהוא סוער: משום שחיטת הנכרי. לאזלין בתר רוב מהלכי דרכים ובדרך ההוא היו הרוב ישראל: ואשתכח דבית ר'. ונתברר אח"כ שהיה הגדי משל בית ר' וכדין התירוהו: עיגול דגובנא. עיגול של גבינה מלאו בפונדק של לוי והיו שם רוב ישראל: ומשום רוב מהלכי דרכים. ולא אסרו משום גבינות הנכרים: ואשתכח מן דר' אלעזר בר' יוסי. ומלאו שהיה הגבינה של ראב"י וכדין התירוהו (והר"א פולדא לא דק): א"ר מנא. לפני ר' יוסי ואנו רואין שחכמים מכריזין אפילו מואלאין בפלטיא הגדולה ושאר מקומות כיוצא בהן: א"ל אתה אם היית מואלא דבר לא היית נוטל. לעלמך ורבי יונה אביד לא אמר כן אלא אמר הלואי שאמלא מואלא לפנים מן פיוסרום והוא מקום שרבים מאויין שם ולא אכריזנה: אפילו כן. סתמא דש"ס קאמר אפ"ה פעם אחת מלא ר' יונה לפנים מן פיוסרום והחמיר על עצמו והכריזו: הלכה ג* מהני זכרים עולות. שאנו תולין שיאלו מירושלים ורוב זכרים שבירושלים הן עולות ורוב נקבות זבחי שלמים: הראוי לפסחים. זכר בן שנה מן הכבשים או מן העזים פסחים והמואלו מותר להקריבו לפסחו: קודם לרגל שלשים יום. משעה שמתחילין לדרוש בהל' פסח ואדם מפריש את פסחו: ממשכנין את מואליה המואלא עולות או שלמים היו ממשכנין אותו עד שיביא נסכיה משלו שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לחיל ועשרון לכבש: מניחין אותה ובורחין. כדי שלא להתחייב בנסכיה: שבעה דברים. הקשיב להו ואזיל: נכרי ששלח עולתו. דרשינן איש איש שנכרים נודרים נדרים ונדבות כישראל: שתהא מנחתו. עשירית האיפה שכהן גדול מקריב בכל יום מחליטה בבוקר ומחליטה בערב: קריבה משל לבור. בגמ' מפרש טעמייהו דר"ש ור' יהודה: ושלמים היתה קריבה. כשהיא באה משל לבור לר"ש או משל יורשים לר"י עשרון שלם היתה קריבה ולא חצי עשרון ובגמרא מפרש מנ"ל: שיהיו הכהנים נאותים בהן. דוקא לאכילת קרבנות אבל לאכילת חולין אפילו אותן הנאכלין בעזרה כדי שיאכלו הקרבנות על השובע אין נאותין בהן: שלא יהיו מועלין באפרה. בגמ' מפרש לה: ועל הקינין הפסולות. המחויבין קינין מביאין מעות ונותנין לשופר וב"ד לוקחין המעות וקונין בהן קינין והבעלים הולכים להם וסומכין על הב"ד שיקריבו קיניהן ואם פרחו הקינים או נמלאו פסולים תנאי ב"ד הוא שיקחו אחרים מתרומת הלשכה ומקנים אותן לבעלים ויואלים בהן ידי חובתן: המספק את הקינים אותן שפסקו עם הגזברים למכור להם כל הקינין הנרכיבין הוא חייב להחליף כל שימלא בו פסול: גמ' לבא בדמיהן שנו. כלומר אינה ודאי לא קרבה וה"ק אם בא אדם זה המואלא לעשות לה תקנה ובא לקבל על עצמו חוב כל דמים שהוא בספק ולהואליה לחולין ולהקדיש את דמיה אם זכר הוא נתחייב אף בדמי עולה דחיישינן שמא עולות הן: אומרים לאדם וכו'. לכל בהמות הקדש הראויה למזבח אסור לחללן דכתיב אם בהמה טמאה ופדה בערכך ואמר מר בבעלי מומין שיפדו הכתוב מדבר אבל תמימים לא וזה שבא לימלך ולחוב בדמיה וכי נאמר לו עמוד וחטא לחללה מזיד עולות בשביל שתזכה לתקן הקרבתה של בהמה זו: אם

רוב זכרים עולות. וה'פ דמתני' אם רוב בהמות שנמלאו זכרים כולן עולות ואם רובן נקבות אף זכרים שבהן שלמים: ופריך ואין השלמים באין מן הזכרים. נמי יא"כ אף זכרים ניוחש שמא שלמים הן: ומשני כיצד הוא עושה מויליאן לחולין. ע"מ שיחזרו להיות עולות ואין זה חטא דהא עכ"פ מקריבה ע"ג המזבח ויותר נ"ל דאף זה מן הקושיא אף לר"י קשיא כיצד הוא עושה וכו' חלא שמויליאן לחולין א"כ אף לר' אושעיא ל"ק ומשני דחנאי ב"ד (הרבן העדה)

ריבב"ן חילל. תהי בה ר' יוחנן וכי אומרים לו לאדם חטא בשביל שתזכה בהקרבתה אלא אמר ר' יוחנן ממתין לה עד שתומם ומייתי שתי בהמות אחד לעולה ואחד לשלמים ומסיק דבכל מידי ליכא לספוקה: ירושלמי אמר ר' יוחנן אומר לאדם צא ומעול בקדשים אלא אם רוב זכרים עולות ואם רוב נקבות זבחי שלמים ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקבות כיצד עושה מוציאן לחולין ע"י מום וחוזר ועושה אותן עולות ר' זעירא אמר כמו דאתמר תמן תנאי ב"ד על המותרות שיקרבו עולות כן אומר הכא תנאי בית דין על האובדות שיקרבו עולות אמר ר' יוסי לר' יעקב אין זה מזיד בתמיה א"ל מכיון שהוא תנווי ב"ד אין זה מזיד: הראוי לפסח כגון זכר וכן שנה ויש לספק שמא פסח הוא הנמצא וסמוך לפסח שלשים יום ושמא קנאו לצורך פסח ועדיין איכא לספוקי באשם נזיר ובאשם מצורע שהן בני שנה אבל לא שכיחן: ממשכנין את מוצאיה. שי. יא נסכיה משלו בעל כרחו: מתני' נכרי ששלח עולתו דגרסינן בחולין פ"ק איש מה ת"ל איש איש מלמד שהנכרים נודרים נדרים ונדבות כישראל: על כהן גדול שמת שתהא מנחתו דהיינו עשירית האיפה שלו קריבה משל צבור ואמרינן בפרק התכלת [דף נב] א"ר חבהו ב' תקנות הו דאורייתא משל צבור כיון דחזו דמידחקא לשכה תקינו דניגבו מיורשין כיון דחזו דקא פשעי בה אוקמוה אדאורייתא. ר' יהודה אומר משל יורשין באה ושלמימה היתה קריבה ותניא בפ' התכלת שלימה שחרית ושלמימה בין הערבים ובקומץ לבונה הבא עם החביתין: [פליגי אמוראי התם] ועוד תניא התם כה"ג שמת ולא מינו כה"ג אחר תחתיו מנין שתהא מנחתו קריבה משל יורשין ת"ל והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה יכול יקריבנה חציין ת"ל אותה אותה שלמה ולא חסרה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר חק עולם חקה משל עולם תהא כלומר משל צבור: מתני' על המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהן אמרי' בהקומץ רבה [דף כא] אמר שמואל ל"ש אלא לקרבן אבל לאכילה לא ואסיק [לקרבן] לאכילת קרבן ומאי אכילה אכילה דחולין ואע"ג דאמר מר יאכלו אותה שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא החטאת נאכלת על השובע ויהא טעם קד: ים בפיו ויאכל חוץ לעזרה חולין (ריבב"ן) ותרומה

דף - **כ** - **ב**

עולות א"ר זעירא כמה דאת אמר תמן תנאי ב"ד הוא על המותרות (האובדות) שיקרבו עולות כן את מר אוף הכא תנאי ב"ד הוא על האובדות שיקרבו עולות א"ר יוסי לרבי יעקב בר אחא אין זה מזיד א"ל מכיון שהוא תנאי ב"ד אין זה מזיד: א"ר יסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל הפריש שקלו ומת א"ל יפלו לנדבה ומותר עשירית האיפה שלו רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח ר"א אמר יפלו לנדבה עשירית האיפה של כ"ג רבי יוחנן אמר חוצה אותה ואח"כ מקדשה רשב"ל אמר מקדשה ואח"כ חוצה אותה מתניתא פליגי על רבי יוחנן מקריב מחצה ומחצה אבד פתר לה שכן אפי' מעות ילכו לים המלח מתניתא פליגי על ר"ש בן לקיש נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אבודין ותני עלה מחצה ראשון ומחצה שני תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה פתר לה כר' ישמעאל דאמר עשרון מקדש כשהכהן מתקרב תחילה לעבודה מביא עשירית האיפה שלו ועובדה בידו א' כה"ג ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם

עבודתן כשירה רבי מנא בעי מימר בו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כהן גדול מביא שתים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום [\[ויקרא ו-יד\]](#) תופיני בשעת הבאה תופיני ואין בשחרית תופיני והא תנינן העמידו עושה חביתין לעשות חביתין א"ר חייא בר אחא לעשות חמין לרבוכה תופיני רבי יסא בשם ר' חנינה מטגנה ואח"כ אופה אותה רבי אחא בשם ר' חנינה אופה אותה ואח"כ מטגנה תופיני תאפינה נא רבי אומר תאפינה נאה רבי דוסא אומר תאפינה ריבה אתיין אלין פלגותא כהנין פלגותא מ"ד תאפינה נאה כמ"ד אופה ואח"כ מטגנ' ומ"ד תאפינה נא כמ"ד מטגנה ואח"כ אופה לא סוף דבר שמת אלא אפילו נטמא ואפילו נדחה ממום תני (ר' יוסי בן עזי) ר' יהודה בר פזי דבר דליה ואפילו נדחה ממום מנין לכהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל יורשים ת"ל מבניו יעשה אותה יכול יביאנה לחציים ת"ל אותה כולה אמרתי דברי רבי יהודה ר"ש אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר [\[ויקרא ו-ט\]](#) חק עולם (ממי שהבריות שלו) מי שהברית כרותה לו כליל תקטר כליל להקטרה: כהן גדול שמת וכו': רבי בא בר ממל בעי מחלפה שיטתיה דר"ש תמן אמר משל יורשין והכא אמר משל צבור א"ר חייא

קרבן העדה הוא וכו' ול"ק לר"י: כמה דאת אמר תמן. בריש פירקין: תנאי ב"ד הוא על האובדות שיקריבו עולות הלכך לא חיישינן דלמא סלמים הן: אין זה מזיד. בתמיה וכי אין זה כמחלל מזיד סלמים על עולות: מכיון שתנאי ב"ד הוא. עקרו לשם סלמים מיניה וכאילו לא נתקדש מעולם לשם סלמים ואין זה מחלל במזיד: עד דאנא תמן. כשהייתי בבבל שמעתי ששאל ר"י לשמואל הפריש שקלו ומת מה יעשה בו: מותר עשירית האיפה של כה"ג. כגון שהפריש מעות לעשירית האיפה של היום וניתותר שאינו ראוי למחר מה יעשה בו: יולכס לים המלח לא נהנין ולא מועלין בו: חו"ה אותה ואח"כ מקדשה. אבל הכלי שמודדין בו העשרון לא היה קודש: מקדשה. כל העשרון בעשרון: ה"ג מקריב מחלה ומחלה אבד כ"ה במנחות פרק התכלת: ואיירי כגון שנטמא מחלה של בין הערבים שמביא עשרון שלם וחוליהו ומקריב מחלה ומחלה אבד שמעינן דאינה קדושה לחלאין אלא כולו בבת אחת וכיון דלא כריך למחלה השני שכבר נתקדש הרי הוא אבד וקשיא לר"י: שכן אפי' מעות שנתותר מעשירית האיפה סובר ר"י שילכו לים המלח דה"ל מותר עשירית האיפה וכדאמר ר"י בסמ"ד וכו"ש הסולת שניתותר: ה"ג מתניתא פליגא על ר"י נמלאו וכו': נמלאו ב' חליין וכו'. קאי אכה"ג שהקריב מחלה שחרית ומינו אחר תחתיו מביא עשרון שלם וחוליהו ומקריב מחלה ומחלה אבד נמלאו ב' חליין אובדין וב' חלאים קריבין: תעובר כורתו. ויפסול בלינה וקשיא לר"י למה ליה עיבור כורה ולמה יולא לבית השריפה הא לא נתקדש מעולם ואי משום מותר עשירית האיפה יולכס לים המלח אבל שריפה לא כריך: פתר לה. למתני' כר"י דאמר עשרון מקדש וכיון שכריך ליתנו לחוד העשרון כדי לחלוטו דלכ"ע למתנה כריך להביא עשרון שלם מביאו כדי לחלוטו א"כ כבר נתקדש ויולא לבית השריפה: כשהכהן מתקרב תחלה לעבודה. והיינו יום חנוכו כריך להביא עשירית האיפה משלו שנאמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה וגו' ובניו היינו כהנים הדיוטים: ועובד בידו. הוא עצמו מקריבה: בז ביום נתקרב בתחלה לעבודה. כהן שלא עבד כל ימיו ונתמנה להיות כהן גדול: מביא שתיים. שתי מנחות מעשירית האיפה: אחת לחנוכו. ככהן הדיוט: ואחת לחובת היום. שהוא חביתין כ"ג שמקריב בכל יום: תופיני כתיב מרבכת תביאנה תופיני וקדריש בשעת הבאה אז תאפנה אבל לא בלינה שלפניו: ואין בשחרית תופיני. היינו קודם עלות השחר לא יאפו אותן: ופריך והא תנינן. בתמיד פ"ק: העמידו עושי חביתין בשחרית קודם עלות השחר לעשותו חביתין. ושמעינן שכלילה היתה נאפית: ומשני לעשות חמין לרכס. העמידוהו אז אבל לאפות לא היו אופין עד עלות השחר (ודברי הר' אליהו פולדא בסוגיא זו אינן מחוורים): מטגנה. במחבת ואח"כ אופה אותה בתנור: תאפנה נא. בשעת אפייתה בתנור תהא נא כמו אל תאכלו ממנה נא כלומר תהא מבוסלת קצת ולא כל כרכה והיינו טגון דבהא מודו כ"ע דתרווייהו בעינן דכתיב על מחבת

בשמן וכתב תופיני: תיאפנה רכה. אפיות הרצה אופה ומטוגנה ואופה: תיאפנה נוי. בשעת אפיתתה בתנור
ההא נאה ואם מטוגנה תחלה הרי היא שחורה מן השמן ומן המחבת: אתיין אילין פלגוואתא וכו'. כלומר
פלגוואתא דאמוראי אתיין בפלגוואתא דהנך תנאי וכדמסיק: לא סוף דבר שמת. לאו דוקא שמת כה"ג מביא
השני עשרון שלם מביתו אלכא אפי' נטמא הכה"ג נמי הדין כן: ואפי' נדחה ממום. בעיין' היא אם נדרה
הכה"ג מחמת מום אם קרב מחליטו או משל שני ופשוט מהא דתני ר"י ב"פ מצדליתא דאפי' נדחה ממום
מביא השני עשרון שלם מביתו: ת"ל והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה. למשל יורשים קריבה עד
שיעמוד אחר: יכול יקריבו. היורשים לחלאין כמו שהיה אביהן עושה: אותה כולה. וה"ק כשהאחד מבניו
יקריב לאחר שמת אביו יעשה אותה כולה ולא חליה: ממי שהבריות שלו. ממי שהעולם שלו וקס"ד דהיינו
מתרומת הלשכה שכבר הקדישו הכבוד לשמים: כליל להקטרה. שלא יעשו ממנה שיריים לאכילה ל"א
שיקטירו שלימה ולא לחלאין כל זמן שהיא קריבה משל כבוד דקריבה שלימה לא פליגי בה ר"י ור"ש: תמן
הוא אומר משל יורשין. במתני' קאמר דתנאי ב"ד הוא שיבא משל כבוד משמע מדאורייתא בלא משל יורשין:
והכא. (קרבן העדה)

ריבב"ן דבעזרה אסור דאין יכול להביא חולין בעזרה ואעפ"י שבאכילת חולין לצורך אכילת קדשים הן מלח
של הקדש לא יאכל עמהן ועל הפרה שלא יהיו מועלין באפרה בפ' התכלת פריך וכי . תקנה דרבנן היא
מדאורייתא היא דכתיב חטאת היא מלמד שמועלין בה. בה מועלין ולא באפרה אמר רב אשי שתי תקנות
הו דאורייתא בה מועלין באפרה אין מועלין כיון דחזו דקא מזלזלין וקא עבדי מינה למכתן גזרו בה מעילה
כיון דקא חזו דקא פרושו מספק הזאה אוקמוה אדאורייתא: ועל הקינין הפסולות. קיני חובה שנפסלו והיא
אינה יודעת יואכלת בקדשים (ריבב"ן)

דף **כא** **א**

בר בא ולא יאות הוא מקשה אתא רבי יעקב בר אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן דבר תורה הוא
שתהא בא מן הצבור (כיון דחזי דקא מידחקא לשכה) הייתי אומר יגבו לה (מן היורשין) (כיון דחזי
דפשעי בה) התקינו שתהא באה מתרומת הלשכה רבי יוסה אמר ר' יוחנן בעי מהו שלימה בשחרית
ושלימה בין הערבים או שלימה בשחרית ובטילה בין הערבים כד תהא פשיטא ליה דכתיב מנחת
תמיד שלשת לוגין מה הן שלשת לוגין שחרית ושלשת לוגין בין הערבים או לוג ומחצה שחרית ולוג
ומחצה בין הערבים אמר רבי חזקיה אוף הדא צריכה ליה שני קומצין מה הן שני קומצין בשחרית
ושני קומצין בין הערבים או קומץ אחת בשחרית וקומץ אחת בין הערבים א"ר יוסה כלום למדו
לקומץ לא ממנחת חוטא מה להלן שני קומצין אף כאן שני קומצין (מה תמן צריכה ליה אף הכא
צריכה ליה) אמר רבי חזקיה כלום למדו שלשת לוגין לא מתמיד של בין הערבים מה להלן שלשת
לוגין אף כאן שלשת לוגין ומה תמן צריכה ליה אף כאן צריכה ליה: שלא יהיה כו': ר"ש בן נחמן
בשם ר' יונתן בדין היה שימעלו בה והן גזרו שלא ימעלו בה והא תני חטאת מלמד שמועלין בה בה
מועלין ואין מועלין באפרה אמר רבי אבהו בראשונה היו משתקשקין בה ונותנין אותה ע"ג
מכותיהן וגזרו שימעלו בה כיון שנגדרו גזרו שלא ימעלו בה: ועל הקינין כו': האשה הזאת במה

היא מתכפרת אמר רבי יצחק תנאי ב"ד הוא המספק את הקנין הוא מספק את הפסולות ואת האובדות:

הרבן העדה זכרייתא דריש מקרא דמשל צבור: ולא יאות הוא מקשה. בתמיה דולאי שפיר קא מקשי א"נ בניחותא ללאו שפיר מקשה ידע ר"ח בר בא דשני תקנות הווי: הייתי אומר. שיגבו מכל ישראל ללורך עשירית האיפה ותנאי ב"ד הוא שהבא מתרומת הלשכה אבל לעולם מן התורה משל צבור: בעי. הא דתני במתני' ושלומה היתה קריבה מי אמרינן שלימה שחרית ושלומה בין הערבים: ה"ג ושלומה בין הערבים או שלימה שחרית ושלומה בין הערבים. וכ"ה בהתכלת: כד תהא פשיטא ליה. כלומר את"ל דשלומה שחרית ושלומה בין הערבים: ג' לוגין מה הן. דלעשירית האיפה היה הכה"ג מביא ג' לוגין וקמבעיא ליה כשמת כה"ג והיתה המנחה כפולה בסולת אם היתה כפולה גם בשמן או לא: אף הדא כריכה ליה. גם זה מצעיא ליה: ב' קמאין מה הן. דס"ל לחזקיה כאבא יוסי בן דוסתאי שסובר בהתכלת דבכל יום היה כה"ג מביא ב' קמאין לבונה ומקריב אחד מהן בשחרית וא' בין הערבים ואמר רבי יוחנן התם דהלכתא כאבא יוסי וקמבעיא ליה כשהוא מביאה שלימה בשחרית ושלומה בין הערבים אם מביא כל פעם ב' קמאין או דלמא בקומץ אחד סגי: כלום למדו לקומץ. כלומר לבונה בעי קומץ למדו ממנחת חוטא דלתניא בפרק דלעיל: מה להלן ב' קמאין. לכל עשרון קומץ לבונה דס"ל כי היכי דבעינן שעור שמן לכל עשרון אפי' נעשו הרבה עשרונות בכלי אחד דלתנן בפ' שתי מדות ה"נ בעינן קומץ לבונה לכל עשרון ה"ה כאן דכופל הסולת כופל נמי הקומאין: ומשני מה תמן כריכה ליה. כי היכי דמבעיא ליה גבי חביתא כה"ג אם כופל הקומאין ה"נ מבעיא ליה במביא מנחות הרבה בכלי אחד אם כריך קומץ לבונה לכל אחד או סגי ליה בקומץ אחד יהיו המנחות ששים או אחד ובגיר' הירושלמי שבבבלי לא גרסי' כאן מה תמן כריכה ליה: כלום למדו שלשה לוגין. דחביתין בעינן ג' לוגין אללא מתמיד שנאמר גבי חביתין מנחת תמיד הרי היא לו כמנחת תמיד מה להלן שלשה לוגין לעשרון אף כאן ג' לוגין לעשרון: ומשני מה תמן כריכה ליה. כי היכי דקמבעיא ליה בחביתין ה"נ מבעיא ליה בתמיד כגון שלא הקריב מנחה בבקר שהביאה אפילו בערב דכתיב ומנחתם ונסכיהם בלילה או למחר אם כריך ג' לוגין לכל אחת או דסגי להו בג' לוגין א"נ ומה תמן וכו' מדברי רבי חזקיה הוא דקאמר לרבי יוסה שהשיב על דבריו דקאמר ללא קמבעיא ליה לר' יוחנן אקומץ דדומיא דמנחת חוטא הוא וקאר"ח א"כ מאי קמבעיא ליה לר"י מג' לוגין ניכף מתמיד אללא ודאי מאי דגלי גלי מאי דלא גלי לא גלי א"כ ה"ה לענין קמאין והראשון נ"ל עיקר: דין היה שימעלו. באפר פרה אללא שתנאי ב"ד הוא שאין מועלין באפרה: ופריך והא תני חטאת היא. דכתיב בפרה ללמדך שמועלין בה כשאר חטאות עד שלא היתה להן שעת היתר לכהנים: ה"ג היא בה מועלין ואין מועלין באפרה: משתקשקין בה. באפרה היו מתרפאין ונותנים אותה מ"ג מכותיהן לאפר מרפא מכה: כיון שנגדרו. ופרשו מספק הזאות אם נטמאו בספק טומאת המת לא היו מזין עליו שלא ימעלו בה: האשה הזאת במה היא מתכפרת. ל"ג ליה הכא ואגב גררא דר"פ מייתי ליה לכאן: ואת האובדות. שנאבד המעות בין שקלים לנדבה וכדאמר' לעיל בר"פ דאל"כ האשה הזאת במה מתכפרת: (הרבן העדה)

ריבב"ן לערב והיא מחוסרת כפרה ובכרת היא תיקנו ב"ד שיהו באות משל צבור: המספק את הקנין שהגזבר לוקח את הקנין מאחד בדמים קצובין וקצבה שלהן כדמפורש בסוף פרק קמא דכריתות אמר רשב"ג המעון הזה אם אלן בלילה עד שיהו בדינרין נכנס ודרש ולימד האשה שיש עליה חמש לידות ודאות מביאה קרבן ואוכלת בזבחים וחין השאר עליהן חובה ועמדו קנין בו ביום ברבעתים ומייתי לה נמי בב"ב פרק בתרא (דקס"ו) וה"נ אמרינן בכריתות בפ' ב' נכרי שנתגייר בזמן הזה צריך שיפריש רובע.) שקל לקינו דהיינו

פרק שמיני - כל הרוקין

הלכה א* **מתני'** כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין חוץ משל שוק העליון דברי ר' מ' רבי יוסי אומר בשאר כל ימות השנה שבאמצע טמאין שבצדדין טהורין ובשעת הרגל שבאמצע טהורין שבצדדין טמאין מפני שהמעוטין מסתלקין לצדדין כל הכלים הנמצאין בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין ודרך עליה טהורין שלא כירידתן עלייתן דברי ר' מ' ר' יוסי אומר כולן טהורין חוץ מן הסל והמגריפה והמריצה המיוחדין לקברות סכין שנמצאת בי"ד שוחט בה מיד בשלשה עשר שונה ומטביל קופיץ בזה ובזה שונה ומטביל חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד

קרבן העדה הלכה א* מתני' כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין. ולא מחזקינן להו ברוקו של זב וזבה שהו מטמאין אדם וכלים משום דאזלינן בתר רובא: חוץ משל שוק העליון. בגמרא מפרש טעמא: שבאמצע טמאין. משום דזבין וזבות שכיחי ומהלכים באמצע הדרכים והטהורים מסתלקין לזידי הדרכים מקום שאין דריסת הרגל מצוי ומזהירין לכל טמא שלא יגע בהן אבל בשעת הרגל שרוב ישראל טהורין הטמאין מסתלקין ללדדים שלא יטמאו את העם והטהורים הולכין באמצע הדרכים הלכך בשעת הרגל רוקין הנמצאין באמצע טהורין ושבצדדין טמאין: דרך ירידה לבית הטבילה. ב' דרכים היו למהרה בא' יורדים ובאחד עולים שלא יגעו הטמאין בטהורין ושל דרך ירידה ודאי טמאין לפי שפלו מיד המביאין לטבילה: שלא כירידתן עלייתן. דכירידתן ודאי טמאין היו לכך היו מורידין לבית הטבילה ובעלייתן טהרו לאחר שהטבילו: ר' יוסי אומר כולן טהורין. ללא גזרו על ספק כלים בירושלים: מגריפה. כלי שגורפין וכונסים בו עצמות המתים כשהם מפוזרין: מריאה. מפרש בגמרא: שוחט בו מיד. דודאי הטבילה בעלים מאתמוול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב פסח: בי"ג שונה ומטביל. כלומר אע"ג דאיכא למימר כבר הטבילה בעלים כריך המולאה להטבילה שנית דשם לא הטבילה בעלים דהוה לה שהות להמתין עד סמוך לחשיכה ואע"פ שלא גזרו על ספק כלים אפ"ה גבי הקשים הנרכוה טבילה: קופיץ. סכין גדול רובן עשוין לחתוך בשר ולשכר בו עצמות: בזה ובזה. בי"ג ובי"ד שונה ומטביל לפי שעיקרה לחגיגה ששכירת העלם מותר בה ואיירי כגון שהיו הכהנים טמאין מתים בספק וחל שביעי שלהן בע"פ דאין מביאין עמו חגיגה דהוה ליה כפסח הבאה בטומאה וחגיגת ט"ו יעשו בטהרה ואין הכהנים שהן טבולי יום מטמאין הסכין שאין טבול יום אפי' דמת מטמא כלים: חל ליהויה בשבת שוחט בה מיד. ולא אמרינן ביוון דשבת הוא לא נשחט בה מספיקא שמה טמאה היא ונמצא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מצוה וי"מ שוחט בה מיד בקופיץ קאמר דאף על גב דאין חגיגה בשבת מ"מ חזקה שהטבילה מערב שבת לכורך חגיגת

י"ז: (קרבן העדה)

ריבב"ן מתני' כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין ומוקי בפסחים פ"ק ואע"ג דאתחזק זב התם משום דלא גזרו על ספק הרוקין בירושלים חוץ משל שוק העליון שכל זב נפנה לשם: בשאר כל ימות השנה שבאמצע טמאין. ירושלמי ר' אבין בשם ר' יהושע בן לוי קצרן של נכרים היה שם בשאר ימות השנה הטמאין מהלכין שיבולת פי' באמצע הדרך לשון שביל והטהורין הולכין מן הצד והטהורין הולכין סתם

והטמאין אומרים להם פרושו בשעת הרגל הטהורים הולכין שיבולת והטמאין הולכין מן הצד והטמאין הולכין סתם והטהורין אומרים להם פרושו: מתני' כל הכלים הנמצאים בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין בפסחים בסוף פ"ק פריך רישא לסיפא דרך ירידה לבית הטבילה טמאין הא דעלמא טהורין אימא סיפא דרך עליה טהורין הא דעלמא טמאין אלא רישא דוקא הא בעלמא טהורין לפי שלא גזרו על ספק כלים וסיפא לאפוקי גזייתא ופרש"י ז"ל מבואות קטנים שהיו סמוכין לדרך הירידה ועליה ופעמים שהיו יורדין דרך אותן מבואות ופעמים היו עולין בהנהו מבואות טמאים מספק שהרי תחלתן טמאין היו ספק נפלו בירידה ספק נפלו בעליה ומספיקא לא נפקי מטומאתן אבל שאר כלים דספק נטמאו ספק לא נטמאו לא גזרי עליהן מספק: שלא כירידתן עלייתן שבדרך אחד היו יורדין לבית הטבילה ובדרך אחר היו עולין: והמריצה המיוחדין לקברות פי' כלי ברזל שבראשו חד וראוי לחפור בו ארץ קשה ובלע"ז סובולוני"י ובירושלמי קורא אותה צפורן שדומה לצפורן מאן דאמר מריצה שהיא מריצה את האבן: מתני' מכין שנמצאת בי"ד בניסן שוחט בה מיד. הפסח שהטבילוהו בעלים בי"ג שיהא לה הערב שמש בי"ג שונה ומטביל שמא לא הטבילה בעלים עדיין. קופיץ בין בזה ובין בי"ג בי"ד שונה ומטביל שמא עדיין לא הטבילוהו בעלים אפילו מצאה בי"ד שמא אין דעתו לעשות חגיגה בי"ד שבא במרובה ואפי' בחול וכ"ש בשבת ובטומאה דלא עבדינן חגיגה כלל: חל י"ד להיות בשבת אפי' קופיץ שוחט בה מיד לפי שהטבילה בי"ג שאין מטבילים כלים בשבת כדאיתא בביצה פ"ב לפי שנראה כמתקן כלי א"נ גזרה שמא ישהה ועל כרחו הטבילה בע"ש שצריך לו לטבילת ט"ו שהוא יו"ט: נמצאת קשורה (ריב"ב)

ב

-

כא

דף

בט"ו שוחט בה מיד נמצאה קשורה לסכין הרי היא כסכין: **גמ'** ר' אבין בשם ר' יהושע בן לוי קצרן (זבין) של נכרים היה שם אמר ר' חנינה ערודות היו נוחרין בירושלים והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר (ר"ש בר אבא בשם ר"ח קצרן של נכרים היה שם) רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מעשה בפרדה משל בית רבי שמתה וטהרו את דמיה משום נבילה ר"א שאיל לרבי סימון עד כמה ולא אגיביה שאיל לרבי יהושע בן לוי א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק בר ביסנא עד כמה א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובעט ביה א"ל ר' זריקא בגין דהוה שאיל לך את בעיט ביה א"ל בגין דלא הוות דעתי בי דאמר ר' חנין [דברים כח-סו] והיו חייך תלואים לך מנגד זה שהוא לוקח לו חטין לשנה [דברים כח-סו] ופחדת לילה ויומם זה שהוא לוקח מן הסדקי [דברים כח-סו] ולא תאמין בחייך זה שהוא לוקח מן הפלטור ואנא סמיך אפלטירא מאי כדון העיד רבי יהושע בן פתורה על דם נבילות שהוא טהור מהו טהור טהור מלהכשיר הא ליטמות מטמא תמן תנינן דם השרץ מטמא כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו ואין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו אבל דמו מטמא כבשרו א"ר יוסי פליגי בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מ"ד טמא כר' יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה א"ל רב אבדומה דמן נחותה ויאות דרבי יהודה מורינה דבי נשיאה הוה: כל הרוקין וכו': לא כן אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה לא גזרו על הרוקין שבירושלים הא איתמר עליה רבי אבין בשם ריב"ל קצרן של נכרים היה שם: בשאר ימות השנה הטמאין מהלכין שיבולת והטהורין מהלכין מן הצד והטהורין מהלכין סתם והטמאין אומרים להן פרושו בשעת הרגל הטהורים מהלכין שיבולת והטמאין מהלכין מן הצד הטמאין מהלכין סתם והטהורין אומרים להן פרושו: וכל הכלים הנמצאים כו': לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוחנן לא גזרו על הכלים שבירושלם מכיון שנמצאו דרך

אמר קדשו והכא את אמר לא קדשו א"ל תמן לכך אין מקדישין לכתחלה לפי שמצוה להקריב מתרומה חדשה והיאך ה"ל ישנה והכא מאי אית לך למימר האי ישנה היא לגבי הקדשות אחרים וקיננו של גר אינו צריך חדשה ואם הקדיש קדוש ויניחנה עד שיבנה בית המקדש שמא יבנה הבית כבראשונה ותתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה באחד בניסן והכא מאי אית לך רב המנונא ורב אדא בר אהבה בשם רב הלכה כר"ש (רב אדא ורב המנונא רב אדא בר אחוה בשם רב הלכה כר"ש):

הרבן העדה שקלים את אמר לא קדשו ולר"ש בן יהודה דלעיל פריך: א"ל תמן. גבי שקלים אין מקדישין לכתחלה דה"ל מתרומה ישנה שמא יעבור השנה ומתקנת חכמים דאפי' דיעבד לא קדשי: ה"ג האי ישנה היא לגבי הקדשות אחרים וקיננו של גר א"ל שיהיה מן החלש. הלכך אם הקדיש קדוש דיעבד: ופריך ויניח עד שיבנה בהמ"ק. גם בשקלים יניח עד בנין בהמ"ק ותהיה חדשה ומשם שמא יבנה הבית כבראשונה. בניסן ותתרם התרומה אז ומה שנדר כבר ה"ל ישנה: והכא. גבי קינו של גר מה אית לך למיחש הלכו קדוש: (הרבן העדה)

ריבב"ן ברבעתים ושקל היינו סלע וסלע ד' דינרין. פי' אחר רובע דינר כדאמרינן לעיל: ירושלמי עבר והקדיש מן מה דאמר ר' שמעון ריב"ז בטלה הדא אמרה עבר והקדיש קדשי ר' יודן בעא קומי ר' יוסי הכא אתמר קדשי פי ברובע שקל של גר והכא אתמר לא קדשו פי' בשקלים ובכורים אמר ליה תמן שמא יבנה בית המקדש ותתרם תרומת הלשכה בזמנה באחד בניסן והכא מה אית לך רב אדא ורב המנונא בשם רב אמרי הלכה כר' שמעון: (ריבב"ן)

